

JOHANE

Johanem ka góáèa qǎè tchõà ne, Jeso Krestem ka Téé-cookg'ai sa

Ncēes tcgāya sa Johanem ka góáèa, xгаа-xgaase-kg'aom Jesom kò ncàma hāa ba (21:20), Sebetem ka cóáse ba.

Ncēes tcgāya sa kò góáèa hāa, “nxāasega tu gha dtcòm, Jeso ba Krestem Nqarim dim Cóá Me e sa ka, a tu a gha dtcòmān ka Gam dim cg'õèm koe kg'õèan úú ka” (20:31).

Johanem dis tcgāya sa ko Jesom ncēe Nqarim dim Kg'uim chõò tamase hāam ka kg'ui, Gaam ncēe kò khòè ba ii ba a ba a kò gatá cgoa x'āèa hāa ba (1:14). Are-aresa a, Jeso ba ko kái xu dàò xu cgoa kaikaguè sa (ncēe ko xùri zi x'ái zi bóò: 1:1a, 1c, 14, 18, 29, 33, 34, 39, 42, 50b, 50c, 52).

Tc'āà di xòèan tcgāyas dia ko tǎáka zi x'ái zi are-aresa zi Jesom, Kgoara-kg'aom Nqarim dim Cóám ncēe nqòòèa hāam di zi ka kg'ui. Xùriko zia ko gúù zi gazi x'ái zi are-aresa zi ko dùú sa nxàe sa nxàea tcg'óó.

7 zi x'ái zia ko nxàèè (2:1-12; 4:43-54; 5:1-18; 6:1-15; 6:16-21; 9:1-41; 11:1-44).

Johane ba ko cg'orò zi gúù zi ka góá, igabagam ko gazi gúù zi ka kaisase nxàe zi ma kúrúsea hāa sa. Ncēes tcgāyas di xòèa nea ko ntama ne kò ma c'ēe ne khòè ne Jesom koe dtcòm a ne a Gam di ne xùri-kg'ao ne kúrú sa nxàe. Ne kò c'ēe ne ntcoe Me a ne a kò xguì dtcòmā ne.

Tcee xu 13-17 xu ko Jesom kò ko Gam di xu xgaaxgaase-kg'ao xu cgoa cúuse tsééa xg'aes ka nxàe, ěem kò qgóóèam ntcùúm ka. Gataga xu ko gaxu tcee xu nxàe, ntam kò ma Jeso ba Gam di xu xgaaxgaase-kg'ao xu nxãakamaga kg'ónò tòóá hãa sa, a ghùì-ghui tcáo xua hãa, xu Gam dis x'oo sa q'ana hãa.

Còo di xu tcee xu ko Jesom kò ko qgóóès ka hěé naka Gam di xgaùèan ka hěé naka x'ooan koe tées ka hěé naka Gam di xu xgaaxgaase-kg'ao xu koe x'ooan koe tées qãá q'oo koe hòòsean ka hěéthěé kg'ui.

Johane ba ko kaisase chõò tama kg'õèan dis abas Krestem koe hànás ka góá. Gane ěe ko Krestem koe dtcòm nea gha chõò tamás kg'õè sa úú, gaas ncěe ko tshoa-tshoase a ncěeskaga hàna sa, Jn 1:12; 5:24; 17:3.

Johane ba kò ko ncěeska ta ko kg'õèa ta q'oo koe tséékagu zi gùù zi tséékagu a ba a ko gam di zi x'ái zi kúru: tshàan hěé, naka péréan hěé, naka x'ààn hěé, naka kòre-kg'aoan hěé, naka ghùuan hěé, naka Chõó-kg'oman hěé, naka gaan di cgùrian hěéthěé e.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- qõòá mááku tama kg'uia ne:

- x'áà ne – ntcùú sa

- kg'õè sa – x'oo sa

- tc'amaka – nqãaka

- tseegu – tshùù-ntcõa

- “Tíí Ra a” di kg'uia ne:

- Kg'õèan dir péré Ra a (6:35)

- Nqõóm dir x'áà Ra a (8:12)

- Qãèr ghùu-kòre-kg'ao Ra a (10:11)

- X'ooan koe tēe sa hēe naka kg'òè sa hēéthēé Ra a (11:25)
- Dào Ra, Tseegu Ra, Kg'òè Ra a (14:6)
- Tseegu dir Kg'om Ra a (15:1)
- Nqarim dim Cóá ba, Khóèm dim Cóá ba
- dtcòm (1:11-13; 3:16; 20:30, 31)
- Tcgãyas q'oo koe hàna zi:
- Téé-cookg'ai tcgãyas di sa (1:1-18)
- Johanem tcguu-tcguu-kg'ao ba; tc'ãà di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Jesom di xu (1:19-51)
- Jeso ba ko khòè ne còokg'ai koe Gam di zi x'ái zi are-are sa zi kúrú, a ba a ko xgaa-xgaa (2-12)
- Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu xgaa-xgaa; Gam dim còrè ba (13-17)
- Jesom di xgàrasean hēé naka Gam dis x'oo sa hēé naka Gam di x'ooan koe tēean hēéthēé e (18-21)

Tcgãyas dis Téé-cookg'ai sa (1:1-18)

Kreste ba kg'òèa hãam Kg'ui Me e

¹ Tshoa-tshoases koem kò Kg'ui ba hàna, Me kò Kg'ui ba Nqarim cgoa hàna, Me kò Kg'ui ba Nqari Me e. ² Nqarim cgoam kò tshoa-tshoases koe hàna. ³ Wèés guù sa kò Gam koe guu a kúrúè, i Gam oose cúí guù ga kúrúè tama, ēe kúrúsea a. ⁴ Gam koe i kò kg'òèan hãa, i kò kg'òèan khòè ne di x'áà a. ⁵ I ko x'áàn ntcùúan q'oo koe x'áà, i ntcùúan tàà a hãa tama.

⁶ Nqarim ka kò tsééa tcg'òóèa hãam khòè ba kò hàna, cg'òèa ba kò Johane ii. ⁷ X'áàn kam gha hàà nxàea tseegukagu kam kò hààraa, nxãasega ne gha wèè ne khòè ne gam koe guu a dtcòm ka. ⁸ X'áàm

tama me e kò ii, igabam kò hààraa, nxãasegam gha hàà x'áàn ka nxàea tseegukagu ka.

⁹ Tseegu dim X'áàm, ncêe ko wèém khòè ba x'áà-x'aa ba kò nqõómkg'ai koe hàà. ¹⁰ Nqõómkg'ai koem kò hãa, me kò nqõó ba Gam koe guu a kúrúè, igabam nqõó ba c'úù Mea. ¹¹ Gam x'áé koem kò hàà, ne kò Gam x'áé di ne táá qãèse hààkagu Me. ¹² Igabam kò wèé ne èe kò qãèse hààkagu Me ne, gane ncêe ko Gam di cg'òèan koe dtcòm ne, nxãa nem kò qarian máà, Nqarim di ne cóá ne ne gha ii ka. ¹³ Ncêe ta ma q'ana hãa i ko ma cóán ábàè sa khama ne ma ábàè tama*, cgàam ma ncàma hãa khama tamase, kana khóèm ma ncàma hãa khama tamase, igaba ne Nqarim koe guu a ábàèa.

¹⁴ Me kò Kg'ui ba cgàa ba kúrú, a ba a gatá koe x'ãè, cgómkuan hěé naka tseeguan hěéthěé ka cg'oèa hãase. Ta kaia x'áàn Gam di bóò a hãa, kaia x'áàn ncêe Xõòm koe guu a cúise ábàèam Cóám di i.

¹⁵ Johane ba kò Gam ka nxàea tseegukagu, a ba a q'au a máá: “Ncêe ba kò Gam ga Me e, ncêe kò máá: ‘Gaam èe qãáa te koe ko hàà ba téé-q'ooan ka nqáé tea, tí qanega hàà tamase cookg'ai koem kò hàna khama,’ témé ba.” ¹⁶ Gam di cg'oèa hãase hãan koe ta wèéa ta ga guu a chõò tama cgómkuan hòò a. ¹⁷ X'áè ba kò Moshem koe guu a tcg'òòèa hãa khama, i cgómkuan hěé naka tseeguan hěéthěé Jeso Krestem koe guua. ¹⁸ Cúí khòè ga Nqari ba qanega bóò tama. Igabagam cúise ábàèam Cóám ncêe Nqari ii ba, a Xõòm dxùu koe ntcõóa-ntcõe ba, nxãa ba Nqari ba q'ãakagu ta a hãa.

* **1:13:** Ncêe ta ma q'ana i ko ma cóán ábàè sa khama ne ma ábàè tama - Gerika sa ko máá: “ncêe c'áòan koe guu a ábàè tama ne,” témé.

Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba; tc'ää di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Jesom di xu (1:19-51)

Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba
(Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Lk 3:1-18)

¹⁹⁻²⁰ Jerusalema di xu Juta xu kò peresiti xu hěé naka tempelem koe ko hùì xu khòè xu† hěéthěé Johanem koe tsééa úú, síí xu gha dìím ii sa tēè me ka. Me kò Johane ba tseeguan nxàè, a táá xqase e, igabam tseeguan nxàè a máá: “Tíí ra Krester tama ra a,” témé.

²¹ Xu tēè me a máá: “Kháé tsi gáé nxãaska dìì tsia? Elija tsia?” témé. Me máá: “Gaar tama ra a,” témé.

Xu máá: “Kháé tsi gáé gaa tsi porofiti tsi tsia, *Nqarim* kò nxàèa tsi?” témé. Me xqà a máá: “Eě ēe,” témé.

²² Ka xu ko nxãaska tēè me a máá: “Kháé tsia nxãaska dìì tsia? Bìrí xae e naka xae ēe tsééa óá xaea hãa ne koe xqan úú. Dìì tsia, ta tsi ga méé?” témé. ²³ Me máá: “Tíí ra tchàa-xgóós q'oo koe ko q'aur dòm ra a, a ko máá: ‘X'aigam *Nqarim* dim dào ba tchàno-tchanoa máá Me,’ ěem porofitim Isaiam ma mééa hãa khama,” témé ra.

²⁴ (Xu kò ncēe xu khòè xu Farasai xu ka tsééa tcg'òóèa hãa.) ²⁵ Ka xu ko tēè me a máá: “Ncēe Krester tsi tama tsi kò ii, a Elija tsi tama tsi ii, a tsi a gataga gaa tsi porofiti tsi *Nqarim* kò nxàèa tsi tama tsi ii, ne tsia ko dùús domka nxãaska *khòè* ne tcguù-tcguua máá?” témé.

† **1:19-20:** tempelem koe ko hùì xu khòè xu - Gerika sa ko máá: “Lefi dis qhàòs di xu khòè xu” témé.

²⁶ Me Johane ba xɔa xu a máá: “Tíí ra ko tshàan cgoa tcguù-tcguu, igaba xao gaxao ẽe xg'aekua xao koe téé-tẽe ba c'úua hãa. ²⁷ Gaam ẽe tíí qãá koe ko hàà ba, ncẽe Gam di nxàbo tcàian kgoara gar tc'ãò tama ba,” témé.

²⁸ Ncẽe zi gúù zia kò Betania koe kúrúse, Jorotane ka ncií za, ncẽe Johanem kòo tcguù-tcguu koe.

Jeso ba Nqarim dim Ghùu-coa Me e

²⁹ Me Johane ba xùrikom cámi ka Jeso ba bóò Me ko hàà, me máá: “Ghùu-coam Nqarim di ba tu bóò, ncẽe ko hàà nqóóm di chibian xgàm a qòò cgoa ba! ³⁰ Gaam ga Me e ncẽer kòo Gam ka kg'ui a ko máá: ‘Qãáa te koem ko Khòe ba hàà, ncẽe téé-q'ooan ka nqáé tea ba, tíí kò qanega hàà tamas cookg'ai koem kò hàna hãa khama,’ témé ba. ³¹ Tíí igabar kò diím ii sa c'úua hãa. Igabar kòo tshàan cgoa tcguù-tcguu, nxãasegam gha Iseraele ne koe x'áìe ka,” tam méé.

³² Me kò Johane ba ncẽes gúù sa nxàea tseegukagu a máá: “Tc'ẽe bar kò bóò Me nqarikg'ai koe guu a tcíbís khama ii a ko xõa cgae Me, a ba a kò hàà Gam koe x'ãè. ³³ Tíí igabar kò diím ii sa c'úua hãa. Igabam kò ẽe kò tséé tea hãa, hààr gha tshàan cgoa tcguù-tcguu ka ba, bìrí te a máá: ‘Eẽ tsi gha Tc'ẽe ba bóò Me ko Gam koe xõa, a Gam koe hãa ba, nxãa ba Gaam Tcom-tcomsam Tc'ẽem cgoa gha tcguù-tcguum ga Me e,’ témé. ³⁴ Ra bóò hãa, a ra a ko nxàea tseegukagu Nqarim dim Cóám ga Me e sa,” tam méé.

Tc'ãà di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Jesom di xu

³⁵ Xùrikom cáń kam kò Johane gaicara gam di tsara xgaa-xgaase-kg'ao tsara cgoa téé-těe. ³⁶ Eẽm ko *Johane ba* Jeso ba bóò Me ko qõò kam kò máá: “Ghùu-coam Ngarim di ba bóò!” témé.

³⁷ Eẽ tsara ko xgaa-xgaase-kg'ao tsara ncěe sa kóm, ka tsara kò Jeso ba xùri. ³⁸ Me Jeso ba kabise a ntcěe a bóò tsara a, tsara ko xùri Me, Me tẽe tsara a, a máá: “Dùú sa tsao ko qaa?” témé. Tsara xõa Me a máá: “Nda Tsi x'ãèa, Rabiè?” témé. (Ncẽem kg'ui ba ko 'Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè' témé, kg'uiam kò kabìe ne). ³⁹ Me bìrí tsara a, a máá: “Hàà naka tsaoa bóò,” témé. Ka tsara ko qõò cgoa Me a síi eẽm kò x'ãèa hãa qgàian bóò, a tsara a wèém cáń eẽ ba Gam cgoa dxãã. 4 di x'aè e kò ii dqòà di i.

⁴⁰ Eẽ tsara khóè tsara ncěe kò Johane ba kóm a *Jeso ba* xùri tsara ka c'ěe ba kò Anterea me e, Simonem Peterem ka qõese ba. ⁴¹ Tc'ãà dis gúús Anteream kò kúrús kam kò káíkhoem Simone ba qaa, a bìrí me a máá: “Mesia ba tsam hòòà,” témé (ncẽem kg'ui ba ko 'Kreste ba' témé, kg'uiam kò kabìe ne). ⁴² Kam kò *Anterea ba qõesem* Simone ba Jesom koe óága, Me Jeso ba bóò me a máá: “Simone tsi Johanem di tsi cóá tsi i, igaba tsi gha ncěeska Kefase ta ma tciiè,” témé (ncěes cg'õè sa Petere si i *Gerika dis kg'uis ka* a ko 'Nxõá sa' nxàe).

⁴³ Xùrikom cáń kam kò Jeso ba Galilea koe qõò sa bìríse. A ba a kò Filipim cgoa xg'ae, a bìrí me a máá: “Xùri Te,” témé. ⁴⁴ Filipi ba kò Betesaida koe guua, Anterea ba hěe naka Petere ba hěéthěe tsara guua hãam x'áé ba. ⁴⁵ Filipi ba ko Nataniele ba sao-xg'ae a bìrí a máá: “Gaam Khóèm eẽ xu kò ko Moshe ba hěe naka porofiti xu hěéthěe Gam ka góáa hãa ba

tsam hòòà hãa! Jesom Nasareta di ba, Josefam ka Cóáse ba,” témé.

⁴⁶ Me Nataniele ba tèè me a máá: “Nasareta koe i ga qãè guùn guu a tcg'oa?” témé, kam kò Filipi xòa me a máá: “Hàà naka tsam síí tsi bóò,” témé.

⁴⁷ Eẽm ko Jeso ba Nataniele ba bóò me ko hàà kam kò gam ka nxàe a máá: “Iseraelem tc'áró-tc'aro ga a ncêe e, cúí tshúù-ntcõa ga úú tama ba,” témé.

⁴⁸ Me Nataniele ba bìrí Me a máá: “Nta Tsi ma q'ãa tea hãa?” témé. Me Jeso ba xòa me a máá: “Qanega tsi kò faia dis hùis dòm q'oo koe ntcõóa-ntcõe, me Filipi tcii tsi tamas cookg'ai koer kò bóò tsi,” témé. ⁴⁹ Me Nataniele xòa a máá: “Rabiè, Tsáá Tsi Ngarim di Tsi Cóá Tsi i, Tsáá Tsi X'aiga Tsi i Iseraele di Tsi,” témé.

⁵⁰ Me Jeso ba xòa me a máá: “Ncãar bìrí tsi a máá: ‘Faia dis hùis dòm q'oo koe tsi ntcõóa-ntcõe koer hòò tsia,’ témé domka tsi ko dtcòm, igabaga tsi gha ncêe zi guù zi nqáéa hãa zi bóò,” témé. ⁵¹ A ba a máá: “Tseegukar ko tseeguan bìrí xao o, a ko máá: Ngarikg'ai xao gha bóò i xgobekg'amsea hãa, i ko Ngarim di moengelean Khóèm dim Cóám koe q'ábà xõa,” témé.

**Jeso ba ko khòè ne còokg'ai koe
Gam di zi x'ái zi are-are sa zi kúú,
a ba a ko xgaa-xgaa (2–12)**

2

Jeso ba ko séèkuan dis kòès koe tshàan kabi i gǒéan kúú

¹ Nqoana dim cáń kas kò séèkuan dis kōè sa Kana *dim x'áém* koe kúrúse, ncēe kò Galilea koe hàna ba. Si kò Jesom ka xōò sa gaa koe hàna. ² Me kò Jeso ba hēé naka Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hēéthēé gaas kōès séèkuan di sa tciia mááèa. ³ Eē i ko gōéan tcào kas kò Jesom ka xōò sa bìrí Me a máá: “Gōéan ne úú tama,” témé.

⁴ Me Jeso ba bìrí si a máá: “Khòè seè, kháé méér dùú sa kúrú? Tirim x'aè ba qanega hàà ta ga hãa ka,” témé.

⁵ Si Jesom ka xōò sa tsée-kg'ao xu bìrí a máá: “Eēm ko bìrí xao os gúùs wèé sa méé xao kúrú,” témé.

⁶ Gaa koe xu kò nxōán cgoa kúrúèa xu káná xu 6 xu tshàan di xu téé-tēe, a xu a kò gaa koe tòóèa hãa Juta ne dis cau si i kò ii khama, xg'aàse di tshàan tòóa mááse sa. Me kò wèém káná ba 100 litara khama noo tshàan úúa. ⁷ Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Káná xu tshàan cgoa cg'oè-cg'oe,” témé. Xu cg'oè-cg'oe xu, xu cg'oè a sí kg'áma xu koe téé. ⁸ Me bìrí xu a máá: “Ncēeska xao xòbe naka xaoa kōès dim tc'ãà-cookg'aim koe úú,” témé. Xu xòbe e a xu a sí máà me e. ⁹ Eēm ko kōès dim tc'ãà-cookg'ai ba tshàan ncēe gōéan koe kabìèa xám, ncēm kò nda i guua hãa sa c'úua a, (igaba xu kò tsée-kg'ao xu ncēe kò tshàan xàia hãa xu q'ana hãa nda i guua sa), kam kò sée-kg'ao ba tci, ¹⁰ a bìrí me a máá: “Wèé ne khòè ne ko kuri kare gōéan kg'aia tcg'òò a khòè ne máà. Eē ne ko khòè ne kg'áà xg'ara, ne i ko nxãaska nxãwa ēe kare taman tcg'òòè. Igaba tsi tsáá kare gōéan ncēm x'aè ba tòóa máána hãa,” témé.

¹¹ Ncēe sa kò kg'aikas x'áís ga si i, Jesom ko Kana *dim x'áém* koe kúrú sa, ncēe Galilea di ba. Gam di

x'áà nem kò x'ái, xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Gam koe dtcòm.

¹² Ncêe zi gúù zi qǎá q'oo koem kò *Jeso ba* Kaper-enaume koe síí, Gabá hěé naka xǒo sa hěé, naka qǒese ga xu hěé, naka Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hěéthěé e, ne kò gaa koe cg'orò cáman hǎa.

Jeso ba ko tempele ba q'ano-q'ano
(Mt 21:12-13; Mk 11:15-17; Lk 19:45-46)

¹³ Si kò Paseka dis kǒes Juta ne di sa cúù si i, Me kò Jeso ba Jerusalema koe qǒò. ¹⁴ Eēm ko tempelem koe tcǎa kam kò khòe ne bóò ne ko ghòean hěé, naka ghùuan hěé naka tcíbían hěéthěé x'ámágu, ne c'ěe ne tafolean koe ntcǒó-a-ntcǒe a ko tǎá nqǒó di marian xg'áma q'aa. ¹⁵ Me kò dqùian cgoa tsam ba kúrú, a ba a wěea ne ga tempelem koe xhàiaagu, ghùuan ga hěé naka ghòean ga hěéthěé cgoa, a ba a ghànèa qáú marian ko xg'áma q'aa ne di ntcǒó-q'ooa ne, a ba a gane di qano marian tsai-tsai q'aa. ¹⁶ A ba a ẽe kò tcíbían x'ámágu ne birí a máá: “Eě zi gúù zi tu ncêe koe tcg'òó. Abom dim nquu ba tu táá x'ámágu-nquu ba kúrú guu!” témé. ¹⁷ Ka xu ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tc'ěe-tc'ěese ẽe ko góáea hǎa sa, ncêe kò máá: “Tsarim nquum di ncóóa ne ko cg'òo te,” témé sa.

¹⁸ Xu kò Juta xu xǒa Me a máá: “Ndakas x'ái sa Tsi gha x'ái ta a, ncêe zi gúù zi di qarian Tsi úúa hǎa di sa?” témé.

¹⁹ Me Jeso ba xǒa xu a máá: “Ncēm tempele ba tu kǒbè, nakar ngoana cáman q'oo koe tshàoa ghù me,” témé.

²⁰ Ka xu kò Juta xu máá: “Tempelem ncêe kò 46 kurian sée a tshàòe ba Tsi gha Tsáá ngoana cáman

q'oo koe ghùì dèe?" téme. ²¹ Igabam kò Jeso ba tc'áróa ba dim tempele ba nxàe. ²² Eẽm ko x'ooan koe ghùìèa xg'ara ka xu kò Gam di xu xgaaxgaasekg'ao xu eẽm xg'ao mééa hãa sa tc'êe-tc'êese. A xu a *Nqarim di zi Tcgãya* zi hẽé naka Jesom kò kg'uia hãa kg'uian hẽéthẽé dtcòm.

Jeso ba khòem ko qaa sa q'ana hãa

²³ Eẽm ko Jeso ba Jerusalema koe hàna, Paseka dis kòès dim x'aèm ka, ka ne kò kái ne khòè ne x'ái zi eẽm kò kúrú zi bóò, a ne a Gam dim cg'òem koe dtcòm. ²⁴ Igabam ko Jeso ba táá tcom ne, wèé ne khòè nem q'ana hãa khama. ²⁵ Gataga i kò Gam koe qaase tama, c'ẽem khòem gha c'êe khòèan ka nxàea tseegukagu sa. Gabá kò Gam ka q'ana hãa khòem koe hàna sa khama.

3

Jeso ba ko Nikodemase ba xgaaxgaa

¹ Me kò c'ẽem khòem Farasai xu dim Nikodemase ta ko ma tcièè ba hàna, Juta ne dim tc'ãa-cookg'ai ba.

² Jesom koem kò ntcúú ka hàà, a hàà bìrí Me a máá: “Rabiè, Nqarim koe guua Tsi xgaaxgaa-kg'ao Tsi i sa ta q'ana hãa; cúí khòè ga Tsáá ko kúrú zi x'ái zi kúrú hãa tite, Nqarim kò gaan cgoa hãa tama ne khama,” téme.

³ Me Jeso ba xòa me a máá: “Tseegukar ko tseeguan bìrí tsi, a ko máá: Khòem kò kabase ábàè tama nem cuiskaga Nqarim di x'aian bóò hãa tite,” téme.

⁴ Me Nikodemase ba bìrí Me a máá: “Khòè ba ga kháé ntama ma gàeseam hãa koe ábàè? Xòòs di ncãan koe ba ko kháé gaicara tcãà, a nxãwa ábàè?” téme.

⁵ Me Jeso ba xɔa me a mǎá: “Tseegukar ko tseeguan bìrí tsi, a ko mǎá: Khóèm kò tshàan hěé naka Tc'ěe ba hěéthěé ka ábàè tama, nem cuiskaga Nqarim di x'aian koe tcana hǎa tite. ⁶ Eě cgàam ka ábàèa sa cgàa si i, si ẽe Tc'ěem ka ábàèa sa Tc'ěe si i. ⁷ Táá méé tsi bìrí tsir kòo a ko mǎá: ‘Kabase méé tu ábàè,’ témé ne are guu. ⁸ Tc'ǎá ba ko gam ko tc'ěe xòè za tc'ǎá, tsi ko gam di ts'oo-q'ooan kóm, igaba tsi cuiskaga ẽem guua hǎa kana ẽem ko qǒò qgáian q'ǎa tite. Me wèém khóèm ẽe Tc'ěem ka ábàè ba gatà ii,” témé.

⁹ Me Nikodemase ba xɔa Me a mǎá: “Ntama zi gha ma ncěe zi gúù zi kúrúse?” témé.

¹⁰ Me Jeso ba xɔa me a mǎá: “Tsǎá tsia Iseraele di tsi xgaa-xgaa-kg'ao tsi i, igaba tsia ncěe zi gúù zi ka q'ǎa tama? ¹¹ Tseegukar ko tseeguan bìrí tsi, a ko mǎá: Sita q'ana hǎa zi gúù zi ka ta ko kg'ui, a ta a ko ẽe ta bóòà hǎa zi ka nxàea tseegukagu, igaba tu gatu ẽe ta ko gaas ka nxàea tseegukagu sa dtcòm tama. ¹² Nqǒóm di zi gúù zi kar ko kg'ui cgoa tu u igaba tu dtcòm tama, ka tua gha ntama ma dtcòm, ncěè nqarikg'ai di zi gúù zi kar kòo kg'ui cgoa tu u ne? ¹³ Cúí khòè ga qanega nqarikg'ai koe qàò ta ga hǎa, ẽe nqarikg'ai koe guu a xoana hǎam oose, Khóèm dim Cóá ba, ncěe nqarikg'ai koe hǎa ba.

¹⁴ “Eẽm kò ma Moshe tchàa-xgóós koe cg'ao ba ma ghùì khamaga ma méém Khóèm dim Cóá ba ma ghùì, ¹⁵ nakam gha nxǎasega wèém khóèm ẽe ko Gam koe dtcòm ba chǒò tamas kg'òè sa úú. ¹⁶ Nqari ba nqǒò ba ncěeta noose ncàma hǎa domkam kò Gam dim Cóám cúise ábàèa hǎa ba tcg'òóà hǎa khama, nxǎasegam gha dìim wèém ẽe ko Gam koe dtcòm ba táá kaàkaguè, igabam gha chǒò tamas

kg'òè sa úú ka. ¹⁷ Nqari ba kò Gam dim Cóám gha hàà nqǒó ba xgàra ka tsééa óá Me tama, igabam kò hààm gha nqǒó ba kgoara ka tsééa óá Mea hãa. ¹⁸ Eẽ ko Gam koe dtcòm ba xgàràè tite, igaba gaam ãe Gam koe dtcòm tama ba nxãakamaga xgàràèa hãa, Nqarim dim Cóám, ncẽe cúise ábàèa hãam koem kò táá dtcòm khama. ¹⁹ Ncẽea xgàrakus *ko ma tséé* ga a: X'áà ba kò nqǒómkg'ai koe hààraa, igabaga i kò khóèan ntcùúan ncàma hãa x'áàn ka, gaan di zi tséé zia kò cg'ãè zi i domka. ²⁰ Wèém khóèm ãe ko cg'ãèan kúrú ba x'áàn hòrea, a x'áàn koe hàà tite khama, nxãasega i gha gam di *cg'ãè* tsééan táá x'áise ka. ²¹ Igaba diim wèém ãe ko tseeguan kúrú ba ko x'áàn koe hàà, nxãasega i gha gam di tsééan qãèse bóòse ka, Nqarim ko ma tc'ẽe khamam ma kúrú hãa sa," tam méé.

Jeso ba hẽe naka Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba hẽéthẽe

²² Ncẽe zi gúù zi qãá q'oo koe xu kò Jeso ba hẽe naka Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hẽéthẽe xu Jutea dim nqǒóm koe qǒò. Gaa koem kò síí gaxu cgoa ão, a ba a *khóè ne* tcguù-tcguu. ²³ Me kò thẽé Johane ba Ainone koe *khóè ne* tcguù-tcguu, ncẽe kò Salime dim x'áém ka cúuse hãam x'áé ba, gaa koe i kò tshàan kái i khama, ne kòo khóè ne gaa koe qǒòa tcguù-tcguu. ²⁴ Johane ba kò qanega qáè-nquus koe tcãàè ta ga hãa khama.

²⁵ Xu kò Johanem di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu c'ẽem Jutam cgoa q'ano-q'anosean dis ntcoeku sa ghùi. ²⁶ Ka xu kò Johanem koe síí, a bìrí me a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao tseè, ãe kò tsáá cgoa Jorotane ka ncíí za hànam Khóè ba, ãe tsi kò Gam ka nxàea

tseegukagua hãa ba ko ncẽeska *khóè ne* tcguù-tcguu, i ko wèé *khóèan* Gam koe síí,” témé.

²⁷ Me Johane ba xɔa xu a máá: “Khóè ba cuisk-aga cúí gúù ga q'òòà hãa tite, nqarikg'ai koem kò guu naka máàè e tama ne. ²⁸ Gaxao igaba xao ga tíí ka nxàea tseegukagu èer kòò máá: ‘Tíí ra Krester tama ra a, igaba ra Gam ko hààs cookg'ai koe tsééa tcg'òóèa hãa,’ témé ka. ²⁹ Eẽ sèè-kg'aos cgoa hàna ba sèè-kg'ao me e, me sèè-kg'aom dim tcáràm èe téé a ko komsana me ba ko kaisase sèè-kg'aom dim dòm ba qàè-tcaoa máá. Gaa domka i ncẽeska tiri qàè-tcaoan cg'oèa hãa. ³⁰ Gam di cgáéan méé i kaisase càùse, naka i tiri cg'aré-cg'arésean kaisase nqãaka síí,” tam méé.

³¹ Eẽ tc'amaka guua ba wèé ne ka tc'amaka hàna. Eẽ nqõómkg'ai koe guua ba nqõómkg'ai di me e a ko nqõómkg'ai di zi gúù zi ka kg'ui. Eẽ nqarikg'ai koe guua hãa ba wèé ne tc'amkg'ai koe hàna. ³² Eẽm bóòà hãa, a kóma hãa gúùà nem ko nxàea tseegukagu, igaba i cúí *khóè* ga Gam ko nxàea tseegukagu sa dtcòm tama. ³³ *Khóèm* èe ko Gam ko nxàea tseegukagu sa dtcòm ba ko Nqari ba tseegu di Me e sa nxàea tcg'òò. ³⁴ Eẽm Nqari ba tsééa tcg'òóà hãa ba ko Nqarim di kg'uiian kg'ui khama, tc'ãò-tc'ãò sa nqáéa hãasem ko Nqari ba Tc'èe ba máà *Me* khama. ³⁵ Xòò ba Gam dim Cóá ba ncàma hãa, a wèé zi gúù zi Gam tshàu q'oo koe tcana hãa. ³⁶ Dìím wèém èe ko Cóám koe dtcòm ba chòò tamas kg'òè sa úúa hãa, igaba èe ko Cóá ba xguì ba cuiskaga kg'òèan hòò tite, i gha Nqarim di xgòàn gaam koe hãa.

4

Jeso ba ko Samaria dis khòès cgoa kg'ui

¹⁻³ Jeso ba kò kái xgaa-xgaase-kg'aoan kúró, a ba a Johane ba nqáéa hãase kái ne khòè ne tcguù-tcguu. Xu kò Farasai xu ncêe sa kóm. (Igabam ko Jeso ba tcguù-tcguu tama, xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ko tcguù-tcguu.) Eẽm ko Jeso ba ẽe kò nxàèè sa kóm, kam kò Jutea koe guu a ba a gaicara Galilea koe kabise kg'oana.

⁴ Samaria dim nqõóm koe méém tcana tcg'oas gúù si i kò ii. ⁵ Me Samaria koe hànám x'áé-coam Sikare ta ko ma tciièm koe síí tcãà, c'ẽem xhàràm Jakobem kò cóásem Josefa ba máà hãam koe. ⁶ Me kò Jakobem dim tsàù ba gaa koe hãa. Me kò Jeso ba qàòs qòòs koem guua hãa khama xhòea hãa, khamam kò gaam tsàùm qàe koe síí ntcõóa-ntcõe, koaba nqàè e kò ii.

⁷ Si ko Samaria dis khòè sa gaa koe hàà, tshàa nes gha hàà xài ka, Me Jeso ba bìrí si a máá: “Tshàan au Ter kg'áà,” témé. ⁸ (Xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu x'áém koe tcana hãa, síí xu gha tc'õoan x'ámá ka.) ⁹ Si Samaria dis khòè sa bìrí Me a máá: “Tsáá Tsi Juta Tsi i, ra tíí Samaria dir khòè ra a. Ka Tsia ga nxãaska ntama ma tshàan dtcàrà te?” témé. Juta ne hẽé naka Samaria ne hẽéthẽéa ko xg'ae qgàla kàà a khama.

¹⁰ Me Jeso ba xòa si a máá: “Nqarim dis máàku sa si kò q'ana hãa ne, a Diím ko dtcàrà si sa q'ana hãa, ne si ga ko sáá dtcàrà Mea hãa, Me ga kò kg'òèan di tshàan máà sia hãa,” témé. ¹¹ Si khòè sa bìrí Me a máá: “X'aigàè, xài cgoa Tsi ga gàba Tsi úú tama, me tsàù ba nqúù q'ane me e. Ka Tsia ko

nxãaska gaa kg'õèan di tshàan nda hòò? ¹² A Tsáá Tsia gatá ka xõòm Jakobem ka kaia hãa, ncêe kò tsàù ba máà ta ba, i kò gabá hêé, naka gam ka cóáse ga xu hêé, naka gam di kg'oo-coan hêéthêé gam koe kg'áà ba?" témé.

¹³ Me Jeso ba xòa si a máá: "Wèém khòem ncêe tshàan ko kg'áà ba gha gaicara cárn. ¹⁴ Igaba diím wèém êe gha tshàan êer gha máà me kg'áà ba gaicara chòò tamase cárna hãa tite. Igaba wèém êer gha ko ncêe tshàan máàm koe i gha chòò tamas kg'õès di tshàan di tsgórèan kúrúse," tam méé. ¹⁵ Si khòè sa bìrí Me a máá: "X'aigaè, ncêe tshàan máà te, nakar gha nxãasega táá gaicara cárn guu, naka ra nxãasega ncêe koe hàà xàian ka táá ncêeta noom dàò ba qòò guu," témé.

¹⁶ Me Jeso ba bìrí si a máá: "Qòò naka sia sí sarim khòè ba tcii na kabise na hàà," témé. ¹⁷ Si khòè sa xòa Me a máá: "Khòè bar úú tama," témé.

Me Jeso ba bìrí si a máá: "Tseegu si ko, êe si ko máá, khòè ba si úú tama, témé ka. ¹⁸ 5 xu khòè xu si kò úúa hãa, igaba si ncêeska úúam khòè ba sarim tama me e. Eẽ si ko nxàe gúua nea tseegu u," témé. ¹⁹ Si khòè sa bìrí Me a máá: "X'aigaè, Tsáá Tsia porofiti Tsi i sar ko bóò. ²⁰ Gatá ka xòò ga xua kòò ncêem xàbim koe còrè, igaba tu ko gatu máá, Jerusalema ba gaam qgáim gaa koe méé ta còrèm ga me e, témé," tas méé.

²¹ Me Jeso ba bìrí si a máá: "Khòè seè, dtcòm êer ko méés gúu sa: X'aè ba ko hàà ncêem xàbim koe kana Jerusalema koe ga igaba tu Abo ba còrèa hãa tite ba ke. ²² Gatu Samaria tua kò c'úua tu hãa gúuan còrè, ta ko sita *Juta ta q'ana* ta hãa sa còrè, kgoarasea nea Juta ne koe guua hãa khama.

²³ Igabam ko x'aè ba hàà, a nxãakamaga hààraa, ncêe tseeguan di dqom-k'aoan gha Tc'êem koe hêé naka tseeguan koe hêéthêé Abo ba dqom ba. Abo ba ko gatà ii ne dqom-k'ao ne qaa khama.

²⁴ Nqari ba Tc'êe Me e, ke méé ne Gam di ne dqom-k'ao ne Tc'êe ba hêé naka tseeguan koe hêéthêé dqom Me,” tam méé. ²⁵ Si khòè sa bìrí Me a máá: “Mesiam Krete ta ko ma tciè ba ko hàà sar q'ana hãa. Eëm ko hàà nem gha hàà wèé zi gùù zi ka bìrí ta a,” témé.

²⁶ Me Jeso ba xòa si a máá: “Tíí ncêe ko sáá cgoa kg'ui Ra gar ga Ra a,” témé.

²⁷ Xu gaa x'aè kaga Gam di xu xgaa-xgaase-k'ao xu kabise. Eë xu ko hàà ka xu kò sao-xg'ae Me Me hãa a ko khòès cgoa kg'ui xu are. Igaba i ko táá cúía xu ga tèè a máá: “Dùú sa Tsi ko qaa?” kana “Dùús domka Tsia ko gas cgoa kg'ui?” témé.

²⁸ Kas ko gas dim gàbam xài cgoa di ba guu, a sa a x'áé-dxoom koe kabise a síí khòè ne bìrí a máá: ²⁹ “Hàà naka síí wèé zi gùù zi ãer kúrúa hãa zi ka bìrí tea hãam Khòè ba bóò. A Gaam Kretem ga ba ga ii?” témé. ³⁰ Ne x'áé-dxoom koe guu a ne a Gam koe síí.

³¹ Xu gaa x'aè kaga Gam di xu xgaa-xgaase-k'ao xu Gam cgoa kg'ui a máá: “Xgaa-xgaa-k'aoè, tc'õó,” témé. ³² Me bìrí xu a máá: “Tc'õó Ra gha tc'õoa ner Tíí úúa hãa, gaxao ka c'ùùèa hãa a,” témé. ³³ Xu xgaa-xgaase-k'ao xu xóé a bìríku a máá: “Ncãa i gáé c'êe khòèan tc'õoan óága máá Me?” témé.

³⁴ Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Tiri tc'õoa nea Gaam èe tséé Tea hãam ko tc'êe sa kúrú si i, naka Gam dis tséé sa xg'ara-xg'ara sa hêéthêé e. ³⁵ Ncêeta tu

gáé gatu méé tama: ‘4 nxoea nea qaùà hãa, me ko nxãwa x'aèm tc'õoan méé i khõáé di ba hàà,’ témé tama? Bòò, bìrí xao or ko, ghùi-kg'ai xao naka bóò xháràn ma x'ãéa hãa, a i a khõáé i gha sa tééa máána hãa. ³⁶ Eẽ ko tc'õoan khõá ba ko surutaè, a ba a ko chõò tamas kg'õès di tc'áróan sáà-xg'ae, tsara gha nxãasega ãe ko xhàrà ba hẽe naka ãe kò khõá ba hẽéthẽe tsara xg'ae a qãè-tcao. ³⁷ Ncẽem kg'ui ba tseegu me e khama, ncẽe ko máá: ‘C'ẽe ba ko xhàrà, me ko c'ẽe ba khõá!’ témé ba. ³⁸ Tséé xaoa Ra hãa, sí xao gha ãe xao tséé tama koe khõá ka. C'ẽe nea gaa koe tsééa hãa, xao ko gaxao gane di tsééan koe tcuù,” tam méé.

³⁹ Ne kò kái ne Samaria ne ãem x'áé-dxoom di ne Gam koe dtcòm, kg'uim khòès kò nxàea tseegukagua hãam domka, ncẽe kò máá: “Wéé zi gùù zi ãer kúrúa hãa zi kam bìrí tea hãa,” témé ba. ⁴⁰ Eẽ ne ko Samaria ne Gam koe hàà, ka ne kò dtcàrà Me gane cgoam gha hãa sa, Me cámm cáman hãa cgoa ne.

⁴¹ Ne kò Gam di kg'uiian domka kaisase kái ne dtcòm. ⁴² A ne a khòè sa bìrí a máá: “Ncẽeska ta ãe si nxàea hãa gùúan domka cúí dtcòm tama, igaba ta ncãa kóma mááse Me, a ta a ncẽem khòè ba nqõóm dim Kgoara-kg'ao Me e sa ncẽeska q'ana hãa,” ta ne méé.

⁴³ Eẽ tsara cámm tsara qãá q'oo koem kò gaa koe tcg'oa a Galilea koe qõò. ⁴⁴ (Jeso ba kò Gam ka nxàea tseegukagua hãa, porofiti ba gam dim x'áém koe dtcòmme tamam khòè me e sa khama.) ⁴⁵ Eẽ ko Galilea koe tcãà, ka ne kò Galilea di ne khòè ne qãèse hààkagu Me. Wéé zi gùù zi ãem kò Jerusalema koe kòès dim cámm ka kúrúa hãa zi ne kò bóòa hãa khama, gane igaba ne ko gaas kòès koe hààraa khama.

Jeso ba ko x'aiga-coam dim cóá ba qǎèkagu

⁴⁶ Gaiam kò Kana *dim x'áém* koe síí Galilea di i, ncêe gaa koem kò tshàan kúrú i gǒé ii koe. Me kò Kaperenaume koe c'êem tc'ǎà-cookg'ai ba hãa, ncêe gam dim cóám kòò tsàa ba. ⁴⁷ Eêm ko Jeso ba Jutea koe guu a Galilea koe hààraa hãa sa kóm, kam kò Gam koe síí a dtcàrà Me, hààm gha gam dim cóá ba kg'òèkagu ka, ncêe ko x'oos qǎe koe hãa ba.

⁴⁸ Me Jeso ba bìrí me a máá: “X'ái zi hěé naka are-aresa zi guù zi hěéthěé tu kò bóò tama ne tu cuiskaga dtcòm tite,” témé. ⁴⁹ Me x'aiga-coa ba bìrí Me a máá: “X'aigaè, cóám tirim x'óó tamas cookg'ai koe hàà,” témé.

⁵⁰ Me Jeso ba xǒa me a máá: “Tsarim cóá ba gha kg'òè ke qǒò,” témé. Me khóè ba ãem Jeso ba bìrí mea kg'uiian dtcòm, a ba a qǒò. ⁵¹ Qanegam dàòm q'oo koe hãa a ko qǒò, ka xu kò gam di xu qǎà xu qǎè tchòàn gam dim cóá ba kg'òèa hãa di cgoa hàà xg'ae cgoa me. ⁵² Me dùútsa x'aèm kam kò cóá ba qǎè sa tēè xu, xu bìrí me a máá: “Ncêe ncāa nqáém cáám ka i ncāa tcìian guu me, koaba di x'aè ka,” témé.

⁵³ Me kò cóám ka xǒò ba nxǎaska q'ana hãa gaam x'aèm ãem ka gam kò Jeso ba bìrí mea hãa a máá: “Tsarim cóá ba gha kg'òè,” témé sa. Ka ne kò gabá hěé naka gam dim nquum di ne wèé ne hěéthěé dtcòm.

⁵⁴ Ncêea kò cáám dis x'áis ga si i, Jesom kò Jutea koe guu a Galilea koe hàà kam kò kúrúa hãa sa.

5

Jeso ba ko khóè ba tèbem koe qǎèkagu

¹ Ncêe zi guù zi qǎá q'oo koem kò Jeso ba Jerusalema koe qǒò, c'êes kǒès Jutea ne di sa kò

gaa koe hàna khama. ² Nxãaskas kò Jerusalema koe heke-kg'ám sa hàna, ncêe kò 'Ghùuan dis Heke-kg'ám sa' ta ma tciiè sa. Me kò ncêes heke-kg'áms qàe koe tèbe ba hãa, Hebera dis kg'uis ka ko 'Bete-sata' ta ma tciiè ba, 5 zi xàò-xao zi kò úúa hãa ba. ³ Gaa zi xàò-xao zi koe ne kò kái ne khòè ne tsàako ne hãa, káa tcgái ne hêe naka qòò tama ne hêe naka nqoara ne hêéthêe e. ⁴ * ⁵ Nxãaskam kò c'êem khòè ba gaa koe hàna, 38 kurian kòò úú a kò tsàa ba. ⁶ Eëm ko Jeso ba bóò me, me gaa koe xóé-xòe, kam kò nciïsem tsàara hãa sa bóò a q'ãa, a tèè me a máá: "A qàè kg'oana tsia?" témé. ⁷ Me ãem tcii-khoe ba xoa me a máá: "X'aigaè, cúí khòè gar úú tama ãem kòò tshàa ba kòbi-kòbise ne gha gaam koe tcàa te e. Eër kò tcàa kg'oana ne i ko c'êe khòèan tíí ka tc'ãa a tcàa," tam méé.

⁸ Me Jeso ba bìrí me a máá: "Têe naka tsarim tcoà ba sèè naka tsia qòò," témé. ⁹ Me gaam khòè ba kúúga qàè. A ba a gam dim tcoà ba sèè, a qòò.

Eëm cáím ba kò Sabata dim cáím me e. ¹⁰ Ka xu kò Juta xu ãe ko qàèkaguèam khòè ba bìrí a máá: "Sabata dim cáím me e khama tsi tsarim tcoà ba tsi ga sèè sa kgoara máàè tama," témé. ¹¹ Me xoa xu a máá: "Khòèm ãe qàèkagu tea ba ncãa bìrí te a máá: 'Tsarim tcoà ba sèè naka tsia qòò,' témé," tam méé. ¹² Ka xu kò tèè me a máá: "Díí ba ãem khòè ba ncêe ko máá, tcoà ba méé tsi sèè naka qòò, témé ba?" ta xu méé. ¹³ Igabam kò ãe qàèkaguèam khòè ba c'úúa

* **5:4:** C'êe zi tcgãya zi Gerika di zi ncêe xùrí ko kg'uian úúa: "a ne a ko tshàan di kòbi-kòbisean qàa. 4 Moengele ba ko kuri c'êe x'aè ka gaam tshàam koe xòe, a tshàan kòbi-kòbi khama. Me ãe tc'ãa a tshàam koe hààraam khòè ba tcàa a wèes tciiis ãem ga úúa hãas koe qàèkaguè, ãe i ko tshàan kòbi-kòbiè ka."

hãa dìi Me e kò ii sa, Jeso ba kò qǫ̀òà hãa, ne kò gataga gaam qǫ̀àl̩m koe kò hãa ne khòè ne kái ne e thèé khama.

¹⁴ Eẽ zi gùù zi qǫ̀á q'oo koem kò Jeso ba tempelem koe sao-xg'ae me, a bìrí me a máá: “Bóò, ncēeska tsi qǫ̀è tsi i. Táá méé tsi gaicara chìbian kúrú guu, nxāasega i gha kaisase cg'ǣè gùùan táá kúrúse cgae tsi ka,” témé. ¹⁵ Me gaam khòè ba tcg'oa, a síi Juta xu bìrí, Jeso Me e kò ii, ncēe kò qǫ̀èkagu mea hãa ba sa.

¹⁶ Ka xu kò gaas kaga Juta xu *tshoa-tshoa* a Jeso ba xgàra, Sabata dim cáń kam kò ncēe zi tséé zi kúrú hãa khama. ¹⁷ Me Jeso ba bìrí ne a máá: “Tirim Abo ba ko wèé x'aè ka tséé, ncēeskaga igaba, Ra ko Tíi igaba thèé tséé,” témé.

¹⁸ Gaa domkaga ne kò Juta ne cg'ǫ̀o Me ne gham dàò ba kaisase tcg'ai-tcao hãase qaa, Sabata dim cáń di x'àèan cúim kò khǫ́á tama, igabam kò thèé máá, Nqari ba Gam ka Xǫ̀òm tc'áró-tc'aro Me e, ta mééa, a kòo Nqarim cgoa tc'ǣò-tc'ǣose.

Jesom di qaria ne

¹⁹ Me Jeso ba xǫ̀a ne a máá: “Tseegukar ko tseeguan bìrí tu u, a ko máá: Cuiskagam Cóá ba c'ēe gùù cúí ga kúrú hãa tite, igabam gha ěem ko Xǫ̀ò ba bóò Me ko kúrús cúí sa kúrú. Wèés ěem ko Xǫ̀ò ba kúrú sam ko Cóá ba gataga thèé kúrú khama. ²⁰ Xǫ̀ò ba Cóá ba ncàma hãa, a ko wèé zi ěem ko kúrú zi x'ái Me. A ba a gha ncēe zi tséé zi ka kaia hãa zi tséé zi x'ái Me, nxāasega tu gha are ka. ²¹ Eẽm ko Xǫ̀ò ba ěe x'óóá hãa ne ghùì a kg'ǫ̀èkagu khamagam gha ma Cóá ba ěem ncàma hãa ne kg'ǫ̀èkagu. ²² Abo ba cúí khòè ga xgàra tama,

igabam Cóáse ba wèé qarian xgàran di máàna hãa, ²³ nxãasega ne gha wèéa ne ga Cóa ba tcom ka, êe ne ma Xòò ba tcoma hãa khamaga ma. Eẽ Cóa ba tcom tama nea Xòòm êe tséé Mea hãa ba tcom tama.

²⁴ “Tseegukar ko tseeguan bìrì tu u, a ko máá: Eẽ ko Tiri kg'uiian komsana, a ko Gaam êe tséé Tea hãam koe dtcòm, ba chõò tamasa kg'òè sa úúa hãa, a xgàrakuan koe tcãà tite, igabam x'ooan koe tcg'oara hãa, a kg'òèan koe tcana hãa. ²⁵ Tseegukar ko tseeguan bìrì tu u, a ko máá: X'aè ba ko hàà, a nxãakamaga hààra xg'araa, êe x'óóa hãa ne gha Nqarim òm Cóám òm dòm ba kóm ba, ne gha gane êe ko kóm Me ne kg'òè. ²⁶ Eẽm ma Xòò ba ma Gam ka kg'òèan úúa hãa khamagam gataga thée Cóáse ba qarian máàna hãa, Gam kam gha kg'òèan úú di i. ²⁷ A ba a *Cóa ba* xgàram gha di qarian máàna hãa, Khòèm òm Cóá Me e khama. ²⁸ Táá mée tu ncêes gúús ka arekaguè guu, x'aè ba ko hàà wèé ne êe tc'ám zi koe hàna ne gha Gam òm dòm ba kóm ba ke, ²⁹ a ne a gha *gane di zi tc'ám zi koe* tcg'oa: êe kò qãèan kúrú hãa ne gha tẽe a kg'òè, ne gha êe kò cg'ãèan kúrú hãa ne tẽe a xgàrà. ³⁰ Tíí ra cúí gúú ga cúí kúrú hãa tite. Eẽr ko ma Abom koe ma kóm khamar ko ma xgàra, i Tiri xgàra-q'ooan tchàno o, Tíí ko tc'êe sar qaa tama, igabar ko êe tséé Tea hãam ko tc'êe sa kúrú khama.

Jesom ka nxàea tseegukagua ne

³¹ “Tíí kar kòò nxàea tseegukagua mááse nes Tiris nxàea tseegukagu sa cuiskaga tseegu di sa ii tite. ³² C'êe ba hàna êe ko Tíí ka nxàea tseegukagu ba, Ra q'ana hãa ãem gha ko Tíí ka nxàea tseegukagus kg'ui sa tseegu di si i sa. ³³ Johanem koe

tu kò khòèan tsééa úú, me kò síí tseeguan nxàea tseegukagu. ³⁴ Khòèan di nxàea tseegukagua ner ko dtcòm̃s tama si i, igabar ko ncêe zi gúù zi kg'ui, kgoaraè tu gha ka. ³⁵ Johane ba kò x'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúùs karuko a ko x'áàs khama ii, tu kò x'aè-coam ka tu gha gam di x'ààn koe q̃hè-tcao sa tc'êe.

³⁶ “Nxàea tseegukagu sar úúa, ncêe Johanem dis kaga kaia hãa sa. Ncêe zi tséé zim Abo ba máa Tea hãa, xg'ara-xg'ara zir gha ka, gazi ncêe ko kúrú zi ko Tíí ka nxàea tseegukagu khama, Abom tséé Tea hãa sa. ³⁷ Abom ncêe tséé Tea hãa ba Tíí ka nxàea tseegukagua hãa. Tu gatu qanega dòma ba kóm̃ ta ga hãa, kana kg'áíá ba igabaga tu bóò ta ga hãa. ³⁸ Gam di kg'uiian igaba i gatu koe hãa tama, ãem tsééa hãa ba tu dtcòm̃ tama khama. ³⁹ *Nqarim di zi Tcgãya* zi tu ko kaisase bóò q'oo, gatua tc'êea máá, gazi koe tu gha chòò tam̃s kg'òè sa hòò, ta tc'êea khama. Igabaga zi ko *ẽe zi Tcgãya* zi Tíí ka nxàea tseegukagu. ⁴⁰ Igabaga tu ko Tíí koe hààn xguì, hàà tu gha kg'òèan hòò ka.

⁴¹ “Dqom̃kua ner khòèan koe qaa tama. ⁴² Igabar q'ana hãa nta ii tu khòè tu u sa, Nqarim di ncàm̃kuan tcáóa tu q'oo koe úú tama tu. ⁴³ Abom dim cg'òèm̃ cgoar hààraa, igaba tu kò táá séèa mááse Te. Igabaga ncêe c'ẽem khòèm̃ kòò gam di cg'òèan cgoa hàà ne tu ko séèa mááse me. ⁴⁴ Nta tu gha ma dtcòm̃, ncêe gatu ka c'ẽea ne koe cúíga tu kòò dqom̃an qaara mááse, a tu a Nqarim cúím̃ koe guua hãa dqom̃an qaa tama ne?

⁴⁵ “Igaba méé tu táá tc'êea máá, Nqarim cookg'ai koer gha Tíí chibi-chibi tu u, ta tc'êea guu. Gatua gha chibi-chibi tu um khòè ba Moshe me e, gatu di

nqòòan tu gam koe tòóaa hãa ba. ⁴⁶ Ncêe Moshe ba tu kò dtcòmã hãa, ne tu ga kò Tíí thêe dtcòm Tea hãa, Tíí kam góáa hãa khama. ⁴⁷ Igaba ncêe gam góáa hãa zi tu kò dtcòm tama, ne tua gha nxãaska Tíí ko méé zi ntama dtcòm?” tam Jeso ba méé.

6

*Jeso ba ko 5,000 ne khòe ne tc'óókagu
(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Lk 9:10-17)*

¹ Ncêe zi gùù zi qãá q'oo koem kò Jeso ba Galilea dim tshãam ka c'êe xòèa ba za tchoaba, ncêe Tiberia di ta kòo ma tciìe e. ² Si kò kaias xg'aes khòe ne di sa xùri Me, êe kòo tsàa ne khòe ne koem kò kúrú zi x'ái zi ne kò bóò khama. ³ Me Jeso ba xàbim di c'êe xòèa ba za q'ábà qaò, a síí Gam di xu xgaaxgaase-kg'ao xu cgoa gaa koe ntcóò. ⁴ Si kò Juta ne dis kòès Paseka di sa cúù si i.

⁵ Eẽm ko Jeso ba ghùi-kg'ai a ko kaias xg'aes khòe ne di sa bóò si ko Gam koe hàà, kam kò Filipi ba bìrí a máá: “Nda xae gha síí péréan x'ámá, ncêe ne khòe ne gha hàà tc'óó o?” témé. ⁶ (Ncêetam ko ma kúrúá bóò ba domka tẽe me, tc'êea ba koem kò nxãakamaga q'ana hãa dùú sam gha kúrú sa khama.)

⁷ Me Filipi ba xòa Me a máá: “Khòem ko 8 nxoean q'oo koe gâbakaguè maria ne cuiskaga tc'ão tite, ncêeta noo ne khòe ne tc'óókagua ne!” témé.

⁸ Me Gam di xu xgaaxgaase-kg'ao xu ka c'ẽem Antream ncêe Simonem Peterem ka káimkhoe ba kg'ui a máá: ⁹ “C'ẽem cóá ba ncêe koe hãa, 5 xu péré xu hẽe naka cam x'aù tsara hẽéthẽe qgóóaa hãa ba, ka sa ncêe sa dùú cgáé saa ncêeta noo ne khòe ne koe?” témé.

¹⁰ Me Jeso ba máá: “Khóè ne xao bìrí naka ne ntcõó,” témé. Kái dcãa nea kò ãem qgáim koe hãa khama. Ne kò wèé ne khóè ne ntcõó, 5,000 khama noo xu khóè xu u kò ii. ¹¹ Me Jeso ba nxãaska péré xu sée, a ba a Ngari ba qãè-tcaoa máá, a khóè ne ãe koe kò ntcõóa-ntcõe ne máà xu, ne kò ãe ne ko ma tc'ée khama ma tc'õó. A ba a kò x'aùan ka thée gataga hêé.

¹² Eẽ ne ko wèé ne tc'õóa xg'ara a ko xg'ãà, kam kò Gam di xu xga-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá: “Sáa xg'ae péré qàmàn ãe qaùà hãa a, naka i gha nxãasega táá cúí guù ga ncõiè guu,” témé. ¹³ Xu kò ãe khóè ne ka kò tc'õóa qaùè péréan ka 12 xu q'ore xu péré qàmàn di xu tcãà, xu cg'oè, ãe xu péré xu 5 xu koe guu a.

¹⁴ Eẽ ne ko khóè ne x'áis ãem kò Jeso ba kúrúà hãa sa bóò, ka ne ko tshoa-tshoa a máá: “Tseegukagam Gaam porofitim ga Me e nqõóm koe ga ko hàà ba,” témé. ¹⁵ Me kò Jeso ba, hàà ne ko kgãà ka sée a x'aiga ba kúrú Me sa nxãakamaga q'ana hãa, khamam kò tcg'oaragu ne a xàbim koe qõò.

Jeso ba ko tshàam tc'amkg'ai koe qõò
(Mt 14:22-33; Mk 6:45-52)

¹⁶ Eẽ i ko dqòà ka xu kò Gam di xu xga-xgaase-kg'ao xu tshàam koe qõò, ¹⁷ a xu a síí dxòrom koe tcãà a tshàa ba tchoaba a Kaperenaume koe qõò. Ntcùú u kò ii, Me kò Jeso ba qanega hàà cgae xu ta ga hãa. ¹⁸ Tshàa ne kò kòbi-kòbise, kaìam tc'ãà ba kòo tc'ãá khama. ¹⁹ Eẽ xu ko 5 kana 6 di qáò-q'ooan khama noo kilomitaran qõò, ka xu kò Jeso ba bóò Me tshàam tc'amkg'ai koe ko náà qõò, a ko dxòrom koe cúù, ka xu kò q'ae. ²⁰ Igabam kò bìrí xu

a máá: “Tíí Ra a. Ke xao táá q'áo guu,” témé. ²¹ Ka xu kò dxòrom koem gha gaxu cgoa hãa sa qãè-tcaoa máána hãa, igabam kò dxòro ba ãe xu kòo qõòm nqõóm koe kúúga síí tcãà, a síí gómankg'ai koe téé.

²² Xùrikom cárn kas kò khòè ne dis xg'aes ãe kò tshàam ka ncíí za hãa sa cúim dxòro ba hãa sa bóò, Me Jeso ba qanega Gam di xu xgaaxgaase-k'ao xu cgoa gaam koe tcãà ta ga hãa, igaba xu kò xgaaxgaase-k'ao xu cuiaga qõòà hãa sa. ²³ Nxãaska xu kò c'ãe xu dxòro xu Tiberia koe guua hãa xu, ãem kò X'aiga ba péréan qãè-tcaoa máá xg'ara síí xg'ae sa ntcóó a kò tc'óó qgái qàe ka cúuse hàà. ²⁴ Eẽs ko khòè ne dis xg'ae sa Jesom káà ii, xu Gam di xu xgaaxgaase-k'ao xu thẽé káà xu u sa bóòà q'ãa, ka ne kò dxòro xu koe tcãà a ne a Kaperenaume koe qõò, a síí Jeso ba qaa.

Jeso ba kg'õèan dim Péré Me e

²⁵ Eẽ ne ko tshàam ka ncíí za síí sao-xg'ae Me ka ne kò tèè Me a máá: “Xgaaxgaaxgaase-k'ao Tseè, ncẽe koe Tsi n-cáma hààraa?” témé.

²⁶ Me Jeso ba xoa ne a máá: “Tseegukar ko tseeguan bìrí tu u, a ko máá: X'ái zi tu bóòà hãa domka tu qaa Te tama, igabaga tu péréan tc'óó a xg'ãà hãa domka a. ²⁷ Táá mée tu kaàko tc'óoan tsée-k'g'am guu, igaba mée tu chõò tamaskg'õès koe gha hãa tc'óoan tsée-k'g'am, Khòem dim Cóám gha maa tu u. Nqarim Abo ba Gam koe x'ái sa tòóà hãa Gaam dim cóám ii di sa,” tam mée.

²⁸ Ka ne ko nxãaska tèè Me a máá: “Dúú sa ta gha kúrú, a nxãasega Nqarim ko tc'ãe sa kúrú?” ta ne mée.

²⁹ Me Jeso ba xòa ne a máá: “Nqarim ko tc'êe sa ncêe si i: Gaam êem tsééa hãam koe tu gha dtcòm si i,” témé. ³⁰ Ka ne kò nxãaska xòa Me a máá: “Dùútsa x'ái sa Tsi gha Tsáá kháé kúrú, ta nxãasega bóò a Tsáá koe dtcòm? Dùú sa Tsi gha kúrú?” ³¹ Gatá ka xòò ga nea ko tchàa-xgóós koe Mana *ta ko ma tciìè péréan* tc'óó. Ncêe i ma góásea a ko máá: ‘Nqarikg'ai koe guua hãa péré nem kò máà ne ne tc'óó,’ témé khamaga ma,” ta ne méé.

³² Me Jeso ba bìrí ne a máá: “Tseegukar ko tseeguan bìrí tu u, a ko máá: Moshem tama me e kò ii, êe nqarikg'ai koe guua hãa péréan máà tu ua ba, igaba Abo Me e kò ii, êe tseegu di péréan nqarikg'ai koe guua hãa máà tu ua ba. ³³ Nqarim di péréa ne Gaam êe nqarikg'ai koe guu a xoana hãam ga Me e khama, nqóò ba kg'òèan máàna hãa ba,” tam méé.

³⁴ Ne bìrí Me a máá: “X'aigaè, êe péréan wèé cárn ka máà ta a,” témé.

³⁵ Me Jeso ba bìrí ne a máá: “Tíí Ra kg'òèan dir Péré Ra a. Dìim wèém êe ko Tíí koe hàà ba cuiskaga xàbà hãa tite, me dìim wèém êe ko Tíí koe dtcòm ba cuiskaga gaicara cáma hãa tite. ³⁶ Igaba êer ma bìrí tua khama: bóò Tea tu hãa igaba tu qanega dtcòm tama. ³⁷ Wèém *khóè* êem Abo ba máà Tea hãa ba gha Tíí koe hàà, Ra dìim wèém êe gha ko Tíí koe hàà ba tchàa koe aagua hãa tite. ³⁸ Nqarikg'ai koer guu a xoana hãa, hààr gha Tíí ko tc'êe sa kúrú ka tamase, igaba êe tséé Tea hãam ko tc'êe sar gha hàà kúrú ka khama. ³⁹ Ncêea Gaam êe tséé Tea hãam ko tc'êes ga si i: *wèé ne khóè ne* êem máà Tea hãa ne ka méém táá cúim ga ba aaguse guu, igaba méém còo dim cárn ka ghùìè. ⁴⁰ Ncêea Abom ko ma tc'êe ga a khama: Wèém êe ko Cóá ba bóò, a ko Gam

koe dtcòm ba gha chõò tamas kg'õè sa úú. Ra gha nxãaska Tíí còò dim cáń ka x'ooan koe ghùi me,” tam méé.

⁴¹ Ne kò Juta ne tshoa-tshoa a Gam ka kg'ui-kg'uise, ncēetam kò méé a máá: “Tíí Ra ngarikg'ai koe guu a xoana hãar Péré Ra a,” ta mééa hãa khama. ⁴² A ne a máá: “Ncēe ba gáé Jesom tama baa, Josefam ka Cóáse ba, ncēe xõò ba hēé naka xõò sa hēéthēé khara ta q'ana hãa ba? Ntama ba gha ncēeska máá: ‘Ngarikg'ai koer guu a xoana hãa,’ témé?” ta ne méé.

⁴³ Me Jeso ba xõa ne a máá: “Táá tu gatu ka kg'ui-kg'uise guu. ⁴⁴ Cúí khóè ga cuiskaga Tíí koe hàà tite, Abom ncēe tsééa óá Tea hãam kòò Tíí koe tsééa úú u ne cúí ga a, Ra gha còò dim cáń ka x'ooan koe ghùi ne. ⁴⁵ Góásea i hãa porofiti xu di zi Tcgāya zi koe, a ko máá: ‘Wèéa nea gha Ngaram ka xgaaxgaà,’ témé. Me gha diím wèém ēe ko Abom koe komsana a ko Gam koe xgaaxgaase ba Tíí koe hàà. ⁴⁶ Cúí khóè ga Ngari ba bóò ta ga hãa, Gaam ēe Ngaram koe guua hãam Cúím oose. Gaam Cúí ba Abo ba bóò hãa. ⁴⁷ Tseegukar ko tseeguan birí tu u, a ko máá: Gaam ēe ko dtcòm ba chõò tamas kg'õè sa úúa hãa. ⁴⁸ Tíí Ra kg'õèan dir Péré Ra a. ⁴⁹ Gatu ka tsgõose ga xua kò tchàa-xgóós koe Mana *ta ko ma tciie péréan* tc'óó, a kò x'óó. ⁵⁰ Igaba ngarikg'ai koe guua hãa Péréan ga ncēe e, ncēe khóèan ga tc'óó, a táá x'óó o. ⁵¹ Tíí Ra kg'õèan dir Péré Ra a ngarikg'ai koe guua hãa Ra. Ncēe c'ēm khóèm kòò ncēe Péréan tc'óó nem gha chõò tamase kg'õè. I ncēe Péréan Tiri cgàa a, ncēer gha nqóóm di kg'õèan di iise tcg'óó o.

⁵² Ne kò Juta ne xgóàse kg'ui cgoaku a máá:

“Ntama ba gha ncẽem khòe ba cgàaa ba mǎa ta a ta tc'óó?” ta ne méé.

⁵³ Me Jeso ba bìrí ne a mǎa: “Tseeguan kar ko tseeguan bìrí tu u, a ko mǎa: Khòem òm Cóm di cgàan tu kò tc'óó tama, a tu a c'áò ba kg'áa tama ne tu gatu koe kg'òèan úú tama. ⁵⁴ Dìim wèem òe gha Tiri cgàan tc'óó, a Tiri c'áòan kg'áa ba chòò tamas kg'òè sa úúa hǎa, Ra gha cò òm cá m ka x'ooan koe ghù me. ⁵⁵ Tirim cgàa baa tseegu òm tc'óo me e, i Tiri c'áòan tseegu di kg'áa gùu u khama. ⁵⁶ Dìim wèem òe ko Tiri cgàan tc'óó a ko Tiri c'áòan kg'áa ba gha Tíi koe hǎa, Ra gha Tíi gam koe hǎa. ⁵⁷ Èem ma kg'òèa hǎam Abo ba ma tsééa óa Tea hǎa, Ra Abom domka kg'òèa hǎa, khamagam gha ma òe ko Tíia tc'óó Te ba Tíi domka kg'òè. ⁵⁸ Ncèe nqarikg'ai koe guu a xoana hǎa Péréan ga a. Gatu ka tsgòose ga xua Mana *ta ko ma tcièe péréan* tc'óó, a x'óóa hǎa, igabagam gha òe gha ncèe Péréan tc'óó ba chòò tamase kg'òè,” tam méé.

⁵⁹ Ncèe zi gùu zim kò èem kò Kaperenaume òm còrè-nquum koe hǎa a ko xgaa-xgaa ka kg'ui.

Chòò tamas kg'òès di kg'uia ne

⁶⁰ Kái xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Jesom di xu kò kóm Me, ka xu ko mǎa: “Ncèe kg'uia nea qóm m. Dìina gha kóma q'ǎa a?” témé.

⁶¹ Me kò Jeso ba Gam ka q'ana hǎa, Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu kò gaan ka kg'ui-kg'uisse sa, khamam kò tèe xu a mǎa: “Ncèes gùu sa gáe ko tshúu-tshuu tcáo xao o? ⁶² Kháe xaoa gha nta méé, ncèe Khòem òm Cóm ba xao kò bóò Me ko èem ko kg'aia hǎa koe qàò ne? ⁶³ Tc'èe ba ko kg'òèan mǎam ga Me e, me cgàa ba cúí hùì ga úú tama. Èèr kò

kg'ui cgoa tu u kg'uia nea kg'òèan ko máàm tc'èem koe guua hãa. ⁶⁴ Igaba ne gatu ka c'èe ne hàna ncèe dtcòm tama ne,” tam méé. (Díina dtcòm tama, i gha díin khòe ne tshàu q'oo koe tcãa Me sam kò Jeso ba tshoa-tshoases koe ga guu a q'ana hãa khama.) ⁶⁵ Me gaia kg'ui a máá: “Gaa domkar kò bìrí tua hãa a ko máá: Cúi khòe ga Tíi koe hàà tite, ncèe Abom kò kgoara máá a tama ne, témé,” tam méé.

⁶⁶ Eëm x'aèm koe guu ka ne kò kái ne xgaa-xgaase-kg'ao ne Gam di ne kháókà tòóa dìbise a táá xùri Me.

⁶⁷ Me Jeso ba 12 xu tèè a máá: “Gaxao igaba xaoa qòò kg'oana?” témé.

⁶⁸ Me Simone Petere ba xòa Me a máá: “X'aigaè, díin koe xae gha qòò? Tsáá Tsia chòò tama kg'òèan di kg'uiàn úúa hãa ka! ⁶⁹ Dtcòm xae ko, a xae a q'ana hãa Tsáá Tsia Ngarim di Tsi i sa, ncèe Tcom-tcomsa Tsi,” tam méé.

⁷⁰ Me Jeso ba xòa a máá: “Tíi ga Ra gáé kò gaxao 12 xao nxará tcg'òóa mááse tama? Igabam gaxao ka c'èe ba dxãwa me e,” témé. ⁷¹ (Jutasem, Simonem Isekariotem ka cóáse bam kòò nxàe, Jutase ba kò xgaa-xgaase-kg'ao xu ka c'èe me e, igabam kò khòe ne tshàu q'oo koe hàà tcãa Me khama.)

7

Jeso ba hěé naka qōese ga xu hěéthěé e

¹ Eẽ zi guù zi qãá q'oo koem kò Jeso ba Galilea koe qòò te, Juta ne *di xu kaia xu* kò cg'òo Me kg'oana hãa khamam kò Jutea koem gha qòò te sa tc'èe tama. ² Me kò x'aèm Juta ne di zi xháì zi tshào dis kòès di ba cúu me e, ³ xu kò Jesom ka qōese ga

xu bìrí Me a máá: “Ncêe koe méé Tsi tcg'oa naka Tsia Jutea koe qôò, naka ne Tsari ne xгаа-xgaase-kg'ao ne síi nxãasega kúrú Tsi ko zi guú zi bóò. ⁴ Cúí khòè ga káà a gaan di zi guú zi gha xàla hãase kúrú u, q'ãaè i gha sa i ko tc'êe ne. Gaa domka méé Tsi nqôóm koe x'áise!” témé. ⁵ Xu kò Gam ka qôese ga xu igaba Gam koe dtcòm tama khama.

⁶ Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Tirim x'aèm qãè ba qanega hàà ta ga hãa, igaba i gaxao ka wèè x'aèan ga qãèa máá xaoa hãa. ⁷ Nqôó ba cuiskaga gaxaoa hòre xao o tite, igabam Tíí hòre Tea, cg'ãè zi tséé zi êem ko kúrú zir ko nxàea tseegukagu khama. ⁸ Qôò xao kôès koe gaxao ka. Tíí kam x'aè ba qanega hàà ta ga hãa khamar síi tite ke,” témé. ⁹ Ncêetam ko méé kam kò Galilea koe qaù.

Jeso ba ko xhái zi tshàò dis kôès koe xгаа-xгаа

¹⁰ Eẽ xu ko qôese ga xu kôès koe qôò, kam kò Gam igaba thêé xgoaba a qôò, khòè ne ka hòè tamase igaba xàla hãase. ¹¹ Xu kò Juta xu kôès koe qaa Me a tẽe a máá: “Gaam Khòè ba nda?” témé.

¹² Eẽ zi xg'ae zi khòè ne di zi koe i kò Gam ka kái kg'ui-kg'uissean hãa. Ne kò c'êe ne máá: “Qãèm khòè Me e,” témé, ne ko c'êe ne máá: “Eẽ êe, khòè nem ko hòàkagu,” témé. ¹³ Igaba i kò cúí khòè ga kgoarasease Gam ka kg'ui tama, Juta xu ne kòò bée khama.

¹⁴ Me kò Jeso ba kôès nqàè koe tempelem koe tcãà, a xгаа-xгаа. ¹⁵ Ka xu kò Juta xu kaisase are a xu a tẽe a máá: “Ncêem khòè ba ncêe xгаа-xgaan ntama ma hòòà, ncêe qanegam xгаа-xгааè e tama ka?” témé.

¹⁶ Me Jeso ba xoa xu a máá: “Tiri xгаа-xгаа nea Tiri tama. Igaba i Gaam êe tséé Tea hãam koe guua.

¹⁷ Ncêe c'êem khòem kòo *Nqarim ko* tc'êe sa kúru kg'oana hãa, nem gha bóòà tcg'òó, Tiri xгаа-xgaan Nqarim koe guua hãa, kana Ra ko Tíi ka kg'ui sa.

¹⁸ Gaam êe ko cúíaga gam ka kg'ui ba ko dqomkuan qaara mááse. Igaba gaam êe tsée mea hãam di dqomkuan ko qaa ba tseegu di me e, i gam koe cúí cg'ãe ga káà a. ¹⁹ Moshe ba gáé x'áè-kg'áman máà tu u ta ga hãa? Gataga i ii, igaba i cúia tu ga x'áè-kg'áman ko méé sa kúru tama! Dùús domka tu ko cg'òo Te tu gha sa tc'êe?" tam ma tõe ne.

²⁰ Si xg'ae sa xoa Me a máá: "Dxãwa tc'êean Tsi úúa hãa! Díi na cg'òo Tsi kg'oana?" témé.

²¹ Me Jeso ba xoa ne a máá: "Cúis tsées are-aresa sar kò kúru, tu kò wèéa tu ga are. ²² Moshe ba kò x'áè-kg'áman gatu di xu cóá xu tu gha q'ãe nqãa-qgai khòo di máà tua hãa, tu ko Sabata dim cáim ka gatu di cóán q'ãe nqãa-qgai khòo (êe x'áèa nea kò Moshem koe guu tama, a kò khòe xuku xu koe guua hãa igaba), ²³ nxãasega tu gha Moshem di x'áè-kg'áman komsana ka. Kháé nxãaska ncêe cóám kò ko Sabata dim cáim ka q'ãe nqãa-qgai khòe, Moshem di x'áè-kg'áman gha táá ntcoèe ka, ne tu ko dùús domka xgòà cgae Tea máá, ncêe Sabata dim cáim kar kò khòem dim tc'áróm wèe ba qãèkagu ne? ²⁴ Táá tu tcgáian di bóò-q'ooan cgoa bóòà tcg'òó guu, igaba méé tu bóòà tcg'òó qãe bóòà tcg'óoan cgoa," tam méé.

Jeso ba Krestem ga baa?

²⁵ Gaa domka ne kò c'êe ne khòe ne Jerusalema di ne tshoa-tshoa a tõe a máá: "A gaam khòem tama baa ncêe cg'òoa ba ko qaaè ba? ²⁶ Bòò tu, ncêe gam ko kgoarasease kg'ui, igaba ne cúí gúu

ga Gam ka kg'ui tama. A tseeguan kaga xu tc'âà-cookg'ai xu ncēm khòèm Krete Me ìi sa q'ana hãa? ²⁷ Ncēm khòèm guua hãa qgálan ta q'ana hãa. Igaba Krete ko hààm x'aèm ka i gha cúí khòè ga c'úua hãa guuam hãa qgái,” ta ne méé.

²⁸ Kam kò nxãaska Jeso ba tc'amaka kg'ui, ãem tempelem koe hãa a ko xgae-xgae ka a máá: “Tíí tu q'ãa Tea hãa, a tu a thée ãer guua hãa qgálan q'ana hãa. Tíí kar óágase tama, igabam ãe tsééa óá Tea hãa ba tseegu di Me e, ncēe tu gatu c'úua hãa ba.

²⁹ Tíí ra q'ãa Mea hãa. Gam koe gar guua hãa, Me tsééa óá Tea hãa khama,” témé.

³⁰ Qgóó Me kg'oana xu kò hãa. Igaba i kò cúí khòè ga táá gaan di tshàuan tòò cgae Me, Gam dim x'aè ba kò qanega hàà tama khama. ³¹ Igaba ne kò ães xg'aes koe kái ne khòè ne Gam koe dtcòm a ne a máá: “Kretem kò ko hàà ne ba gha hàà ncēm khòèm kúrú hãa zi x'ái zi nqáéa hãa zi kúrú? *Ka ncēe ba gáé Gaam Kretem tama baa?*,” ta ne ma tēèku.

³² Farasai xu kò khòè ne ko ma Gam ka ma kg'ui-kg'uisse sa kóm, ka xu ko kaia xu peresiti xu hēé naka Farasai xu hēéthēé tempelem di xu kòre-kg'ao xu tsééa úú, síí xu gha qgóó Me ka.

³³ Me Jeso ba nxãaska máá: “Gatu cgoar gha qanega xòm x'aè-coa ba hãa, a Ra a gha Gaam ãe tséé Tea hãam koe kabise. ³⁴ Qaa Te tu gha, igaba tu hòò Te tite, a tu a ãer hãa qgái koe cuiskaga hàà tite,” témé.

³⁵ Xu nxãaska Juta xu tēèku a máá: “Ncēm khòè ba gha nda koe qòò, xae gha táá hòò Me? Gatá di ne khòè ne tsai-tsaisea hãa ne Gerika ne koe ba gha qòò, a síí Gerika ne xgae-xgae? ³⁶ Dùú sa ba ko méé

ncẽem ko máá: ‘Qaa Te tu gha, igaba tu hòò Te tite,’ a ko máá: ‘Hàna Ra gha hãa qgài koe tu cuiskaga hàà tite,’ témé ka?” ta xu méé.

³⁷ Còò dim cárn kōès dim kaia kam kò Jeso ba tc'amaka kg'uia ghùì a máá: “Ncẽè c'ẽem khòèm kò cána hãa ne méém Tíí koe hàà naka kg'áà. ³⁸ Eẽ ko Tíí koe dtcòm ba, ‘Kg'òèan di tshàan di tsgórèa ne gha ncãa ba koe guu a ntcãa,’ êe zi ma *Nqarim di zi Tcgãya* zi ma nxàea khama,” tam méé. ³⁹ Eẽm kòò Jeso ba ncẽe gúùan nxàe kam kòò Tc'ẽem ka kg'ui, êe ko Gam koe dtcòm ne gha hòò Me ka. Tc'ẽe ba ne ko qanega máàè tama, Jeso ba kò qanega x'áàkaguè tama khama.

⁴⁰ Gam di kg'uian ko kómse ka ne kò c'ẽe ne khòè ne máá: “Tseegukagam ncẽem khòè ba Porofiti Me e,” témé. ⁴¹ Ne kò c'ẽe ne máá: “Kreste Me e,” témé. Igaba ne kò c'ẽe ne tèè a máá: “Haò! Ntama ba gha ma Kreste ba Galilea koe guu? ⁴² *Nqarim di zi Tcgãya* zi gáé máá: ‘Dafitem dis qhàòs koem Kreste ba guua hãa’ témé tama, Betelehema koe, Dafitem kò x'ãèa hãam x'áé ba?” ta xu ma tèè. ⁴³ Si kò Jesom domka kaia q'aa-q'aase sa khòè ne xg'aeku koe hãa. ⁴⁴ C'ẽe nea kò qgóó Me kg'oana hãa. Igaba i kò táá cúí khòè ga gaan di tshàuan tòò cgae Me.

Juta ne di xu tc'ãà-cookg'ai xu di dtcòm tama ne

⁴⁵ Ka xu kò tempelem di xu kòre-kg'ao xu ncẽe ko tséèa hãa xu kaia xu peresiti xu koe hẽé naka Farasai xu koe hẽéthẽé kabise. Xu nxãa xu tèè xu a máá: “Dùús domka xaoa kò óá Me tama?” témé. ⁴⁶ Xu kòre-kg'ao xu xò a máá: “Cúí khòè ga Gam khama kg'ui ta ga hãa!” témé. ⁴⁷ Ka xu kò Farasai xu xò xu a máá: “Gaxao igaba ba gáé qàe-qae xaoa

hãa? ⁴⁸ Tc'ãà-cookg'ai xu ka c'ěe baa, kana Farasai xu ka c'ěem ga ba gáé Gam koe dtcòmaa? ⁴⁹ Igaba ncěe ne khóè ne, ncěe x'áè-kg'áman c'ùua hãa nea cgúíèa!" ta xu méé.

⁵⁰ Nikodemasem ncěe kò Jesom koe kg'aia síia ba, gaxu ka c'ěe kò ii ba, nxãa ba kò birí xu a máá: ⁵¹ "Gaxae dim x'áè-kg'ám ba koáé kuri khóèan xgàra, dùú sa i ko gaan koe kúrú sa kg'aia kóm tamase?" témé.

⁵² Xu xòa me a máá: "Tsáá igaba tsi gáé Galilea di tsia? Tcgãya zi koe qaara tcg'òò naka bóò, porofitian Galilea koe guu tama sa," témé.

*Khóès cg'áràn kúrú koe qgóóèa sa**

⁵³ [Me kò wèém khóè ba x'áèa ba koe kabise.

8

¹ Kam ko Jeso ba Olife dim xàbim koe qõò. ² Me kò ntcúúkg'ai cgoa gaicara tempelem koe síí, i kò wèé khóèan ga síí cgae Me, Me ntcóò a xgaa-xgaa ne. ³ Xu kò x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hěé naka Farasai xu hěéthěé khóès hãa a ko cg'áràn kúrú koe qgóóèa sa óá. A xu a hàà khóè ne cookg'ai koe tòò sì. ⁴ A xu a birí Me a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, khóès ncěe sa cg'ára nes hãa a ko kúrú koe qgóóèa. ⁵ Igabam kò Moshe x'áèan mää ta a, ncěeta ii zi khóè zi méé zi nxõán cgoa xg'áma cg'òò di i, ka Tsi ko Tsáá nta méé?" témé. ⁶ Ncěem kg'ui ba xu kò ko kg'ui, qáé Me xu gha qgàian xu kò ko qaa khama, a xu a ko chibi-chibi Me xu gha zi dàò-kg'ám zi qaa.

* **7:52:** C'ěe zi Gerika di zi tcgãya zi ncíí zi ncěe xg'aekuan 7:53-8:11 úú tama.

Kam ko Jeso ba qámse, a tshàua ba cgoa gómankg'ai koe góá.

⁷ Qanega xu hãa a ko tõe Me kam ko tõe a bìrí xu a máá: “Ncẽe c'ẽem khòem káa chibi iim kò gaxao xg'aeku koe hãa, ne méém tc'ãa naka nxõá sa sée naka xao si,” témé. ⁸ A ba a gaicara qámse a gómankg'ai koe góá.

⁹ Ncẽe sa xu ko kóm ka xu kò kaia xu koe guu a tshoa-tshoa a cúimana-cúi tcg'oara qõò. Me Jesom cúim ga ba síi qaù, naka gaas khòe sa hẽéthẽe e, si qanega gaa koe téé-tẽe. ¹⁰ Me Jeso tõe a ba a tõe si a máá: “Khòe seè, nda xua? Ncãa i gáé cúí khòe ga táá chibi bóò si?” témé. ¹¹ Si máá: “Ncãa i táá cúí khòe ga chibi bóò te, X'aigaè,” témé. Me Jeso ba máá: “Nxãaskar Tíí igaba cúí gùu kaga chibi bóò si tama, ke qõò, naka sia ncẽe koe guus ka táá gaicara chibi kúru guu,” témé.]

Jeso ba nqõóm dim X'áà Me e

¹² Me Jeso ba gaicara khòe ne cgoa kg'ui a máá: “Tíí Ra nqõóm dir X'áà Ra a. Dìím wèém ẽe gha xùri Te ba ntcùúan q'oo koe qõò hãa tite, igabam gha kg'õèan di x'áàn úúa hãa,” témé.

¹³ Xu kò Farasai xu bìrí Me a máá: “Tsáá ka Tsi ko nxàea tseegukagu, khamas Tsáá ko Tsáá ka nxàea tseegukagu sa tchàno tama,” témé.

¹⁴ Me Jeso ba xoa xu a máá: “Tíí kar kò nxàea tseegukagu igabagas tiris nxàea tseegukagu sa tchàno si i, ẽer guua hãa qgáìan ner q'ana hãa, a Ra a gataga ẽer ko qõò qgáìan q'ana hãa. Igabaga xao gaxao ẽer guua hãa qgáìan hẽe, naka Ra ko qõò qgáìan hẽéthẽe c'úúa hãa khama. ¹⁵ Gaxaoa ko tc'áro ba xgàra, Tíí Ra cúí khòe ga xgàra tama.

¹⁶ Igaba ncěe xgàrar kò ne i xgàra-q'ooa Te tchàno o, Tíí Ra Tíí ka cúise xgàra tama khama, igaba Ra Abom ncěe tsééa óa Tea hãam cgoa hãa. ¹⁷ Gaxao di x'àean koe i góásea hãa a ko máá: 'Cám khóèan dis nxàea tseegukagu sa cgáé si i,' témée. ¹⁸ Gaas ěe Tíí ka tseegu ii sar kò Tíía nxàea tseegukagu. Me ko gataga thée Abom ncěe tsééa óa Tea hãa ba Tíí ka nxàea tseegukagu," tam méé.

¹⁹ Xu nxãaska tēē Me a máá: "Saò ba nda?" témé. Me Jeso ba xoa xu a máá: "C'ùù Te xao hãa, a xao a Abom ga ba c'ùù hãa, a ncěe q'ãa Tea xao kò hãa ne xao ga ko thée Abom ga ba q'ana hãa," tam méé.

²⁰ Jeso ba kò ncěe kg'uiian tempelem q'oo koem hãase kg'ui, aban ko tòòèm qgàim qàe koe. Igaba i kò táá cúí khòe ga qgóó Me, Gam dim x'aè ba kò qanega hàà tama khama.

²¹ Me kò Jeso ba gaicara bìrí xu a máá: "Qõò Ra ko, xao gha qaa Te, a xao a gha gaxao di zì chìbi zi q'oo koe ga x'óó. Tíí ko qõò koe xao cuiskaga síí tite," témé.

²² Xu nxãaska Juta xu tēēku a máá: "Cg'õose ba gha? Ncēm ko máá: 'Tíí ko qõò koe xao cuiskaga síí tite' témé ka?" témé.

²³ Me bìrí xu a máá: "Gaxaoa nqãaka di xao o, Ra Tíí tc'amaka di Ra a; ncēm nqõóm di xao o, Ra Tíí ncēm nqõóm di tama. ²⁴ Gaa domkar kò bìrí xao o, a ko máá: 'Gaxao di chìbian koe ga xao gha x'óó,' témé. Ncěe Tíí Ra gaar ga Ra a tar ko méé sa xao ko ḍṭcòm̄ tama, ne xao gha tseeguan kaga gaxao di chìbian koe x'óó," tam méé.

²⁵ Xu bìrí Me a máá: "Kháé Tsi Tsáá ḍī Tsia?" témé.

Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Ncēer kò ma tshoa-tshoas koe guu a bìrí xao o khama cúí ga Ra ko méé. ²⁶ Káí zi gúù zi Ra úúa hãa bóò Ra ga tcg'òó a gaxao ka nxàe zi, igaba Gaam ēe tsééa óá Tea ba tseegu di Me e, Ra ko ēer kò Gam koe kóm sa nqóó ba bìrí,” tam méé.

²⁷ Xòòm kam kò ko kg'ui cgoa xu sa xu kò kóma q'ãa tama. ²⁸ Kam ko nxãaska Jeso ba bìrí xu a máá: “Eẽ xao ko Khóèm dim Cóá ba tc'amaka ghùia xg'ara, ne xao gha nxãwa q'ãa Gaar ga Ra a sa, a Tíí ka cúise gúù zi kúrú tama, igaba Ra ko Abom ma xgaa-xgaa Tea hãa khama ma kg'ui. ²⁹ Me Gaam ēe tséé Tea hãa ba Tíí cgoa hãa, a cúise guu Te ta ga hãa, wèè x'aè kar ko ēe ko qãè-tcaokagu Me sa kúrú khama,” tam méé.

³⁰ Ncēe gúua nem ko nxàe ka i ko káí khóèan Gam koe dtcòm.

Abrahamam di ne cóá ne

³¹ Me Jeso ba nxãaska Gam koe ko dtcòma ne Juta ne bìrí a máá: “Tirim kg'ui ba tu kò ko komsana a ko qgóó qari me, ne tu gha tseegukaga Tiri tu xgaa-xgaase-kg'ao tu ii. ³² A tu a gha nxãaska tseeguan q'ãa, i gha tseeguan kgoara tu u,” témé.

³³ Ne xoa Me a máá: “Abrahamam di ta cóá ta a, a ta a qanega c'ēe khóè di qãà kúrú ta ga hãa, ka Tsi nta méé-q'ooa, ncēe Tsi ko máá, kgoarasea ta gha hãa, témé ka?” témé.

³⁴ Me Jeso ba xoa ne a máá: “Tseegukar ko tseeguan bìrí tu u, a ko máá: Dìím wèém ēe ko chìbian kúrú ba chìbian dim qãà me e. ³⁵ Me qãà ba chòò tamase x'áé koe hēé tama, igabam ko cóá ba chòò tamase x'áé koe hēé. ³⁶ Gaa domkaga tu gha, ēem ko Cóá ba kgoara tu u, ne tseeguan

kaga kgoarasea hãa. ³⁷ Abrahamam di tu cóa tu u sar q'ana hãa, igaba tu cg'õo Te kg'oana hãa, Tirim kg'ui ba tcáóa tu q'oo koe x'ãè-q'ooan úú tama khama.

³⁸ “Tirim Xõòm koer bóòa hãa zi gúù zi kar ko kg'ui, tu ko gatu, gatu ka xõòga xu koe tu kóma hãa zi kúrú,” tam méé.

³⁹ Ne xoa Me a máá: “Gatá ka xõò ba Abrahamama me e,” témé.

Me Jeso ba bìrí ne a máá: “Ncêe Abrahamam di tu cóa tu kò ii ne tu ga ko Abrahamam ko kúrú zi kúrú. ⁴⁰ Igaba tu ncêeska cg'õo Te kg'oana, Tíí ncêe Nqarim koer kóma tseeguan kò bìrí tu ur khóè Ra. Abrahamama ba kò ãeta ii gúù kúrú tama. ⁴¹ Gatu ka xõò ga xu kòo kúrú zi gúù zi tu ko kúrú,” tam méé.

Ne bìrí Me a máá: “Sita cg'áràn di ta cóa ta tama ta a; sita dim Xõòm cúím úúa ta hãa ba Nqari Me e,” témé.

⁴² Me Jeso ba bìrí ne a máá: “Ncêe Nqarim kò gatu ka Xõò ba ii, ne tu ga kò ncàm Tea hãa, Nqarim koe Ra guu a hààraa khama. Tiri qarian kar ncêe koe hàà tama, igabam Gabá tsééa óá Tea hãa. ⁴³ Dùús domka tua ãer ko kg'ui sa kóma q'ãa tama? Eër ko kg'uis kóm ka tu ko tààè domka a.

⁴⁴ Gatua gatu ka xõòm dxāwam di tu cóa tu u, a tu a gatu ka xõòm ko tc'êe zi gúù zi kúrú kg'oana. Tshoa-tshoases kagam kò cg'õo-kg'ao me e, a ba a tseeguan cgoa tchõà úú tama, tseegua nem úú tama khama. Ncêe tshúù-ntcõan ábà cgoaèa hãa khamam ko ma kg'ui ii ba. Tshúù-ntcõa-kg'ao me e, a tshúù-ntcõan ka xõò me e khama. ⁴⁵ Igabar ko Tíí tseeguan nxàe, domka tu Tíí koe dtcòm tama.

⁴⁶ Ndaka kg'áía tu ga chìbiga Ra a sa x'ái? Ncêe

tseegua ner kò ko nxàe, ne tu kháé nxãaska dùús domka dtcòm Te tama? ⁴⁷ Gaam ãe Nqarim di ba ko Nqarim di kg'uian komsana, igaba tu gatu Nqarim di tama, gaa domkaga tu komsana a tama,” tam méé.

Jeso ba hěé naka Abrahamama ba hěéthěé e

⁴⁸ Xu Juta xu xɔa Me a máá: “Tseegu tama xae gáé kò hãa ncěe xae kòo máá: ‘Samaria di Tsi i, a Tsi a dxãwa tc'ěean úúa hãa,’ témé ka,” témé.

⁴⁹ Me Jeso ba xɔa a máá: “Dxãwa tc'ěea ner úú tama, igabaga Ra Abo ba tcoma hãa, xao ko gaxao Tíí ntcoe Te. ⁵⁰ Tíí Ra Tíí ka dqomkuan qaara mááse tama, igabagam qaa a ko ba hàna, ncěe gha xgàra ba. ⁵¹ Tseegukar ko tseeguan bìrí tu u, a ko máá: Dìím wèém ãe gha Tirim kg'ui ba qgóóa qari ba chòò tamase x'óóa hãa tite, témé,” tam méé.

⁵² Xu kò Juta xu nxãaska bìrí Me a máá: “Dxãwa tc'ěean Tsi úúa hãa sa xae ncěeska q'ana hãa. Abrahamama ba x'óóa, xu porofiti xu thěé x'óóa hãa, igabaga Tsi ko Tsáá máá, dìím wèém ãe ko Tsari kg'uian qgóóa qari ba chòò tamase x'óóan xám tite, témé. ⁵³ Gaxae ka xòòm Abrahamam ka Tsi Tsáá kaia? X'óóam hãa, xu gataga thěé porofiti xu x'óóa hãa. Ka Tsi gáé Tsáá tc'ěea máá, dìi cgáé Tsi ii, ta tc'ěea?” ta xu méé.

⁵⁴ Me Jeso ba xɔa xu a máá: “Ncěe Tíí kòo dqomse, ne i Tiri dqomsean káà hùì i. Tíí ko dqom Te ba Abo Me e, ncěe gaxao ko máá, gatu dim Nqari Me e, témé ba. ⁵⁵ Igabaga xao c'úù Mea, Ra Tíí q'ãa Mea. Ncěe c'úù Mea Ra hãa tar kòo méé ner nxãaska tshúù-ntcôa-kg'ao Ra a, gaxao khamaga ma. Igabaga Ra q'ãa Mea, a Ra a ko kg'uia ba qgóóa qari. ⁵⁶ Gaxao ka xòòm Abrahamama ba kò Tirim cáím

bam ko hàà bóò khama qǎè-tcao hǎa, a kò bóò me a qǎè-tcao.

⁵⁷ Xu nxǎaska Juta xu bìrí Me a máá: “Qanega Tsi 50 kuri ga úú tama, igaba Tsi Abrahama ba bóò hǎa dèe?” témé.

⁵⁸ Me Jeso ba xǒa xu a máá: “Tseegukar ko tseeguan bìrí xao o, a ko máá: Abrahamam ko ábàès cookg'ai koe, Ra hàna,” témé.

⁵⁹ Ka xu ko nxǒán sǎà, xao Me xu gha ka, igabam ko Jeso ba tempelem q'oo koe ts'ana tcg'oa a qǒò.

9

Jeso ba ko kǎà tcgǎise ábàèam khòè ba qǎèkagu

¹ Eēm Jeso ba xóé a ko qǒò kam kò kǎà tcgǎise ábàèa hǎam khòèm cgoa xg'ae. ² Ka xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tēè Me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, dǐn chibi domka ba kǎà tcgǎise ábàèa? Gaam chibia kana xǒò ba dia, ncēe kúrú mem kǎà tcgǎise ábàèa hǎa?” témé.

³ Me Jeso ba xǒa xu a máá: “Ncēem khòèm chibi tama a, gataga xǒò ba di chibi tama a, igabagas ncēe sa kúrúse cgae mea hǎa, nxǎasega i gha Nqarim di qarian bóòè a ko gam koe tséé ka.

⁴ Qanega i koaba di x'aè e, ka méé xae ncēe tsééa óá Tea hǎam di tsééan kúrú, ntcùúa nea ko hàà ke, ncēe cúí khòè ga tséé tite e. ⁵ Eēr qanega nqǒóm koe hǎa x'aè kar nqǒóm dir X'áà Ra a,” tam méé.

⁶ Ncēe zi gùù zim ko kg'uiua xg'ara kam kò gómankg'ai koe tcg'ae, a kg'ám-tsharà ba cgoa tcoàn kúrú a gaa tcoàn khòèm tcgái koe tcgáu, ⁷ a ba a gaam khòè ba bìrí a máá: “Qǒò, naka tsia síí Siloame dim tèbem koe xg'aà-kg'ai,” témé. (Ncēem kg'uim Siloame di ba ko máá ‘Tsééa úúèa’ témé.)

Me ko qõò a síí xg'aà-kg'ai, a ba a kabisem ko ka ko bóò.

⁸ X'áé qàea ba di ne khòè ne hěé, naka kg'áíga kò ko bóò me, me ko dtcàrà ne hěéthěéa kò tēse a máá: “Ncēea gáé gaam khòèm xg'ao ko káíse ntcōóa te a ko dtcàrà tama baa?” témé. ⁹ C'ēe ne kò máá: “Gaam ga me e,” témé, ne ko c'ēe ne máá: “Eē ēe, kg'ama tsara tc'ēèkua hãa,” témé. Me kò gaam khòè ba máá: “Tíí ga ra a,” témé. ¹⁰ Ne tēè me a máá: “Kháé i nxãaska tcgáí tsi ntama ma xgobekg'ammèa?” témé. ¹¹ Me xọa ne a máá: “Jeso ta ko ma tciièm Khòè ba kò tcoàn kúrú a tcgáí te tcgáu, a bìrí te a máá, síí méér Siloame dim tēbem koe xg'aà-kg'ai, témé, ra síí xg'aà-kg'ai, a gaa koe ga bóò,” témé. ¹² Ne tēè me a máá: “Gaam khòè ba nda?” témé. Me xọa ne a máá: “C'úùa ra hãa,” témé.

Farasai xu ko Jesom di kg'õèkaguku-kg'áman di dàòan qaa

¹³ Ka ne ko gaam khòèm ēe kò káà tcgáíse ábàèa hãa ba sèè a Farasai xu koe úú. ¹⁴ Nxãaskam kò, gaam cáń ēem kò Jeso ba tcoàn kúrú, a khòè ba xgobekg'am tcgái ba Sabata di me e. ¹⁵ Ka xu ko Farasai xu khòè ba tēè, ntama i ma qõò hãa me ko bóò sa. Me xọa xu a máá: “Tcoà nem kò tcgáí te koe tcgáu, ra síí xg'aà-kg'ai, a kò gaa koe ga guu a bóò,” témé.

¹⁶ Xu kò c'ēe xu Farasai xu máá: “Ncēm Khòè ba Nqarim koe guu tama, Sabata dim cáń bam qgóóa qari tama khama,” témé. Xu c'ēe xu máá: “Ntama ba ga ma chibi-kg'ao ba ncēeta ii zi x'ái zi kúrú?” témé. Xu kò tc'ēe-kg'ám zi koe q'aara hãa.

¹⁷ Ka xu ko kabisem a gaicara ēe kò káà tcgái ii ba bìrí a máá: “Xgobekg'am tcgái tsia baa ka tsi ko

tsáá Gam ka nta méé?” témé. Me xɔa xu a máá: “Porofiti Me e,” témé.

¹⁸ Xu kò Juta xu qanega dtcòm tama, káà tcgái me e kò ii, a ba a kúruè a ko ncēeska bóò sa, khama xu khóèan tséé i síí xòò ga khara tcii. ¹⁹ A hàà tèè khara a, a máá: “Ncēea gakhao dim cóám ga baa, ncēe kò koma káà tcgáise ábàèa hãa ba? Kháé nxãaska i ntama ma qõòa hãa me ko ncēeska bóò?” témé.

²⁰ Khara xòò ga khara xɔa xu a máá: “Sikham dim cóá me e sa kham q'ana hãa, a kham a gataga q'ana hãa, káà tcgáisem ábàèa hãa sa. ²¹ Igaba kham gakhama ntama i ma qõòa hãa me ko ncēeska bóò sa c'ùua hãa, naka diín xgobekg'am tcgái mea hãas ga sa hēéthēé e. Ke xao gaxao tèèa mááse me, kuria ba tc'ãòa hãa, me gha xɔara mááse xao o ke,” témé. ²² Khara kò xòò ga khara ncēeta ma xɔa, Juta xu khara kòò bèe khama. Nxãakamaga xu kò kg'ui a xg'ara hãa, ncēè c'ēm khóèm kò nxàea tseegukagu Jeso ba Krete Me e sa, ne i gha gaa khóèan còrè-nquum koe xhàiguè sa khama. ²³ Gaa domka khara kò ko xòò ga khara máá: “Kuria ba tc'ãòa hãa, ke méé xu tèè me,” témé.

²⁴ Xu cààm dis ka gaam khóèm ēe kò káà tcgái ii ba tcii, a xu a bìrí me a máá: “Nqari ba dqòm tseeguan kg'ui ka, ncēm Khóè ba chibi-kg'ao Me e sa xae q'ana hãa ke,” témé.

²⁵ Me xɔa xu a máá: “Chibi-kg'ao ba ga ii kana ba ga chibi-kg'ao tama sar tíí c'ùua hãa. Cúís guùs tíí q'ana hãa saà: káà tcgái ra a kò ii, igaba ra ko ncēeska bóò si i,” témé.

²⁶ Xu tèè me a máá: “Dùú sa ba kò kúru cgae tsi? Ntama ba kò ma tcgáia tsi xgobekg'am?” témé.

²⁷ Me xɔa xu a máá: “Ncãar nxãakamaga bìrí xao o, xao ncãa táá kóm te, ka xaoa ko dùús domka gaicara kóman gaan di qaa? Kana xaoa Gam di xu xga-a-xgaase-kg'ao xu kúrúse kg'oana thěé?” témé.

²⁸ Xu xhóré me a máá: “Tsáá tsia Gam di tsi xga-a-xgaase-kg'ao tsi i! Sixaea Moshem di xae xga-a-xgaase-kg'ao xae e. ²⁹ Nqarim xg'ao Moshem cgoa kg'ui sa xae q'ana hãa, igaba ncēm Khóèm ka xae ndam guua sa c'ùua hãa,” témé.

³⁰ Me khòè ba xɔa xu a máá: “Cg'ãèse i are-aresa a, Me guua hãa qgálan ga xao c'ùua hãa, igabagam xgobekg'am tcgái tea hãa khama. ³¹ Nqari ba chibi-kg'ao ne komsana tama sa ta q'ana hãa: igaba ncēè c'ēm khóèm kòo Nqari ba dqom, a ko Gam ncàma hãa sa kúrú, nem ko Nqari ba komsana me.

³² Xg'aom kò ntcōó a ngōó ba tshoa-tshoase ne ta qanega kóm naka i máá, dìim ga ba khóèm káa tcgáise ábàèa ba xgobekg'am tcgáia hãa témée ta ga hãa. ³³ Ncēm Khóèm kò Nqarim koe guu tama nem ga kò cúí gúù ga kúrú tama!” tam méé.

³⁴ Xu gaa kg'uiian ncēè tc'amkg'ai koe xɔa me a máá: “Chìbian q'oo koe tsi ábàèa, ka tsi tsáá dùú sa xga-a-xga-a xae e kg'oana?” témé. A xu a tchàa koe xhàia gu me.

Jeso ba ko tcgálan úú tamas ka kg'ui

³⁵ Jeso ba kò gaam khòè ba xu xhàia guua hãa sa kóm, ãem ko hòò me kam kò tèè me a máá: “Khóèm dìim Cóám koe tsia ko dtcòm?” témé. ³⁶ Me gaam khòè ba tèè Me a máá: “Kháé dìi baa, X'aigaè? Bìrì te Me nakar gha nxãasega Gam koe dtcòm!” témé.

³⁷ Me Jeso ba máá: “Ncēè tsi ko bóò, Me ko tsáá cgoa kg'ui ba, Gaam ga Me e,” témé. ³⁸ Kam kò khòè

ba máá: “Dtcòmɹ ko, X'aigaè,” témé, a cookg'aia ba koe cg'áé a dqòm Me.

³⁹ Me Jeso ba máá: “Xgàrar gha domkar ncēm nqōóm koe hààraa, nxāasega ne gha èe káà tcgái ne bóò, ne èe ko bóò ne káàn tcgái ka,” témé.

⁴⁰ Xu c'èe xu Farasai xu èem kòo ncēe gúùan nxàe ka kò hãa cgoa mea xu kóm, a xu a tèe Me a máá: “Dùú dèe? Sixae igaba xae thēe káà tcgái xaea dèe?” témé.

⁴¹ Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Káà tcgái xao kò ii ne xao ga ko ncēeska chibi úú tama. Igaba xao tcgáíga xao o sa bìrísea hãa, khama i gha gaxao di chibian gataga ma hãa cgoa xao o.

10

Ghùu Kòre-kg'ao ba hěé naka Gam di zi ghùu zi hěéthěe

¹ “Tseegukar ko tseeguan bìrí tu u, a ko máá: Khóem èe ghùu zi di xgàris-kg'ám koe tcāà tama a ko nqurì si, kana c'ēm dàòm ka q'ooa sa koe tcāà ba ts'āà-kg'ao me e, a cg'āè kúrú-kg'ao me e. ² Igaba gaam èe ko xgàris-kg'ám koe tcāà ba ghùu zi dim kòre-kg'ao me e. ³ Xgàris-kg'ám ko xgobekg'am ba ko gaam ghùu kòre-kg'ao ba xgobekg'ama máá, zi ghùu zi kg'ui-q'ooa ba kóm, me gam di zi ghùu zi cg'òèa zi ka tcii, a tc'āà-cookg'ai zi. ⁴ Eēm kò gam di zi wèea zi tcg'òóa xg'ara nem ko tc'āà-cookg'ai zi, zi ghùu zi xùri me, kg'ui-q'ooa ba zi q'ana hãa khama. ⁵ Igaba zi cuiskaga tām khóe ba xùri tite, a gha bèe me a qgóé, tãá khóèan di kg'ui-q'ooan zi c'úua hãa khama,” tam méé.

⁶ Jeso ba kò ncēs sere-sere sa gaxu koe tséekagu, igaba xu kò èem ko bìrí xu sa táá kóma q'āa.

⁷ Kam ko nxãaska Jeso ba gaicara máá: “Tseegukar ko tseeguan bìrí xao o, a ko máá: Tíí Ra ghùu zi dir Xgàri-kg'ám Ra a. ⁸ Wèé xu êe kò Tíí ka tc'ãà a hàà xua ts'ãà-kg'ao xu u, a cg'ãè kúrú-kg'ao xu u, igaba zi kò ghùu zi táá komsana xu. ⁹ Tíí Ra Xgàri-kg'ám Ra a. Dìím wèém êe ko Tíí koe tcãà ba gha kgoaraè, a ba a gha tcãà a tcg'oa a gha dxóó-q'ooan hòò. ¹⁰ Ts'ãà-kg'ao ba kg'amaga hàà tama, a ts'ãà sa hěé naka cg'õo sa hěé naka kobe sa hěéthěé cúíga hààraa máána. Ra Tíí hààraa, nxãasega ne gha kg'òèan úú ka, a gataga kaisase úú u ka.

¹¹ “Tíí ra qãèr ghùu Kòre-kg'ao Ra a. Me ko qãèm Kòre-kg'ao ba gam dì kg'òèan ghùu zi tcg'òóa máá. ¹² Gaam êe ghùu zi kòre dis tséés koe tcãàèa ba ghùu kòre-kg'aom tama me e, a ba a ghùu zi ka q'òòsem tama me e, êem ko ncuutshaan bóò i ko hàà nem ko ghùu zi guu a qgóé, me ncuutshaa ba hàà ntcàu zi a tsai-tsai q'aa zi khama. ¹³ Ghùu zi kòre di tsééan máàèam khóè ba ko guu zi a qgóé. Kg'amagam máàèa hãa tsée e, khamam tchòà úú cgoa zi tama.

¹⁴ “Tíí ra qãèr Kòre-kg'ao Ra a, a Ra a Tiri zi ghùu zi q'ana, zi Tiri zi ghùu zi q'ãa Tea, ¹⁵ ncēm ma Abo ba ma q'ãa Tea, Ra gataga Tíí ma q'ãa Mea khamaga ma. Ra ko Tiri kg'òèan ghùu zi tcg'òóa máá. ¹⁶ C'êe zi ghùu zir úúa hãa, ncēm xgàrim-q'oo di tama zi. Gataga méér óága zi thěés gúù si i, naka zi hàà kg'ui-q'ooa Te kóm naka zia ncēe zi ghùu zi cgoa xg'ae naka cúí zi ghùu zi dis xg'ae sa kúrú, cúím kòre-kg'aom dì zi.

¹⁷ “Ncēes gúùs kam Abo ba ncàm Tea, Tiri kg'òèa ner ghùu zi tcg'òóa máána hãa khama, nxãasegar gha gaicara sèèa kabi i ka. ¹⁸ Khóèm Tíí koe gha

kg'òèa Te séèa kabi ba kàà me e, igaba Ra ko Tíi ka tcg'òó o. Qari ner úúa hãa tcg'òó or gha di i, a Ra a qarian úúa hãa gaicara Ra gha séèa kabi i di i. Ncēm x'áè-kg'ám bar Abom koe hòòà,” tam méé.

¹⁹ Eẽ xu ko Juta xu ncēe kg'uiian kóm ka xu kò tc'ēe-kg'ám zi koe gaicara q'aa. ²⁰ Kái-kg'áia ne kò máá: “Dxāwa tc'ēea nem úúa, a temea, ka ba ko dùús domka kórmè?” témé.

²¹ Igaba ne kò c'ēe ne máá: “Ncēe zi gúú zi ga táá dxāwa tc'ēean ka tcāàèam khòèm ka méèè. Dxāwa ba kàà tcgáim khòè bam ga xgobekg'am tcgái di qarian úúa hãa ii?” témé.

Juta ne di dtcòm tama ne

²² Me x'aè ba tcāà, si tempelem ko kaba-kabàè dis kòè sa xóé Jerusalema dim x'áém koe. Sao di x'aè e kò ii. ²³ Me kò Jeso ba tempelem koe hãa a ko caate, Solomonem dis xàò-xao sa ta ko ma tciiès xàò-xaos koe. ²⁴ Ka ne ko Juta ne Gam koe hààraa xg'ae, a nxāma-nxāma Me a máá: “Nta noo x'aèan Tsi ko hàà séè a ghùia tòó ta a? Ncēè Krete Tsi kò ii ncēm Nqari ba nqòòkagu taa hãa Tsi ne kg'ama kgoarasease bìrí ta a,” ta ne méé.

²⁵ Me Jeso ba xoa ne a máá: “Bìrí tu ur kò, igabaga tu kò táá dtcòm. Tséé zi ncēer ko Abom cg'òè cgoa kúrú zia ko Tíi ka nxàea tseegukagu, ²⁶ igaba tu dtcòm tama, Tiri tu ghùu tu tama tu u khama. ²⁷ Tiri zi ghùu zia ko kg'ui-q'ooa Te kóm, Ra q'āa zia, zi ko xùri Te. ²⁸ Chòò tama kg'òèa ner ko máá zi, zi chòò tamase kaà tite, i cúí khòè ga tshàu q'ooa Te koe séèa tcg'òó zi tite. ²⁹ Abom ncēe máá Te zia hãa ba wèé gúùan kaga kaia, i cúí khòè ga Abom tshàu q'oo koe séèa tcg'òó zia hãa tite. ³⁰ Tíi

hěé naka Abo ba hěéthěé Tsama cúí Tsam m,” tam méé.

³¹ Ka ne ko Juta ne gaicara nxǎ́a zi sáà, xao Me ne gha ka, ³² igabam kò Jeso ba xǎa ne a máá: “Kái zi tséé zi qǎè zi Ra x'ái tua, Abom koe guua hǎa zi. Ka tua ko gazi xg'aeku koe ndakas domka nxǎ́án cgoa xao Te?” témé.

³³ Ne Juta ne xǎa Me a máá: “C'ěes tséés qǎès domka ta xao Tsi tama, igaba Tsi ko Nqari ba cóè domka a, kg'ama Tsi khóè Tsi i, igaba Tsi ko Nqari Tsi ii khama ma sèèse domka a,” témé.

³⁴ Me Jeso ba xǎa ne a máá: “Gatu di X'áèan koe i gǎé ncěeta ma góásea naka máá: ‘Gatu kar ko máá: nqàrì tu u,’ témé tama? ³⁵ Eè *Nqarim di zi Tcgāya* zi koe ko méése sa chǒò tamase tseegu si i sa ta q'ana hǎa. Me kò Nqari ba gane èe Gam dim kg'ui ba kò máàèa hǎa ne nqàrì ta ma tcii. Ncèè Nqarim kò ko gaa ne khóè ne èe ne nqàrì ta ma tcii, ³⁶ ne tua nxǎaska gatu dii tua ncèe kò máá, Nqari bar ko cóè témé tu, Nqarim dir Cóá Ra a tar ko méé domka, Tíí ncèe Abom nxárá tcg'òó, a nqǒómkg'ai koe tsééa óá Ra! ³⁷ Ncèè Abom di zi tséé zir kò kúrú tama ne méé tu nxǎaska táá Tíí koe dtcòm guu. ³⁸ Igaba ncèè kúrú zir kò, igaba tu kò Tíí koe dtcòm tama ne méé tu nxǎaska èer ko kúrú zi tséé zi koe dtcòm, naka tua gha nxǎasega q'ǎa naka kóma q'ǎa, Abom Tíí koe hǎa, Ra Tíia Gam koe hǎa sa,” tam méé.

³⁹ Ne gaicara qgóó Me ne gha sa tc'èe, Me tcg'oaragu ne.

⁴⁰ Me nxǎaska Jeso ba Jorotanem ka ncii za ka xòèa ba koe kabise, Johanem kò ko kg'aika khóè ne tcguù-tcguum qgàim koe, a ba a síí gaa koe hǎa.

⁴¹ Ne kái ne khóè ne Gam koe síí a ne a máá:

“Johane ba xg'ao táá c'ëes x'áís ga sa kúrú, igabam xg'ao ncëem Khóèm ka bìrí ta a zi gúù zi wèé zia tseegu zi i,” témé. ⁴² Ne kò ãem qgáim koe kái ne khóè ne Jesom koe dtcòm.

11

Lasarom dis x'oo sa

¹ Nxãaskam kò c'ëem khóèm Lasaro ta ko ma tciìè ba ko tsàa, Betania koe guua ba, Maria sa hěé naka gas ka káíkhoes Mareta sa hěéthěé sara dim x'áé-coa ba. ² Ncëes Maria sa gaas ncëe kò X'aigam *Nqari* ba tshãá di nxúian cgoa tcgáu ngàrèa hãas ga si i, a c'òòà sa cgoa tchùu u, ncëe káímkhoem Lasarom kòò tsàa sa. ³ Ka sara kò nxãaska khóè qõeku sara Jesom koe kg'uian tsééa úú, a máá: “X'aigaè, ãe Tsi ncàma hãa ba ko tsàa,” témé.

⁴ Eẽm ko ncëe sa kóm, kam kò Jeso ba máá: “Ncëes tcìi sa cuiskaga cg'õo mea hãa tite, igabas Nqari ba dqom di si i, nxãasegam gha Nqarim dim Cóá ba dqommè ka,” témé.

⁵ Me kò Jeso ba Mareta sa hěé naka qõese sa hěé naka Lasaro ba hěéthěé ncàma. ⁶ Khama ãem ko Lasaro ba ko tsàa sa kóm, kam kò cámm cámm tsara hãa ãem ko hãam qgáim koe.

⁷ A ba a nxãaska Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá: “Hàà naka xae Jutea koe gaicara kabise,” témé.

⁸ Xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí Me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, Juta ne ncãaga nxõán cgoa xao Tsi kg'oana, igaba Tsia ko gaicara gaa koe ga kabise?” témé.

⁹ Me Jeso ba xõa a máá: “Cám ba gáé 12 aoaran úú tama? Koaba ka ko qõòm khóè ba cuiskaga

cg'áéa hãa tite, ncëem nqõóm di x'áà nem ko bóò khama. ¹⁰ Igaba ncëè khóèm kò ko ntcùúan q'oo koe qõò nem ko cg'áé, x'áà nem úú tama khama,” tam méé. ¹¹ Ncëetam ko mééa xg'ara kam kò bìrí xu a máá: “Gaxae ka c'ëem Lasaro ba x'òma hãa, Ra ko gaa koe síí tc'oman koe ghùì me,” témé.

¹² Xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí Me a máá: “X'aigaè, x'ómam kò hãa nem gha qãè,” témé.

¹³ Me kò Jeso ba x'óóam hãa sa nxàe, igaba xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tc'ëea máá, tc'oman ncëe tseegu di Gam ko nxàe, ta tc'ëea.

¹⁴ Kam kò nxãaska Jeso ba tchànose bìrí xu a máá: “Lasaro ba x'óóam hãa. ¹⁵ Ra gaxao domka qãè-tcaoa, káà ra a kò ii khama, nxãasega xao gha dtcòm ka. Igaba hàà naka xae síí cgae me,” tam méé.

¹⁶ Kam kò Tomase *ncëe kò Didimo ta ma tciie ba; ncëes cg'òè sa ko máá: 'Hoo-hore'* témé ba gam ka c'ëe xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá: “Hààn xae thëé qõò, naka xae nxãasega síí x'óó cgoa Me,” témé.

Jeso ba ko khóè qõeku sara qgài-qgai tcáo

¹⁷ Eëm ko Jeso ba hàà kam ko hàà sao-xg'ae, me Lasaro ba nxãakamaga 4 cáńan tc'áms q'oo koe úúa hãa. ¹⁸ (Nxãaska i kò Jerusalema koe guu a Betania koe síían 3 kilomitar khama noo. ¹⁹ Ne kò kái ne Juta ne hààraa, hàà ne gha Mareta sa hëé naka Maria sa hëéthëé sara qgài-qgai tcáo ka, gasara ka káíkhoem di x'ooan koe.)

²⁰ Eës ko Mareta sa Jesom ko hàà sa kóm kas kò tcg'oa a síí xg'ae cgoa Me, si kò Maria sa nquum q'oo koe hãa.

²¹ Si kò Mareta sa Jeso ba bìrí a máá: “X'aigaè, thuu Tsi kò ncêe koe hãa nem ga kò tíí kíí ba x'óóa hãa tama. ²² Ra ncêeskaga igaba q'anaa, wèés gúùs êe Tsi ko Nqarim koe dtcàrà sam gha Nqari ba máà Tsi sa,” témé.

²³ Me Jeso ba bìrí si a máá: “Sáá kíí ba gha x'ooan koe tõe,” témé.

²⁴ Si Mareta sa xɔa Me a máá: “Q'ana ra hãa me gha x'ooan koe tõe, còo òim cáím x'ooan koe i ko tõeem ka,” témé.

²⁵ Me Jeso ba bìrí si a máá: “Tíí Ra x'ooan koe Tõe Ra a, a Ra a Kg'òè Ra a. Gaam êe ko x'óó igaba ko Tíí koe dtcòm ba gha kg'òè, ²⁶ me òiim wèém êe kg'òèa hãa a ko Tíí koe dtcòm ba cuiskaga x'óó tite. Ncêe sa sia ko dtcòm?” tam méé.

²⁷ Si bìrí Me a máá: “Èè, X'aigaè, dtcòm ra ko Krete Tsi i sa, Nqarim di Tsi Cóá Tsi, ncêe kòo nqǫómkg'ai koe hàà Tsi,” témé.

²⁸ Ncêe zi gúù zis ko nxàea xg'ara kas kò qǫò a síí qǫeses Maria sa dxùukg'ai koe tcíia tcg'òó a bìrí si a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao ba ncãa hàà, a ko tcíi si,” témé. ²⁹ Eès ko ncêe sa kóm kas kò qháése tõe a síí cgae Me. ³⁰ Nxãaskam kò Jeso ba qanega x'áé-coam koe tcãa ta ga hãa, igabam kò Maretas ncãa xg'ae cgoa Me koe ga qanega tõe. ³¹ Eè kò Marias cgoa nquu q'oo koe hãa a ko qgài-qgai tcáo si ne Juta ne ko bóò, si ma qháése tõe a tcg'oara hãa sa, ka ne kò còò si, tc'áms koes ko síí hãa a kg'ae, ta ne kò tc'èea khama.

³² Eès ko Maria sa Jesom hãas qgàis koe síí, a ko bóò Me kas kò nqàrè-kg'ama ba koe cg'áé a máá: “X'aigaè, thuu Tsi kò ncêe koe hãa nem ga kò tíí kíí ba x'óóa hãa tama,” témé.

³³ Eẽm ko Jeso ba bóò sis ko kg'ae, naka ẽe kò xùrì sɪ a hààraa ne Juta ne hěéthěé ko kg'ae, kam kò kaisase xg'aì, i tcáóa ba nxùrù. ³⁴ Me tềe ne a máá: “Nda koe tu xòó mea?” tềmé. Ne bìrí Me a máá: “X'aigaè, hàà naka bóò,” tềmé.

³⁵ Me Jeso ba kg'ae. ³⁶ Ne kò nxãaska Juta ne máá: “Bóò, nta noosem ncàm mea sa,” tềmé. ³⁷ Igaba ne kò c'ẽea ne máá: “Ncẽem khòem ncẽe thuu kàà tcgáim khòe ba xgobekg'am tcgáia hãa ba gáé kò táá ncẽem khòe ba kùrú me x'óóa hãa tite?” ta ma tềèku.

Jeso ba ko Lasaro ba x'ooan koe ghùi

³⁸ Me kò Jeso ba gaicara kaisase xg'ala hãase tc'àms koe síí. Xòam q'oo koes kò hãa, sɪ nxõá sa kg'ama ba koe tòòea. ³⁹ Me Jeso ba máá: “Nxõá sa tcg'òó,” tềmé.

Si ẽe kò x'óóa hãam khòem ka qõeses Mareta sa bìrí Me a máá: “X'aigaè, ncẽem x'aem kam hm̀msam xg'ãò ba hãa, 4 cáma nem úúa a kg'ónòèa hãa khama,” tềmé.

⁴⁰ Kam kò Jeso ba bìrí sɪ a máá: “Bìrí sɪ ta ga Ra gáé hãa, dtcòm sɪ kòo ne sɪ gha Nqarim di x'ààn hòò sa?” tềmé. ⁴¹ Ka ne ko nxõá sa tcg'òó. Me Jeso ba tc'amaka ghùi-kg'ai a máá: “Aboè, qãè-tcaoa Ra ko máá Tsi, kóm Tea Tsi hãa domka. ⁴² Q'ana Ra hãa wèé x'aè ka Tsi ko kóm Te sa, igabar ko ncẽe tềe ne khòe ne domka ncẽe sa nxàe, nxãasega ne gha dtcòm, Tsáá Tsia tsééa óá Tea hãa sa ka,” tềmé.

⁴³ Ncẽetam ko mééa xg'ara kam kò tc'amaka hãam dòm cgoa q'au a máá: “Lasaroè, tchàa koe tcg'oa!” tềmé. ⁴⁴ Me x'óóa kò hãam khòe ba tcg'oa, tshàua ba hěé naka nqàrèa ba hěéthěéa kò lapian cgoa tcámmèa, i kg'áia ba c'ẽem qgáim cgoa tcámmèa. Me

Jeso ba bìrí ne a máá: “Kgoara tcg'òó cgae me qg'áa ne nakam qdò,” témé.

*Juta ne ko Jesom di cg'õoan qg'áikua máá
(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Lk 22:1-2)*

⁴⁵ Nxãaska ne kò kái ne Juta ne ncêe kò Maria sa dàra hãa ne, a kò Jesom kò kúrú hãa zi gùù zi bóò ne, Gam koe dtcòm. ⁴⁶ Igaba ne kò c'êe ne Farasai xu koe síi a bìrí xu Jesom dùú sa kúrú hãa sa. ⁴⁷ Ka xu kò nxãaska kaia xu peresiti xu hêe naka Farasai xu hêéthêe xg'ae sa tcii a têtèku a máá: “Dùú sa xae gha kúrú? Ncêem Khóè ba ko kái zi x'ái zi kúrú ka. ⁴⁸ Guu Me xae kò Me ko ncêe zi gùù zi qanega kúrú, ne i gha wèé khóèan Gam koe dtcòm, ne gha Roma ne nxãaska hàà sixae dim nqõó ba hêe naka khóè ne hêéthêe xhùu cgae xae e,” ta xu méé.

⁴⁹ Igaba gaxu ka c'êem Kaifase ta ko ma tciiè ba, ncêe kò êem kurim ka kaia peresiti ii ba kò kg'ui a máá: “Cúi gùù ga xao c'úua hãa! ⁵⁰ Bóò xao gáé q'ãa tama, cúim khóè ba guu me wèé ne khóè ne x'óó máá sa qãè si i, wèes qhàò sa guu si kaàkaguèan ka sa?” témé.

⁵¹ Ncêe sam kò gam koe guuase nxàe tama, igabam kò êem kurim ka kaia peresiti me e khama porofita, Jeso ba gha ko Juta dis qhàò sa x'óó máá sa, ⁵² naka êes qhàòs cúis tama sa, igaba gataga Nqarim di ne cóá ne ncêe tsai-tsaisea xõe ne hêéthêe e, xg'ae-xg'ae nem gha, ne cúis gùù sa ii ka.

⁵³ Xu kò nxãaska êem cárm koe ga guu a qg'áiku, cg'õo Me xu gha ka.

⁵⁴ Me kò Jeso ba nxãaska táá kgoarasease Juta ne xg'aeku koe caate. Igabam kò gaa koe tcg'oa a

tchàa-xgóós qàe koe hãam qgáim koe qõò, Eferaimè ta ko ma tciè ba, a sí gaa koe Gam di xu xgaaxgaase-kg'ao xu cgoa hãa.

⁵⁵ Juta ne dis Pasekas dim x'aè ba kò cúu me e, ne kò Pasekas cookg'ai koe kái ne nqõóm koe guu a Jerusalema koe qõò, sí ne gha q'ano-q'anoè ka.

⁵⁶ Ne kò Jeso ba qaa, a ne a ko èe ne tempelem q'oo koe hãa ka tèèku, a ko máá: “Dùú sa tu ko tc'èe? Cuiskaga ba gáé kōès koe hàà tite?” témé.

⁵⁷ Igaba xu kò kaia xu peresiti xu hēè naka Farasai xu hēéthēè x'áèan tcg'òóa hãa, ncēè c'ēm khòèm kò ndam hãa sa q'ana hãa ne méém q'ãa-q'ãa xu sa, nxãasega xu gha qgóó Me ka.

12

Jeso ba ko Betania koe nxúian cgoa ntcãa nqàrèè (Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)

¹ 6 cáman Paseka dim cáim cookg'ai di kam kò Jeso ba Betania koe qõò, Lasarom kò x'áèa hãa koe, ncēm kò x'ooan koe ghùia hãa ba. ² Me kò Jeso ba gaa koe dqòà di tc'òoan máàè. Si kò Mareta sa nxàà máá xu, me kò Lasaro ba èe ko Jesom cgoa tc'óó xu ka c'èe me e. ³ Kas kò nxãaska Maria sa nareta cgoa cúí kúrúèa tshãán dim ts'óó-c'óám kaia ba* sèè, ncēè kaisa marian cgoa ko x'ámáèm tshãá ba, a Jesom nqàrè koe ntcãá, a sa a c'òòà sa cgoa tchùu nqàrè Me. Me kò nquu ba èem tshãám di xg'ãóan ka cg'oè.

⁴ Igabagam kò Gam di xu xgaaxgaase-kg'ao xu ka c'ēm Jutase Isekariote ba, (ncēè gha hàà khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Me ba) máá: ⁵ “Dùús domka

* **12:3:** qáo-qaoseam litaram khama noo ba.

ba kò ncēm tshãá ba x'amáguè tama, kurim di marian cgoa, naka i maria ba dxàua ne khòè ne máàè?" témé. ⁶ Ncēs guù sam kò dxàua ne khòè nem ncàna hãa domka nxàe tama, igaba ts'ãà-kg'ao me e domka a. A kò mari dtcòbè sam qgóóa hãa khama, q'oo koe marian sèèa mááse kg'oana.

⁷ Me Jeso ba xoa a máá: "Guu si tu, Tiri kg'ónò cáma nes tòóa máá mea ke. ⁸ Dxàua ne khòè ne cgoa tu wèè x'aè ka hãa, igaba tu wèè x'aè ka Tíí cgoa hãa tite," tam méé.

Lasaro ba ko qg'áikua mááè

⁹ Eēs ko kaias xg'aes Juta ne di sa Jeso ba hàna sa kóm, ka ne kò gaa koe síí, Jesom domka cúí tamase, igaba ne gha kúúa hàà Lasaro ba bóò ka hěéthěé e, ncēm kò x'ooan koe ghùia hãa ba. ¹⁰ Nxãaska xu kò kaia xu peresiti xu qg'áiku, Lasarom ga ba xu gha thěé cg'õo sa. ¹¹ Gaam domka ne kò ko kái ne Juta ne Jesom koe síí, a ne a ko Gam koe dtcòm khama.

Jeso ba ko Jerusalema koe tcãà

(Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)

¹² Q'uu dim cáma ka ne kò kái ne khòè ne ěe kò kōès koe hààraa ne kóm, Jeso ba ko Jerusalema koe hàà sa. ¹³ Ka ne kò mokolane dis hìis di toàran sèè a tcg'oa, a síí xg'ae cgoa Me, a ne a q'au a máá:

"Hosana!

Ts'ee-ts'ee kg'aièa baa,

Gam ěe ko X'aigam Nqarim di cg'õèan cgoa hàà ba, ncēe Iseraele dim X'aiga ba!"

ta ne méé.

¹⁴ Me kò Jeso ba donghi-coa ba hòò a ba a qábì me, ncēe i ko ma góá tòóèa khamaga ma a ko máá:

¹⁵ "Táá q'áo guu, Sione di si cóá seè;

bóò, sarim X'aiga ba ko hàà,
donghi-coam koe qábà ntcõó a ke,”
témée khama.

¹⁶ Xu kò Gam di xu xga-xgaase-kg'ao xu tc'ãà dis ka ncêe zi gùù zi kómá q'ãa tama. Igaba ãem ko Jeso ba x'áàkaguè ka cúíga xu kò bóò q'ãa, ncêe zi gùù zi *Nqarim dis Tcgãyas koe* góáèa hãa zi ko Gam ka kg'ui, a zi a Gam koe kúrúèa hãa sa.

¹⁷ Eẽm ko Lasaro ba tc'àms koe tcia tcg'òó, a ko x'ooan koe ghùì me ka kò hãa cgoa Meas xg'ae sa kò Gam ka nxãea tseegukagu. ¹⁸ Ncêes x'ái sam kúrú hãa sa ne kò kóm, domka ne kò kái ne khóè ne síí xg'ae cgoa Me. ¹⁹ Ka xu kò Farasai xu nxãaska bìríku a máá: “Bóò tama xao gáé hãa, cúí gùù kúrú xae gha ga káà a sa? Bóò, wèém nqõó ba ko xùri Me!” témé.

Jeso ba ko Gam dis x'oos ka kg'ui

²⁰ Nxãaska xu kò ãe kò qõò a síí ko Jerusalema dis kōès koe còrè ne xg'aeku koe c'ẽe xu Gerika xu hàna. ²¹ Ka xu kò Filipim koe hàà, ncêe ko Betesaida dim x'áém Galilea dim koe guua ba, a dtcàrà me a máá: “Aboè, Jeso ba xae bóò kg'oana,” témé. ²² Me kò Filipi ba síí Anterea ba bìrí, tsara kò Anterea ba hẽé naka Filipi ba hẽéthẽé tsara síí Jeso ba bìrí.

²³ Me Jeso ba xõa tsara a, a máá: “X'aè ba hààraa, Khóèm dim Cóám gha x'áàkaguè ba. ²⁴ Tseegua ner ko bìrí xao o, a ko máá: Mabere cgùrim kòo gómankg'ai koe tcheè, a x'óó tama, nem cúím cgùri me e. Igaba ãem kòo x'óó nem ko kái cgùrian kúrú. ²⁵ Khóèm ãe gam dis kg'õè sa ncàma hãa bas gha aaguse cgae, igaba khóèm ãe gam dis kg'õè sa ncẽem nqõóm koe hòrea hãa ba gha chõò tamase

hòò si. ²⁶ Dìim wèém ãe ko tsééa máá Te ba méém xùri Te, ãer hàna koem gha Tirim tséé-kg'ao ba thée hãa, Me gha Abo ba ãe ko tsééa máá Te ba dqom̃.

²⁷ “Ncēskas tiris tcáo sa tshúù qgài koe hãa, ka Ra gha nta méé? ‘Aboè, ncēm x'aèm koe kgoara Te,’ ta ra gha méé? Eẽ-ẽe, ncēs gúùs domka ga Ra ncēm x'aèm koe hààraa. ²⁸ Aboè, cg'òèa Tsi x'áàkagu!” tam méé.

Kam kò dòm̃ ba nqarikg'ai koe guu a máá: “Ncāar x'áàkagu u, a Ra a gha gaia x'áàkagu u,” témé. ²⁹ Gaa koe hànas xg'aes ko kóm̃ kas kò máá, túúm̃ ts'oo-q'oo o, témé. Ne ko c'ẽe ne máá: “Moengele ba ncāa kò kg'ui cgoa Me,” témé.

³⁰ Me Jeso ba xɔa ne a máá: “Ncēm dòm̃ ba gatu domka hààraa, Tíi domka tamase. ³¹ Ncēe ba ncēeska ncēm nqōóm̃ gha xgàràè dim x'aè me e, me gha ncēeska x'aiga-coam ncēm nqōóm̃ di ba xhàiauguè. ³² Ra gha Tíi, nqōóm̃kg'ai koer kò ghùìè ne wèè khòèan Tíi koe tcéèa óá,” tam méé. ³³ Ncēe sam kò ko nxàe, hààm̃ ko x'óós x'oo-kg'ám̃ sam gha x'ái ka.

³⁴ Si xg'ae sa xɔa Me a máá: “X'áèan koe ta kóma hãa i ko máá, Krete ba gha chòò tamase hãa, téméè, ka Tsi gáé ko Tsáá nta hēés ka máá: ‘Khòèm̃ dim Cóá ba gha ghùìè,’ témé? Khòèm̃ dim Cóám̃ ncēe ba díi baa?” ta ne méé.

³⁵ Kam kò Jeso ba bìrí ne a máá: “X'áà ne gha cg'aré x'aè-coan gatu xg'aeku koe hãa. Ke tu qōòà te, qanega tu x'áàn úúa hãa x'aè ka, naka i gha nxāasega táá ntcùúan tcāa cgae tu u. Khòèm̃ ãe ko ntcùúan q'oo koe qōò ba c'úúa hãa nda koem ko qōò sa ke. ³⁶ Eẽ tu qanega x'áàn úúa hãa x'aè ka méé tu gatu di tcoman x'áàn koe tòó, naka tua gha

nxãasega x'áàn di tu cóá tu ii,” tam méé. Eẽm ko Jeso ba kg'ui cgoa nea xg'ara kam kò tcg'oa a qõò a síi xài-kg'ai ne.

Juta nea gane dis dtcòm tamas koe qanega hãa

³⁷ Jeso ba kò kái zi x'ái zi tcgái-q'ooa ne koe kúru, igaba ne kò qanega Gam koe dtcòm tama. ³⁸ Si kò ncêe sa kúru, nxãasega i gha porofitim Isaiam di kg'uian nxàea tseegukaguè ka, ncêe ko máá:

“X'aigaè, dii na gatá di kg'uian ncêe ta nxàea hãa koe dtcòmaa?

Me gataga X'aigam dim x'òà ba diin x'áièa hãa?”
témé e.

³⁹ Ncêes gúùs domkaga ne kò dtcòmman ka tààè. Isaiia ba kò gaicara máá:

⁴⁰ “Gane di tcgáia nem kaàkagua hãa,
a tcáóa ne x'óó-x'ooa hãa,
nxãasega ne gha táá gane di tcgáian cgoa bóò ka,
a ne a gane di tcáóan cgoa táá kóma q'ãa ka,
a ne a Tíi koe táá kabise,
Ra Tíi qàèkagu ne ka,”
tam Ngari ba mééa khama.

⁴¹ Isaiia ba kò ncêe zi gúù zi kg'ui, *Jesom* di x'áà nem kò hòò hãa, a ko Gam ka kg'ui khama.

⁴² Gatà i ii igaba xu kò kái xu tc'ãà-cookg'ai xu Gam koe dtcòm. Igaba xu kò Farasai xu domka gaxu di dtcòmman táá x'ái, nxãasega xu gha táá còrè-nquum koe xhàiguè ka. ⁴³ Khòe ne di dqomkuan xu kaisase ncàma hãa Ngarim dian ka khama.

⁴⁴ Kam kò Jeso ba q'aua kg'ui a máá: “Khòem kò ko Tíi koe dtcòm nem Tíi koe cúí dtcòm tama, igabam ko thée èe tsééa óá Team koe dtcòm. ⁴⁵ Eẽm kòò bóò Te, nem ko Gaam èe tséé Tea hãa ba bóò.

⁴⁶ Nqõóm koer X'áà iise hààraa, nxãasega i gha táá

cúi khòe ãe ko Tíí koe dtcòm ga ntcúú q'oo koe hãa ka.

⁴⁷ “Ncêe khòem kòo Tiri kg'uiian kóm, igabam kò qgóóa qari i tama, ne Ra Tíí xgàra tama. Nqóó ba hàà xgàra di ser hàà tama, igaba Ra nqóó bar gha hàà kgoara ka hààraa khama. ⁴⁸ Gam ãe ko xguì Te, a kg'uia Te kóm tama ba xgàra me ko ba úú: ãer kg'uia hãa kg'uia ne gha còo dim cárn ka xgàra me. ⁴⁹ Tíí ka Ra kg'uia mááse tama, igabam Abom ncêe tsée Tea hãa ba x'áè Tea, dùú sar gha kg'ui a nxàe sa. ⁵⁰ Ra q'ana hãa Gam di x'áè-kg'árna nea chòò tamas kg'òè si i sa. Gaa domkas wées gúús ãer ko nxàe sa, Ra ko ãem ma Abo ba ma bìrí Te sia hãa khama ko ma nxàe si,” tam méé.

Jeso ba ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu xgaa-xgaa; Gam dim còrè ba (13–17)

13

Jeso ba ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu xg'aa nqàrè

¹ Paseka dis kòès cookg'ai i kò ii. Me kò Jeso ba q'ana hãa, x'áè ba hààraa, ncêem nqóó bam gha tcg'oaragu a Abom koe qòò di ba sa. Gam di ne khòe ne nqóóm koe hãa nem kò ncàma hãa, khamam kò cg'oèasem ncàm nea sa x'ái ne.

² Dqòà di tc'òoa ne kò kúrúè, me dxãwa ba nxãakamaga Jutasem Isekariotem tcáo koe tcana, Simonem ka cóáse ba, Jeso bam gha khòèan tshàu q'oo koe tcàa ka. ³ Jeso ba kò q'ana, Abo ba wée zi gúù zi Gam di qarian koe tòóa hãa sa, Me Nqarim koe guua hãa, a ba a ko Nqarim koe ga kàbise

sa. ⁴ Kam kò nxãaska tc'õoan ko tc'õòè qgái koe tõe, a ba a tc'amakam hana qgáían nxõo, a tchùuse cgoa dim qgái ba tcám kháó. ⁵ A gaa koe guus ka, xg'aàse cgoa dis gâbas koe tshàan ntcãa, a Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tshoa-tshoa a xg'aà nqàrè, a tcám kháóam kò hãam qgáím tchùuse cgoa dim cgoa tchùu nqàrè xu.

⁶ A ba a Simonem Peterem koe hàà, me Petere ba bìrí Me a máá: “X'aigaè, hàà Tsia gáé ko Tsáá nqàrèa te xg'aà?” témé. ⁷ Me Jeso ba xoa me a máá: “Ncëer ko kúru sa tsi cuiskaga ncëeskaga bóòà q'ãa tite, igaba tsi gha nxãwa kháóka bóòà q'ãa si,” témé. ⁸ Kam kò Petere máá: “Cuiskaga Tsi nqàrèa te xg'aàra hãa tite,” témé. Me Jeso ba xoa me a máá: “Ncëè xg'aà nqàrè tsi tamar kò hãa ne tsi Tíí koe hãa tama,” témé. ⁹ Me Simone Petere ba máá: “Kháé nxãaska, X'aigaè, nqàrèa te cúí tamase, igaba tshàua te hëé naka tcúúa te ga hëéthëé xg'aàò,” témé.

¹⁰ Me Jeso ba xoa a máá: “Khòèm ãe ncãa xg'aàse ba ko nqàrèa ba cúíga xg'aàn tc'ëe, wèé tc'áróa ba ga q'ano o khama. Xao gaxao q'ano xao o, wèéa xaoa q'ano tama igaba,” témé. ¹¹ Q'anam kò hãa dìí ba ko hàà khòè ne tshàu q'oo koe tcàà Me sa khama, gaa domkagam kòo máá: “Wèéa xao ga q'ano tama,” témé.

¹² Eëm ko nqàrèa xu xg'aà cgoa xg'ara kam kò Gam di zi qgái zi hãa a ntcõó-q'ooa ba koe kabise, a ba a tõe xu a máá: “A bóòà xao ko q'ãa, ncëer ncãa kúru cgae xao o sa? ¹³ ‘Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè,’ ta xao ko ma tcii Te, a ko máá: ‘X'aiga Tseè,’ témé, tseeguse, gaar ga Ra a domka. ¹⁴ Ra Tíí gaxao dir X'aiga, a Xgaa-xgaa-kg'ao Ra ncãa nqàrèa xao

xg'aà, ke méé xao gaxao igaba thěé gaxao ka c'ěea xu di nqàrèan xg'aà. ¹⁵ Sere-sere sar kúrúa máá xaoa, ke méé xao gaxao igaba ěer ma kúrúa hãa khamaga ma thěé kúrú. ¹⁶ Tseegua ner ko bìrí xao o, a ko máá: Gam ka q'òòsem ka kaia hãam qãà ba kàà me e, me gataga ěe tsééèa hãa ba ěe tséé meam ka kai tama. ¹⁷ Ncěeska xao ncěe zi gùù zi q'ana hãa, khama xao gha kúrú zi xao kòo ne ts'ee-ts'ee kg'aiè.

*Jeso ba ko khóè ne tshàu q'oo koe tcãàkus ka kg'ui
(Mt 26:20-25; Mk 14:17-21; Lk 22:21-23)*

¹⁸ “Wèéa xao gar nxàe tama, ěer nxàrá tcg'òóa hãa xur q'ana hãa. Igabas ko ncěe sa *Nqarim dis* Tcgãyas koe góásea hãa sa nxàea tseegukagu, ncěe ko máá: ‘Gaam ěe ko tíí cgoa péréan tc'òó ba tirim cg'òo-kg'ao ba kúrú hãa,’ témé sa. ¹⁹ Ra ko kúrúse tama ias cookg'ai koe ncěeska bìrí xao o, nxãasega xao gha ěe i kòo kúrúse ne, Tíí ga Ra a sa dtcòm ka. ²⁰ Tseegu ner ko bìrí xao o, a ko máá: Wèém ěe ko ěer tsééa úúa hãa ba qãèse hààkagu ba ko Tíí ga Ra qãèse hààkagu, me ko dìím wèém ěe ko Tíí qãèse hààkagu Te ba ěe tsééa óága Tea ba qãèse hààkagu,” tam méé.

²¹ Ncěetam ko Jeso ba mééa xg'ara ka i kò tcáóa ba tshùù qgài koe hãa, Me kò nxàea tseegukagu a máá: “Tseegukar ko bìrí xao o a ko máá: Gaxao ka c'ěe ba gha khóè ne tshàu q'oo koe tcãà Te, témé,” tam méé.

²² Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ko téé a bóòku, gaxu ka ndaka bam ko nxàe sa c'úúa hãase.

²³ Me kò gaxu ka c'ěem ncěe kò Jesom ka kaisase ncàm mèa hãam xgaa-xgaase-kg'ao ba Gam koe

ghãasea ntcõe. ²⁴ Me kò Simone Petere ba gaam xgaaxgaase-kq'ao ba tcgáíá ba cgoa qãè a bìrí me a máá, ndaka bam ko nxàe sa tèè Me, témé.

²⁵ Me Jesom koe ntcõóá ghãase, a tèè Me a máá: “X'aigaè, díí baa?” témé.

²⁶ Me Jeso ba xq̄a me a máá: “Gaam ãer ko ncëes péré qàmà sa mää me e, ãer kò gãbas q'oo koe tcguù-tcguu sia xg'ara ne,” témé. Eẽm ko gaas péré qàmà sa tcguù-tcguua xg'ara, kam kò Jutase Isekariote ba mää si, Simonem ka cóáse ba. ²⁷ Eẽm ko Jutase ba péré qàmà sa sée kagam ko satana ba tcãà cgae me. Me Jeso ba bìrí me a máá: “Kúró kg'oana tsi hãas guù sa qháése kúró,” témé. ²⁸ Igaba tc'õòè ko qgái koe i kò cúí khòè ga táá q'ãa, dùús domkam ko Jeso ba ãeta mée sa. ²⁹ Jutase ba kò mari dtcòbè sa úúa hãa khama xu kò c'ëe xu tc'ëea máá, Jeso ba ko bìrí me, kõès koe ko tc'ëese zi guù zim gha x'ámá sa, kana c'ëe guù-coa nem gha ãe dxàua hãa ne mää sa, ta tc'ëea. ³⁰ Eẽm ko Jutase ba péréan séèa xg'ara kam kò kúúga tcg'oa. I kò ntcùú u.

Kabam x'áè-kq'ám ba

³¹ Eẽm ko qõò, kam kò Jeso ba máá: “Ncëeskam ko Khòèm òim Cóá ba x'áàkaguè, Me ko Nqari ba Gam koe x'áàkaguè. ³² Ncèè Nqarim kò ko Gam koe x'áàkaguè, nem gha Nqari ba nxãaska thëé Cóá ba Gam koe x'áàkagu, a ba a gha cúí q'oro x'áàkagu Me.

³³ “Cóá xaoè, xòm x'aèa ner gha hãa cgoa xao o. Qaa Te xao gha. Eẽr kò ma Juta ne ma bìríá khamaga Ra ko ma ncëeska bìrí xao o a ko máá: Eẽr ko qõò koe xao cuiskaga síí hãa tite.

³⁴ “Ra ko kabam x'áè-kq'ám ba mää xao o, a ko máá: Gaxao ka c'ëe ne ncàm. Ncëer ma ncàm xaoa

hãa khama méé xao ma gaxao ka c'ëea ne thëé ncàm. ³⁵ Ncëes gúùs ka i gha wèé khóèan q'ãa, Tiri xao xgaa-xgaase-kg'ao xao o sa, gaxao ka c'ëean xao kò ncàma hãa ne,” tam méé.

*Jeso ba ko Peterem gha xqase Me sa nxàe
(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Lk 22:31-34)*

³⁶ Me Simonem Petere ba bìrí Me a máá: “X'aigaè, nda koe Tsi ko qòò?” témé.

Me Jeso ba xqas me a máá: “Ncëer ko qòò koe tsi cuiskaga kgoana naka xùri Tea hãa tite, igaba tsi gha kháókà nxàwa xùri Te,” témé.

³⁷ Me Petere ba Gam ka máá: “X'aigaè, dùús domka ra gáé ga ncëeskaga xùri Tsi tama? Tsáá domkar gha kg'òèa te tcg'òó,” témé.

³⁸ Me Jeso ba xqas me a máá: “Tíí domka tsia gha kg'òèa tsi tcg'òó? Tseegukar ko tseeguan bìrí tsi a ko máá: Ghòrò ba kg'aea hãa tite, tsi gha nqoana q'oro xqase Te,” témé.

14

Jeso ba dàò Me e, Abom koe ko síí ba

¹ “Táá méé i tcáóá tu nxùrù qgài koe hãa guu. Nqarim koe hëé naka Tíí koe hëéthëé tcoman úú.

² Abom dim nquum q'oo koe i kái x'ãè-q'ooan hàna; ncèè gatà i kò ii tama ner ga kò q'ãa-q'ãa tua hãa, síír ko x'ãè-q'ooan kg'ónòà máá tu u sa. ³ Ncèè qòòr kòò a ko síí x'ãè-q'ooan kg'ónòà máá tu u, ner gha kabise a hàà séèa mááse tu u, nxãasega tu gha gatu igaba thëé síí Tíí hàna qgài koe hãa ka. ⁴ Tu gataga qòòr kom qgàim di dàòan q'ana hãa,” tam méé.

⁵ Me Tomase ba bìrí Me a máá: “X'aigaè, qǒò Tsi kom qǒàì ba xae c'ùù, ka xae ga ntama ma gaa qǒàì òm dàò ba q'ǎa?” témé.

⁶ Me Jeso ba xǒa me a máá: “Tíí Ra Dàò Ra a, a Tseegu Ra a, a Ra a Kg'ǒè Ra a. Tíí ka oose ko Abom koe síím khóèm cúím ga ba káà me e. ⁷ Ncèè q'ǎa Tea xao kò hǎa ne xao ga kò thǎé Abo ba q'ana hǎa. Igaba xao ncēeska q'ǎa Mea, a bóò Mea hǎa,” tam méé.

⁸ Me Filipi bìrí Me a máá: “X'aigaè, Abo ba x'ái xae e, nxǎaska xae gha qǎè xae e,” témé.

⁹ Me Jeso ba bìrí me a máá: “Ncēetar ma qǎò x'aèan gaxao cgoa hǎa igaba Tsi ko c'ùù Te, Filipiè? Dìím wèém ǎe bóò Tea hǎa ba Abo ba bóò hǎa. Nta tsi gha máá: ‘Abo ba x'ái xae e,’ témé? ¹⁰ A dǔcòm tama tsia Abom koer hǎa, Me Abo ba Tíí koe hǎa sa? Kg'uiian ncēer ko gaxao cgoa kg'ui nea Tíí koe guu nakar kg'ui i tama, igaba Abom ncēe Tíí koe x'ǎèa hǎa ba ko tsééa ba kúrú. ¹¹ Dǔcòm méé xao, Abom koer hǎa, Me Gabá Tíí koe hǎa sa. Ncèè gatà i kò ii tama ne méé xao nxǎaska dǔcòm are-aresa zi tséé zi ǎer ko kúrú zi domka. ¹² Tseegua ner ko bìrí xao o, a ko máá: Dìím wèém ǎe ko Tíí koe dǔcòm ba gha ǎer ko Tíí kúrú sa kúrú, a ba a gha ncēe tsééan ka kaia hǎa tsééan kúrú, Tíí Ra ko Abom koe qǒò khama. ¹³ A Ra a gha dǔús wèés ǎe xao ko Tíí cg'ǒè koe dǔcàrà sa kúrú, nxǎasegam gha Abo ba Cóám koe guu a dǔqòmè ka. ¹⁴ Ncèè c'ǎes gúú sa xao kò Tíí cg'ǒè koe dǔcàrà ner gha kúrú si.

Jeso ba ko Tcom-tcomsam Tc'ǎe ba nǒòkagu

¹⁵ “Ncèè ncànm Tea xao kò hǎa ne xao gha x'ǎè-kg'áma Te qǒóó qari. ¹⁶ Ra gha Abo ba dǔcàrà Me gha c'ǎem Hùì-kg'ao ba tsééa úú máá xao o, gaxao

cgoa gha chõò tamase hãa ba. ¹⁷ Ncêe ba tseeguan ðim Tc'êe Me e. Nqõó ba cuiskaga hòò Me tite, bóò Meam hãa tite, a ba a c'ùú Mea khama. Igaba xao gaxao q'ãa Mea, gaxao cgoam x'ãèa, a ba a gha gaxao koe hãa khama.

¹⁸ “Cuiskagar khãadoma-coa khama ma guu xaoa hãa tite, a gha kabise a hàà cgae xao o. ¹⁹ Xòòn x'ae q'oo koem nqõó ba gaicara hòò Tea hãa tite, igaba xao gha gaxao hòò Te, kg'òèa Ra hãa domka, xao gha gaxao igabaga kg'òè khama. ²⁰ Gaam cáím ka xao gha q'ãa, Tíí Ra Abom koe hãa, xao gaxao Tíí koe hãa, Ra Tíí gaxao koe hãa sa. ²¹ Dìím wèém êe x'áè-kg'áma Te úúa, a qgóóa qari ana ba gaam ncàm Tea hãam ga me e. Gaam êe ncàm Tea hãa ba gha Abom ka ncàmmè, Ra gha Tíí igaba thêé ncàm me a gha gaam koe x'áíse,” tam méé.

²² Me Jutase (ncêe Isekariote tama ba) bìrí Me a máá: “X'aigaè, dùús domka Tsia gha x'áíse xae e, nqõó ba x'áíse tamase?” témé.

²³ Me Jeso ba xoa a máá: “Ncêe khòèm kò ncàm Tea hãa nem gha kg'uia Te qgóóa qari, Me gha Abo ba ncàm me, Tsam gha hàà cgae me, a Tsam a gha Sitsam di x'ãè-q'ooan gaam koe kúrú. ²⁴ Gaam êe ncàm Te tama ba kg'uia Te qgóóa qari tama; i gataga kg'uian êe xao ko kóm, Tíí koe guu tama, igaba i ncêe tsééa óa Team Abom koe guua.

²⁵ “Ncêe gúua ner bìrí xaoa hãa, êer kò qanega gaxao cgoa hãa ka. ²⁶ Igaba Hùi-kg'aom ncêe Tcom-tcomsam Tc'êe ii ba, ncêem gha Abo ba Tiri cg'òèan cgoa tsééa óa ba, nxãa ba gha wèé gúuan ga xgaa-xgaa xao o, a ba a gha wèé gúuan êer bìrí xaoa hãa tc'êe-tc'êesekagu xao o.

²⁷ “Tòókuan cgoar ko guu xao o, Tiri tòókua ner ko máa xao o. Nqǎóm ko ma máa xao o khamar ma máa xao o tama. Táá méé i tcáóa xao nxùrù qgái koe hãa guu, kana méé xao táá q'áo guu. ²⁸ Kórí tea xao kò hãa Ra ko bìrí xao o a ko máá: ‘Qǎo Ra ko, a Ra a gha kabise a hàà cgae xao o,’ témé. Ncèè ncàm Tea xao kò hãa ne xao ga kò Abom koer ko qǎo khama qǎè-tcaoa, Abo ba Tíí ka kaia hãa khama. ²⁹ Ra ncãa ncēeska bìrí xao o, qanega i kúrúse tama cookg'ai koe, nxãasega xao gha ãe i kòo kúrúse ne dtcòm ka. ³⁰ Gaicarar qǎòse kg'ui cgoa xaoa hãa tite, ncēm nqǎóm dim x'aiga ba ko hàà khama. Cúí qari gam Tíí koe úú tama, ³¹ igaba méém nqǎo ba q'ãa, Abo ba Ra ncàm hãa, a ko Abom ma x'áè Tea hãa khama ma tséé sa.

“Tēe xao ncēeska, naka hààn xae qǎo,” tam méé.

15

Jeso ba tseegu dim Kg'om Me e

¹ A ba a máá: “Tíí Ra tseegu dir Kg'om Ra a, Me Tirim Xǎo ba Xhárà-kg'ao Me e. ² Tíí koe hãam nxãam wèém ãe tc'áróan kúrú tama bam ko q'ãea tcg'òó, a ba a ko wèém nxãam ãe ko tc'áróan kúrú ba dcàò, nxãasegam gha q'ano a kái tc'áróan kúrú ka. ³ Nxãakamaga tu ncēer kò kg'ui cgoa tu um kg'uim ka q'anokaguèa. ⁴ Tíí koe tu hãa nakar Tíí gatu koe hãa. Cúím nxãam ga ba cúiam kò hãa ne tc'áróan kúrú hãa tite, kg'om dis hìis koem kò hãa ne cúí ga a, gatu igaba tu gatà hēéa tite, Tíí koe tu kò hãa ne cúí ga a.

⁵ “Tíí Ra Kg'om Ra a, tu gatu nxãa tu u. Gaam ãe Tíí koe hãa, Ra Tíí gam koe hãa ba, gam kái tc'áróan

ko kúrú ga me e, Tíí ka oose tu cúí gúù ga kúrúa hãa tite khama. ⁶ Ncêè khòèm kò Tíí koe hãa tama, nem ko nxãam khama ma xaoaguè, a ba a xgóó; ãeta ii nxãa ne ko sáà xg'ae, a c'eean q'oo koe síí xaoa tcãà, a dàdè. ⁷ Ncêè Tíí koe tu kò hãa, i Tiri kg'uiian gatu koe hãa ne tu gha ãe tu ko tc'ees wée sa dtcàrà, a tu a gha kúrúa máàè si. ⁸ Si ko ncêe sa Tirim Xòò ba x'áakagu: kái tc'áróan tu gha kúrú, a tu a gha gatà iim dàòm ka Tiri tu xgaaxgaase-kg'ao tu ii. ⁹ Ncêem ma Abo ba ncàm Tea hãa khamagar ma ncàm tu ua hãa. Ke méé tu ncêeska Tiri ncàm kuan koe hãa. ¹⁰ Ncêè Tiri x'áèan tu kò qgóóa qaria, ne tu gha Tiri ncàm kuan koe hãa, ncêer ma Tirim Xòòm di x'áèan ma qgóóa qaria, a Gam di ncàm kuan koe ma hãa khamaga ma.

¹¹ “Ncêe gúua ner bìrí tua hãa, nxãasega i gha Tiri qãè-tcaoan gatu koe hãa ka, naka gatu di qãè-tcaoan gha cg'oè ka hěéthěé e. ¹² Tirim x'áè-kg'ám ba ncêe me e: ncàm gatu ka c'ëea ne, ãer ma ncàm tua hãa khamaga ma. ¹³ Cúí khòè ga ncêes ncàms ka kaia hãas ncàm sa úúa hãa tama, ncêe khòèm ko ãem ncàma hãa ne khòè ne gam di kg'òèan tcg'òóa máá sa. ¹⁴ Tu gatu ãer ko x'áè tu u sa tu kòò kúrú ne Tiri tu ncàm-khoe tu u. ¹⁵ Cuiskagar gaicara qãà ta ma tcii tua hãa tite, qãà ba gam ka q'òòsem ko dùú sa kúrú sa c'úúa hãa khama. Ncêes gúùs téé-q'oo koe Ra ko ncàm-khoe tu ta ma tcii tu u, wées gúùs ãer Tirim Xòòm koe xgaaxgaasea hãa sar q'ãakagu tua hãa khama. ¹⁶ Gatua nxará tcg'òó Te ta ga hãa, igabar Tíí nxará tcg'òó tua hãa, a Ra a qòò tu gha a síí tc'áróan kúrú ka nxará tcg'òó tua, tc'áróan ncêe gha qáò x'áèan hãa a, nxãasegam gha Abo ba wées gúùs ãe tu gha ko Tíí cg'òè koe dtcàrà sa máà tu u

ka. ¹⁷ Ncëea Ra ko ma x'áè tu u ga a, a ko máá, gatu ka c'ëe ne ncàm, témé.

Nqõó ba ko Jesom di xgaa-xgaase-kg'aoan hòre

¹⁸ “Ncèè nqõóm kò hòre tua hãa ne méé tu q'ãa, gatuam hòre tua hãa cookg'ai koem kò Tííà hòre Tea hãa sa. ¹⁹ Ncèè nqõóm di tu kò ii nem ga kò nqõó ba gam di tu iise ncàm tua hãa; igaba tu nqõóm di tu tama tu u, Ra kò nqõóm koe guu a nxará tcg'óó tu u, gaa domkam ko nqõó ba hòre tu u. ²⁰ Ncëer kòò kg'ui cgoa tu u kg'uian méé tu tc'ëe-tc'ëese, a ko máá: ‘Qãà ba gam ka q'òðsem ka tc'amaka hãa tama,’ témé sa. Ncèè xgàra Te ne kòò ne, ne gha gataga thëé xgàra tu u. A ncèè Tiri xgaa-xgaa ne ne kòò qgóóà qari ne ne gha gataga thëé gatu dian igabaga qgóóà qari i. ²¹ Igaba ne gha wèé gúùan ncèe ga Tiri cg'òèan domka kúru cgae tu u, Gaam èe tsééa óá Tea hãa ba ne c'úúa hãa domka. ²² Ncèè thuur kò hàà kg'ui cgoa ne tama ne, ne ga kò chìbian úú tama. Igaba ne ncèeska gane di chìbian koe ne gha qgóóà máàèm *dàò ba* úú tama. ²³ Gaam èe hòre Tea ba gataga Tirim Abo ba hòrea. ²⁴ Ncèè c'ëe khòè ga qanega kúru tama sar kò gane koe kúru ta ga hãa, ne ne ga kò chìbi úú tama. Igaba ne *ncèe zi x'ái zi* bóòà hãa, a ne a Tíí ga Ra hëé naka Tirim Xòòm ga ba hëéthëé Tsam hòrea. ²⁵ Igabas ko ncèe sa x'áèan koe góásea hãa sa nxàea tseegukagu, ncèe ko máá: ‘Hòrea ne máá tea hãas gúù sa kàà si i,’ témé sa.

²⁶ “Igaba èem kòò Hùì-kg'ao ba hàà, ncëer gha Abom koe guu a gatu koe tsééa úú ba, tseeguan dim Tc'ëe ba, ncèe ko Abom koe guu a tcg'oa ba, nem gha Gabá Tíí ka nxàea tseegukagu. ²⁷ Gatu

igaba tu gha Tíí ka hàà nxàea tseegukagu, Tíí cgoa tu kò tshoa-tshoases koe ga guu a hãa khama.

16

¹ “Ncêe gúùan wèér bìrí xaoa hãa, nxãasega xao gha táá gaxao di dtcòman aagu ka. ² Còrè-nquuan koe ne gha xhàiaгу xao o, me gha gataga x'aè ba hàà, wèém khóèm ãe ko cg'õo xao om gha tc'ëea máá, Nqari bam ko tsééa máá, ta tc'ëea ba. ³ Ncêe zi gúù zi ne gha kúru cgae tu u, Abo ba kana Tíí ga Ra ne c'úua hãa khama. ⁴ Igabar ncêe gúùan bìrí xaoa hãa, nxãasega xao gha ãem kòo gaan dim x'aè ba hàà ne tc'ëe-tc'ëese, gaan kar q'ãa-q'ãa xaoa hãa sa ka.

Tcom-tcomsam Tc'ëem di tsééa ne

“A ra a kò ncêe zi gúù zi tshoa-tshoas koe táá bìrí xao o, gaxao cgoar kò hãa khama. ⁵ Igabar ko ncêeska Gam ãe tséé óá Team koe qõò, igaba i gaxao ka cúia xao ga tẽe Te naka máá: ‘Nda koe Tsi ko qõò?’ témé tama. ⁶ Igaba ncêe gúua ner nxàea hãa domka xao tshúù-tcaoan ka cg'oè cgaeèa hãa. ⁷ Gatà i ii igabar ko tseeguan bìrí xao o: Gaxaoa i qãèa máá xaoa hãa qõòr gha sa. Ncêe qõò tamar kò hãa nem Hùi-kg'ao ba hàà cgae xaoa hãa tite khama. Igaba ãe qõòr kòo ner gha gaxao koe tsééa úú Me. ⁸ Eẽm kòo hàà nem gha hàà nqõó ba xgaa-xgaa a chìbi-chibi; chìbian domka hẽe, naka tchànoan domka hẽe, naka xgàrakuan domka hẽethẽe e. ⁹ Chìbian kam gha xgaa-xgaa, Tíí koe ne dtcòm tama khama. ¹⁰ Tchànoan kam gha xgaa-xgaa, Tirim Xõòm koer ko qõò, xao gaicara hòò Te tite khama. ¹¹ Xgàra-kg'aman kam gha xgaa-xgaa,

ncẽem nqõóm dim x'aiga ba nxãakamaga xgàràèa hãa khama.

¹² “Qanegar kái zi gúù zi úúa, gaxao cgoar gha nxàe zi, igaba xao ncẽeska kgoana zia hãa tite.

¹³ Igaba ãem kòo tseeguan dim Tc'êe ba hàà, nem gha wèé tseeguan koe úú xao o. Cuiskagam Gam koe guua zi ka kg'uia hãa tite, igabam gha ãem ko kóms ka cúí kg'ui, a ba a gha hààko zi gúù zi ka bìrí xao o. ¹⁴ X'áàkagu Tem gha, ãe Tiri ii sam gha sèè, a ba a bìrí xao o si khama. ¹⁵ Wèéan ãe Abom úúa hãa nea Tiri i. Gaa domkar ko máá: Eẽ Tiri ii sam gha Tc'êe ba sèè, a ba a bìrí xao o si, témé.

¹⁶ “X'aè-coa ba xao hòò Tea hãa tite, a xao a gha gaicara x'aè-coam qãá q'oo koe hòò Te,” tam méé.

Xgaa-xgaase-kg'ao xu di tshúù-tcaoa ne gha kabise a qãè-tcaoaan kúrú

¹⁷ Xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu c'êe xu tèèku a máá: “Dùú sa ba ko nxàe, ncẽem ko máá: ‘X'aè-coa ba xao hòò Tea hãa tite, a xao a gha gaicara x'aè-coam qãá q'oo koe hòò Te,’ témé ka, a ko gataga máá: ‘Tirim Xòòm koer ko qõò domka a,’ témé?” ta xu méé. ¹⁸ Xu hãa a tèèse a ko máá: “Dùú sa ba koáé nxàe: ‘X'aè-coam q'oo koe,’ tam kòo méé ne? Dùú sam ko nxàe sa xae kóma q'ãa tama,” ta xu méé.

¹⁹ Me kò Jeso ba bóò a q'ãa, ncẽes gúús ka xu tèè Me kg'oana hãa sa, khamam kò nxãaska bìrí xu a máá: “Ntar ko méé sa xao koáé tèèku, ncẽer ko máá: ‘X'aè-coam q'oo koe xao hòò Tea hãa tite, a xao a gha gaicara x'aè-coam qãá q'oo koe hòò Te,’ témé ka? ²⁰ Tseegua ner ko bìrí xao o, a ko máá: Kg'ae xao gha, a gha thõò-tcaoase kg'ae, igabam gha nqõó ba qãè-tcaoa hãa. Thõò-tcaoa xao gha hãa, igaba

i gha gaxao di thõò-tcaoan kabise a qãè-tcao sa ii. ²¹Eẽ khòès kòò cóán ábà di thõò koe hãa nes tshúù-tcaoa hãa, gas dim x'aè ba hààraa khama. Igaba ães ko cóán ábà xg'ara nes gaicara thõòan tc'êe-tc'êese tama, qãè-tcaoan ãe cóá nea nqõómkg'ai koe ábàèa hãa di domka. ²²Khama xao gaxao ncẽeska tshúù-tcaoan úúa hãa, igabar gha gaicara hàà bóò xao o, xao gha qãè-tcao, i cúí khòè ga gaxao di qãè-tcaoan sèè cgae xaoa hãa tite. ²³Eẽm cáím ka xao cuiskaga cúí guù ga dtcàrà Tea hãa tite. Tseegukar ko tseeguan birí xao o, a ko máá: Wèès guùs ãe xao ko Tíí cg'òè cgoa Abom koe dtcàrà sam gha máà xao o. ²⁴Ncẽeska igaba xao qanega cúí guù ga Tíí cg'òè cgoa dtcàrà tama. Dtcàrà, máàè xao gha ke, naka xaoa gha nxãasega qãè-tcaoan ka cg'òè.

²⁵“Ncẽe guùa ner kò sere-sere zi cgoa birí xao o, igabam ko x'aè ba hàà, gaxao cgoar gaia sere-sere zi cgoa kg'uiá hãa tite ba, igabar gha hàà kgoarasea hãase Tirim Xõòm ka birí xao o. ²⁶Eẽm cáím ka xao gha Tíí cg'òè koe dtcàrà. Gaxao téé-q'oo koer gha Abo ba hàà dtcàrà, tar méé tama. ²⁷Abo ba Gam ka ncàm xaoa hãa, ncàm Tea xao hãa domka, a xao a Nqarim koer guua sa dtcòmà hãa khama. ²⁸Abom koer guu a nqõóm koe hààraa. A Ra a ko gaicara nqõó ba guu, a Abom koe kabise,” tam méé.

²⁹Xu kò nxãaska Gam di xu xga-xgaase-kg'ao xu máá: “Bóò, ncẽeska Tsi ko kgoarasea hãase kg'ui, a Tsi a cúís sere-seres ga sa tséékagu tama. ³⁰Ncẽeska xae ko bóò wèé guùan Tsi q'ana hãa sa, a Tsi a gataga c'êe khòè ga gha tèè Tsi sa qaa tama. Ncẽes guùs domka xae ko dtcòm Nqarim koe Tsi guua hãa sa,” ta xu méé.

³¹Me Jeso ba xoa xu a máá: “Ncẽeska xaoa ko

dtcòm? ³² Bóò, x'aè ba ko hàà, a ba a hààraa xg'ara, ãe xao gha wèéa xao ga x'áéa xao koe guu a tsai-tsaise ba, a xao a gha cúise qaù Te. Igabar cúise hãa tama, Tirim Xòò ba Tíí cgoa hãa khama.

³³ “Ncêe guùu ner bìrí xaoa hãa, nxãasega xao gha Tíí koe tòókuan úú ka. Ncêem nqõóm koe xao gha qóman cgoa qgóóku. Igaba méé xao tòón tcáo! Nqóó bar tàaa hãa ke,” tam méé.

17

Jeso ba ko còrèa mááse

¹ Eẽm ko Jeso ba ncêe sa kg'uia xg'ara kam ko nqarikg'ai koe ghù-i-kg'ai a máá: “Aboè, x'aè ba hààraa. Tsarim Cóá ba x'áàkagu, nakam gha nxãasega Tsarim Cóá ba x'áàkagu Tsi, ² wèé ne khòe ne tc'amkg'ai koe Tsi qarian máà Mea hãa ke, nxãasegam gha chõò tamas kg'õè sa wèé ne ãe Tsi máà Mea hãa ne máà ka. ³ Si chõò tamas kg'õè sa ncêe si i: q'ãa Tsi ne gha, Tsáá Tsia cúisega tseegu di Tsi Nqari Tsi i sa, naka Jeso Krestem ncêe Tsi tsééa óága hãa ba q'ãa sa hẽéthẽé e. ⁴ Nqõómkg'ai koer x'áàkagu Tsia hãa, ãe Tsi kò máà Tea hãa tsééan kúrúa xg'ara-xg'ara ka. ⁵ Ke ncêeska, Aboè, hàna Tsia koe x'áàn máà Te, ncêe nqõóm tshoa-tshoase tama cookg'ai koer kò Tsáá cgoa úúa hãa a.

Jeso ba ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu còrèa máá

⁶ “Eẽ Tsi kò nqõómkg'ai koe guu a máà Te xu khòe xu koer kò Tsari cg'õèan q'áakagu. Tsari xu u kò ii, Tsi kò máà Te xu, xu kò Tsarim kg'ui ba qgóóa qaria. ⁷ Ncêeska xu q'ana, ãe Tsi máà Tea hãa guùan wèéa Tsáá koe guua hãa sa. ⁸ Eẽ Tsi kò máà Tea

kg'uia ner máà xua hãa khama, xu kò cámm tshàua máá a. A xu a kò tseeguan kaga q'ãa, Tsáá koer guua hãa sa, a kò Tsáá Tsia tséé Tea hãa sa dtcòm. ⁹ Nqôó bar còrèa máá tama, a ko gaxu ãe Tsi máà Tea hãa xu còrèa máá, Tsari xu u khama. ¹⁰ Wèés ãer úúa hãa sa Tsari si i, si wèés ãe Tsi úúa sa Tiri si i. Ra gaxu koe guu a x'áàkaguèa. ¹¹ Nqôómkg'ai koe Ra gaia hãa tite, igaba xu gaxu qanega nqôómkg'ai koe hãa, Ra ko Tíi sencgaga Tsáá koe síí. Tcom-tcomsa Tsi Abo Tseè, Tsarim cg'òèm di qarian cgoa xgáèa máá xu - cg'òèm ncèe Tsi máà Tea ba, naka xu gha nxãasega cúí ii, ncèe Tsam ma cúí ii khamaga ma. ¹² Ër kò gaxu cgoa hãa kar kòo xgáèa máá xu, a ãe Tsi kò máà Tea hãam cg'òèm cgoa kòre xu. Cúía xu ga kò táá aaguse, gaam ãe kò kaàkaguèm gha sa tééa máána hãam cúím oose, *Nqarim dis* Tcgāyas gha nxãasega nxàea tseegukaguè ka.

¹³ “Igabar ko ncèeska Tsáá koe síí, a Ra a ko ncèe zì guú zì kg'ui, nqôómkg'ai koer qanega hãase, nxãasega xu gha Tiri qãè-tcaoan ka cg'oèa hãa ka. ¹⁴ Tsarim kg'ui bar máà xua, me nqôó ba hòre xua, nqôóm di xu tama xu u khama, ncèer Tíi ma nqôóm di tama khamaga ma. ¹⁵ Tiri còrèa ne máá, nqôóm koe méé Tsi séèa tcg'óó xu, témé tama, igaba méé Tsi ãe cg'ãè iim koe xgáèa máá xu si i. ¹⁶ Nqôóm di xu tama xu u, ncèer Tíi ma nqôóm di tama khamaga ma. ¹⁷ Tcom-tcomsakagu xu tseeguan cgoa, Tsarim kg'ui ba tseeguan di me e ke. ¹⁸ Ëè Tsi ma nqôómkg'ai koe ma tsééa óá Tea hãa khamagar ma nqôómkg'ai koe tsééa úú xua hãa. ¹⁹ Gaxu domkar ko tcom-tcomsakaguse, nxãasega xu gha gaxu igaba thée tseeguan koe tcom-tcomsakaguè

ka.

Jeso ba ko wèé ne dtcòm-kg'ao ne còrèa máá

²⁰ “Gaxu cúí xur còrèa máá tama. Eẽ gha gaxu di kg'uiian koe guu a Tíí koe dtcòm ner ko gataga thêé còrèa máá, ²¹ wèéa ne ga gha cúí ii sa, ẽe Tsi ma Tsáá Aboè Tíí koe hãa, Ra ma Tíí Tsáá koe hãa khamaga ma. Gane igaba méé ne thêé Gatsam koe hãa, nakam gha nxãasega nqõó ba Tsáá Tsia tséé óá Tea hãa sa dtcòm. ²² Eẽ Tsi máà Tea hãa x'áà ner máà nea, nxãasega ne gha cúí ii ka, ncêe Tsam ma Gatsam ma cúí ii khamaga ma. ²³ Tíí Ra gane koe hãa, Tsi Tsáá Tíí koe hãa, nxãasega ne gha cg'oèase cúí ii ka, me gha nxãasega nqõó ba q'ãa, Tsáá Tsia tsééa óá Tea hãa sa ka, a Tsi a ncàm nea, ẽe Tsi ma ncàm Tea hãa khamaga ma ka.

²⁴ “Aboè, ẽe Tsi máà Tea hãa ne gha Tíí cgoa ncêer hãa koe hãa sar ko tc'êe, nxãasega ne gha Tiri x'áàn bóò, ncêe Tsi máà Tea hãa a, nqõóm tshoa-tshoase tama cookg'ai koe Tsi kò guu a ncàm Tea hãa khama. ²⁵ Abo Tsi tchàno Tseè, ẽetam ga ma nqõó ba c'ùù Tsia igaba Ra Tíí q'ãa Tsia, ne q'ana hãa Tsáá Tsia tsééa óá Tea sa. ²⁶ Cg'õèa Tsir q'ãakagu nea, a Ra a gha kúrú i q'ãaè, nxãasega i gha ncàm kuan ncêe Tsi kò ncàm Tea hãa gane koe hãa ka, Ra gha gataga thêé Tíí ga Ra gane koe hãa ka,” tam ma còrè.

**Jesom di xgàrasean hěé naka Gam
dis x'oo sa hěé naka Gam di
x'ooan koe tēan hěéthěé e (18–21)**

18

Jeso ba ko qáée

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Lk 22:47-53)

¹ Eẽm ko Jeso ba còrèa xg'ara, kam kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoa xgoaba, a Kiterone dim dòm ba tchoaba. C'ẽem xòem koem kò Olife di zi hìi zi dim xhàrà ba hãa. Xu kò Gabá hěe naka Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hěéthěe xu gaa koe tcãa.

² Nxãaskam kò Jutasem, ncẽe kò khòe ne tshàu q'oo koe tcãa Me ba gaam qgài ba q'anaa, Jeso ba kò gaa koe kái-kg'aise Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoa xg'ae khama. ³ Me kò nxãaska Jutase ncõo-kg'ao xu dis xg'ae sa hěe naka kaia xu peresiti xu ka c'ẽea xu hěe naka Farasai xu hěéthěe cgoa gaa koe síi. X'áa zi xu kò qgóóa, lampian hěe naka ncõo gàban hěéthěe e.

⁴ Me kò Jeso ba wèean ẽe gha hàà kúrúse cgae Me sa q'ana hãase tcg'oa a tẽe xu a máá: “Dìi ba xao ko qaa?” témé. ⁵ Xu xoa Me a máá: “Jesom Nasareta di Me e,” témé.

Me Jeso ba máá: “Tíi ga Ra a,” témé. (Me kò Jutasem, khòe ne tshàu q'oo koe tcãaku-kg'ao ba gaxu cgoa téé-tẽe.) ⁶ Eẽm ko Jeso ba máá: “Tíi ga Ra a,” témé, ka xu kò tééa dìbi, a xu a gómankg'ai koe cg'áé.

⁷ Me kò gaicara tẽe xu a máá: “Dìi ba xao ko qaa?” témé. Xu máá: “Jesom Nasareta di Me e,” témé.

⁸ Me Jeso ba xoa xu a máá: “Ncãar bìrí xao o, ncẽe ga Ra a sa. A ncẽe Tíi xao kòo qaa Te ne mée xao nxãaska ncẽe xu khòe xu guu naka xu qõò,” témé. ⁹ Ncẽe sa kò kúrúse, kg'uiian ẽem kg'uia hãa gha nxãasega tseegukaguè ka, ncẽe kòo máá: “Eẽ

Tsi kò máá Te xu kar c'ěem ga ba qanega aagu tama,” témé sa.

¹⁰ Me kò nxãaska Simonem Petere ba ntcàu bam úúa hãa khama tsgúúa tcg'òó me, a kaïam pere-sitim dim qãa ba gáo, a kg'áo xòè dim tcee ba xg'aoa tcg'òó. (Qãàm di cg'òèa ne kò Malekose e.) ¹¹ Kam kò nxãaska Jeso ba Petere ba bìrí a máá: “Kabi tsarim ntcàu ba naka qòè! Cuiskaga Ra gáé ga Abom máá Tea hãas kubis *xgàrasean dis* koe kg'áa hãa tite?” témé.

Jeso ba ko Anasem koe úúé

¹² Si kò nxãaska ncõo-kg'ao xu dis xg'ae sa hěé, naka gaas dim tc'ãa-cookg'ai ba hěé, naka Juta di xu tc'ãa-cookg'ai xu hěéthěé Jeso ba qg'óó, a qáé, ¹³ a xu a kg'aia Anasem koe úú Me, ncěe kò Kaifasem ka c'uişe ii ba, ncěe kò ěem kurim ka kaïam peresiti ba ii ba. ¹⁴ Kaifase ba gaam khòem Juta xu kò tc'ěe sa máàm ga me e, a máá: “Qãè e gha ii, ncěè c'ěem khòem kòo khòè ne x'óóa máá ne,” témé ba.

Peterem dis xoases tc'ãà di sa

(Mt 26:69-70; Mk 14:66-68; Lk 22:55-57)

¹⁵ Simonem Petere ba hěé naka c'ěem xgaa-xgaase-kg'ao ba hěéthěéa kò Jeso ba xùri. Ncěem xgaa-xgaase-kg'ao ba kò kaïam peresitim ka q'ãaèa, khamam kò Jesom cgoa kaïam peresitim x'áé koe tcãà. ¹⁶ Igabam kò Petere ba tchàa koe tée, xhàrom-kg'ám koe. Kam ko c'ěem xgaa-xgaase-kg'aom ncěe kò kaïam peresitim ka q'ãaèa ba kabise a tcg'oa, a dxàe-coas ěe kò xhàrom-kg'ám koe hãas cgoa kg'ui, a Petere ba q'oo koe tcãà.

¹⁷ Si kò qãàs ěe kò xhàrom-kg'ám koe tée sa Petere ba bìrí a máá: “A tsáá tsia gáé ncěem khòem di xu

xgaa-xgaase-kg'ao xu ka c'ěe tsi tama tsia?” témé.
Me xɔa a máá: “Gaar tama ra a,” témé.

¹⁸ Qgàisa a kò ii, xu kò qǎà xu hěé naka tempelem di xu kòre-kg'ao xu hěéthěé xu ẽe xu kò dxùua hãas c'ees koe téé-těe, a ko x'òò-x'oose. Petere ba kò gataga thěe gaxu cgoa téé-těe, a ko x'òò-x'oose.

Kaiam peresiti ba ko Jeso ba tề

(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Lk 22:66-71)

¹⁹ Me kò nxãaska kaiam peresiti ba Jeso ba tề, Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ka hěé naka Gam di xgaa-xgaan ka hěéthěé e. ²⁰ Me Jeso ba xɔa me a máá: “Xgobekg'amseaser kò wěem nqǒóm cgoa kg'ui, a Ra a kò ko wěe x'aè ka còrè-nquuan koe hěé, naka tempelem koe hěéthěé xgaa-xgaa, ncěe wěe Jutan ko xg'ae koe. Cúí gúù gar kò táá xàìase nxàe. ²¹ Kháé tsia ko dùús domka tề Te? Tề ẽe kò kóm Tea hãa ne, tseeguan kaga ne q'ana dùú sar nxàea hãa sa,” tam méé.

²² Eẽm ko Jeso ba ncěe gúùan kg'uia xg'ara kam kò c'ěem kòre-kg'aom, cúùse kò tề ba Jeso ba x'ábú, a máá: “Ncěea Tsi ga ko ma kaiam peresiti ba ma xɔa gaa?” témé. ²³ Me Jeso ba xɔa me a máá: “Ncěe c'ěe gúùan cg'ǎè Ra kò kg'uia hãa ne méé tsi nxàea tseegukagu, dùú sa cg'ǎè si i sa. Igaba ncěe tchànoser kò kg'uia hãa ne tsi ko dùús domka x'ábú góó Tea máá?” témé.

²⁴ Me nxãaska Anase ba kaiam peresitim Kaifasem koe tsééa úú Me, qanegam qáéèa hãase.

Peterem dis xɔases cáh di sa hěé naka nqoana di sa hěéthěé e

(Mt 26:71-75; Mk 14:69-72; Lk 22:58-62)

²⁵ Eēm Simonem Petere ba hãa a ko kùru-kuruse kam kò tèèè a máá: “Tsáá tsia gáé Gam di xu xgaaxgaase-kg'ao xu ka c'ěe tsi tama tsia?” témé. Me xqase a máá: “Gaar tama ra a,” témé.

²⁶ Me kò c'ěem qãàm kaiaam peresitim di ba, ncěe Peterem kò xg'aoa tcg'óó tceeam khóèm dim qhàò ba tèè me a máá: “Gaam cgoa ra gáé kò Olife dim xhàrààm q'oo koe bóò tsi tama?” témé. ²⁷ Me gaicara Petere xqase e, me kò kúúga ghòrò ba tshoa-tshoa a kg'ae.

Jeso ba Pilatom cookg'ai koe

(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Lk 23:1-5)

²⁸ Xu kò Juta xu Jeso ba Kaifasem dim nquum koe guu a, Roma ne dim tc'ãà-cookg'aim dim nquum koe úú. Gaa x'aèan ěe ka i kò kaisa ntcùúkg'ai cgoa a. Xu kò Juta xu táá xu gha cg'uriga domka nquum q'oo koe táá tcãà, nxãasega xu gha Paseka di tc'õoan tc'õó ka.

²⁹ Khamam kò Pilato ba tcg'oa a síí cgae xu, a tèè xu a máá: “Dùútsa chìbi sa xao ko ncěem Khóè ba tcee?” témé. ³⁰ Xu xqà me a máá: “Chìbi kúú-kg'ao tamam kò ii ne xae ga kò tsáá koe óá Me tama,” témé.

³¹ Me Pilato nxãaska bìrí xu a máá: “Séèa xao mááse Me, naka xaoa síí gaxao di x'aèan cgoa xgàra Me,” témé. Xu Juta xu xguì a bìrí me a máá: “Igaba xae c'ěem khóè ba xae gha x'ooan koe xgàra di qari úú tama,” témé. ³² Ncěe sa kò kúúse, ěem kò Jeso ba kg'uia hãa, nta iis x'oo sam gha hàà x'óó di kg'uiian gha hàà nxãasega tseegukaguè ka.

³³ Me kò nxãaska Pilato ba kàbise a nquum q'oo koe tcãà, a Jeso ba tcii, a tèè Me a máá: “A Tsáá ga Tsia Juta ne di Tsi x'aiga Tsi?” témé. ³⁴ Me Jeso ba

xoà a máá: “Tsáá ka tsi ko ma cuiaga tēē Tea, kana c'ēē khóèa Tíí ka tsáá cgoa kg'uia hãa?” témé.

³⁵ Me Pilato xoà a máá: “Kháé tíí ga ra gáé Juta raa? Tsari ne khóèe ne hēé naka Tsari xu kaia xu peresiti xu hēéthēéa tíí tshàu q'oo koe tcāà Tsia. Ka Tsia dùú sa kúrúá hãa?” témé. ³⁶ Me Jeso ba xoà a máá: “Tiri x'aia nea ncēm nqōóm di tama. Ncēè gatà i kò ii, ne xu ga kò Tiri xu tséé-kg'ao xu ncōo sa x'āà hãa, nxāasegar gha táá Juta ne tshàu q'oo koe tcāà di sa. Igaba i ncēeska Tiri x'aian ncēm nqōóm di tama a,” tam méé.

³⁷ Me Pilato nxāaska tēē Me a máá: “Kháé Tsia x'aiga Tsia?” témé. Me Jeso ba xoà a máá: “X'aiga Ra a, ta tsi ko méé. Gaas gúùs domkaga Ra ábàèa, a Ra a ncēs gúùs domkaga nqōómkg'ai koe hààraa, hààr gha nxāasega tseeguan nxàea tseegukagu ka. Wéè khóèan ēe tseeguan dia ko kg'uia Te kom-sana,” tam méé.

³⁸ Me Pilato ba bìrí Me a máá: “Tseegua nea dùúá?” témé.

*Jeso ba ko x'oo sa xgàra mááè
(Mt 27:15-31; Mk 15:6-20; Lk 23:13-25)*

Ncēs gúù sam ko mééa xg'ara kam kòo tchàa koe tcg'oa, a gaicara Juta xu koe síí, a bìrí xu a máá: “Cúí chìbi gar hòò cgae Me tama gaan kam gha chìbi-chibiè e. ³⁹ Igaba i gatu di cau u, Paseka di x'aè ka méér c'ēm chìbi-kg'ao ba kgoara máá tu u sa. Ka tu ko tc'ēe, Juta ne dim X'aiga ba méér kgoara máá tu u sa?” témé. ⁴⁰ Xu q'au a xoà me a máá: “Eē-ē, Gam ka tamase, Barabase ba máà ta a,” témé. Barabase ba kò ts'āà-kg'ao me e.

19

¹ Nxãaskam kò Pilato ba Jeso ba sée a úú, Me síí qoaè. ² Xu kò ncõo-kg'ao xu dxàman cgoa kúrúeas cába sa kabea xg'ae a cábakagu Me, a xu a ncòam qgái ba hãakagu Me, ³ a téé a qõò a máá Me a ko máá: “Tcgáìò, Juta ne di Tsi X'aiga Tseè!” témé. A xu a tshàua xu cgoa x'ábú góó Me.

⁴ Me kò Pilato ba gaicara tcg'oa a Juta xu bìrí a máá: “Bóò, tcg'òó ra ko a gaxao koe óá Me, nxãasega xao gha q'ãa, tíí ra cúí chibi ga hòò cgae Me tama sa ka,” témé. ⁵ Eẽm ko Jeso ba tcg'oa, dxàman dis cába sa cába hãase, a ncòam qgái ba hana, kam ko Pilato bìrí xu a máá: “Bóò! Ncẽe ga Me e khòè ba!” témé.

⁶ Eẽ xu ko kaia xu peresiti xu hẽé naka tempelem di xu kòre-kg'ao xu hẽéthẽe ko bóò Me, ka xu kò q'au a máá: “Xgàu Me! Xgàu Me!” témé. Igabam kò Pilato xoa xu a máá: “Gaxao sée naka síí xgàu Me, tíí ra cúí chibi ga hòò cgae Me tama ke,” témé.

⁷ Xu Juta xu xoa a máá: “X'áèan ta úúa; gaa x'áèan ẽe ka méém x'óós gúù si i, Ngàrim dim Cóá Me e tam ko méé khama,” ta xu méé.

⁸ Eẽm ko Pilato ncẽes gúù sa kóm kam kò kaisase q'áo, ⁹ a ba a kabise a gaicara nquum q'oo koe tcãa, a Jeso ba tèè a máá: “Nda koe Tsi guua?” témé. Igabam kò Jeso ba táá cúí xoa ga kúrú. ¹⁰ Me Pilato ba tèè Me a máá: “Tíí cgoa kg'uiàn Tsi tc'ẽe tama? C'úúa Tsia, qaria ner úúa, kgoara Tsir gha di i kana xgàu Tsi di i sa?” témé. ¹¹ Me Jeso ba xoa a máá: “Cúí qari ga tsi Tíí koe úú tama, ncẽe ngarikg'ai koe tsi kò guu naka máàè e tama ne. Gaa òm kam gaam ẽe tshàu q'ooa tsi koe tcãa Tea ba chibiga me e, kias chibi sa,” tam méé.

¹² Gaa koe guus kam kò Pilato ba Jeso bam gha kgoara cgoa dààdan qaa, igaba xu kò Juta xu q'au a ko máá: “Eẽ tsi kòo ncẽem khòè ba kgoara ne tsi *Roma ne dim x'aigam* Kaesaram ka tcàràse tsi tama tsi i. Wèem khòèm ãe ko máá, x'aiga Me e, témé ba ko Kaesaram cgoa ntcoeku,” témé.

¹³ Eẽm ko Pilato ncẽe kg'uiian kóm kam kò Jeso ba tchàa koe tcg'òó, a ba a xgàra-kg'aom dis ntcõó-q'oos koe síi ntcõó, ‘Nxõán dim nqám ba’ ta ko ma tciièm qgàim koe (Hebera dis kg'uis ka ko Gabata ta ma tciiè ba). ¹⁴ Paseka dim cáim ba kg'ónòsea máá dim cáim me e kò ii, i kò koaba di x'aè e. Kam kò Pilato ba Juta ne birí a máá: “Bòò, ncẽe ga Me e gatu dim X'aiga ba,” témé. ¹⁵ Igaba xu kò q'au a máá: “Tcg'òó Me! Tcg'òó Me! Xgàu Me!” témé. Me Pilato tèè xu a máá: “Kháé méér gaxao dim X'aiga ba xgàu dèe?” témé. Xu *kaia xu peresiti xu xoa* a máá: “X'aiga ta úú tama, Kaesaram oose,” témé.

¹⁶ Me kò nxãaska Pilato máà xu Me, nxãasegam gha xgàuè ka.

Jeso ba ko xgàuè

(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Lk 23:26-43)

Xu kò nxãaska ncõo-kg'ao xu Jeso ba sèè, ¹⁷ Me Gam dis xgàu sa dcẽe a tcg'oa, a ‘Tcúú c'õá’ ta ko ma tciiès qgàis koe síi (ncẽe ko Hebera dis kg'uis ka ko ‘Gologota’ ta ma tciiè sa). ¹⁸ Gaa koe xu kò xgàu Me, naka c'ẽe tsara khòè tsara hẽéthẽe e Gam cgoa, cúí ba c'ẽe xòèa ba za, me c'ẽe ba c'ẽe xòèa ba za, Me Jeso ba nqàè koe téé.

¹⁹ Me kò Pilato x'ái sa góá hãa, a xgàus koe qáéa tòó sia; ncẽetas kòo ma nxáráse: “NASARETA DIM JESO BA, JUTA NE DIM X'AIGA BA,” ta ma ma. ²⁰ Ne

kò kái ne Juta ne ncêes x'ái sa nxará, ãem kò Jeso ba xgàuèam qgái ba kò x'áé-dxoom ka cúu me e khama. Si kò x'ái sa Hebera dis kg'uis ka hêé, Latini dis ka hêé naka Gerika dis ka hêéthêé góáèa. ²¹ Xu kò nxâaska kaia xu peresiti xu Juta ne di xu Pilato ba bìrí a máá: “Táá góá naka máá: ‘Juta ne dim X'aiga ba,’ témé guu, igaba máá: ‘Ncêem khòè ba kòo máá, Juta ne dim X'aiga Me e,’ témé,” ta xu méé. ²² Me Pilato xoa a máá: “Eêr góá hãa sar góá hãa,” témé.

²³ Eê xu ko ncõo-kg'ao xu Jeso ba xgàu ka xu kò qgáía ba sée, a 4 zi dtcõò zi cgoa q'aa-q'aa a, si dtcõò sa khòèm di sa ii, me q'oo koe ko hãaèm qgáím cúí ba qaù. Ncêem qgái ba kò qgãé-dào úú tama, a cúí xòè koe tc'amaka guu a nqãaka xõas koe qgãéèa.

²⁴ Xu kò bìríku a máá: “Hààn xae táá tòà me guu, igaba hàà naka xae cgúúan ntcòo naka bóò diína gha sée me sa,” témé. Ncêe sa kò kúrúse, ãe *Nqarim* dis Tcgāyas koe góáèas gha nxãasega nxàea tseegukaguè ka, ncêe kòo máá:

“Qgáía Te xu kò q'aa-q'aaku,
a Tiri qgáían domka cgúúan ntcòo,”
témé sa. Ncêea ncõo-kg'ao xu kò hêé ga a.

²⁵ Jesom dis xgàus qàe koes kò xõò sa tõe, naka Gam ka xõòs ka qõese sa hêé, Marias ncêe Kelopasem dis khòè sa, naka Maria Magatalena sa hêéthêé e. ²⁶ Eêm ko Jeso ba xõò sa ãe koe bóò, naka xgaa-xgaase-kg'aom ãem kò ncàmà hãa ba hêéthêé e me qàea sa koe tõe, kam kò xõò sa bìrí a máá: “Khòè seè, sarim cóám ga me e ncêe ba!” témé. ²⁷ A ba a xgaa-xgaase-kg'ao ba bìrí a máá: “Bóò, saòs ga si i ncêe sa,” témé. Me kò xgaa-xgaase-kg'ao ba ãem x'aèm koe guu a sée a x'áéa ba koe úú si.

*Jeso ba ko x'óó**(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Lk 23:44-49)*

²⁸ Wèé guúa nea xg'ara hãa sa q'ana hãasem kò Jeso ba ncêes guús qãá q'oo koe máá: “Cáma raa!” témé. Ncêes guú sa kò kúrúse, *Nqarim di zi Tcgāya* zi gha nxãasega nxàea tseegukaguè ka. ²⁹ Si kò tsau tshàan ka cg'oèa hãas gàba sa hãa, khama xu kò tsau tshàan ka cg'oèa hãas x'úru sa tcìika-tcamkuan dim hìim koe tòó, a ghùì a kg'áma ba koe úú. ³⁰ Eëm ko Jeso ba tsau tshàan kg'áa xg'ara kam kò máá: “Xg'ara-xg'araèa ia!” témé. A ba a tcúúa ba qám, a sònòà tcg'òó.

³¹ Kg'ónòsean dim cáim me e kò ii, me kò q'uu dim cáim ba cgáém cáim Sabata di me e. Ne kò Jùta ne Sabata dim cáim ka i gha tc'ároan xgàuan koe tceesea téé sa tc'êe tama, khama ne kò Pilato ba dtcàrà c'óán gha khõàè, i tc'ároan xòòè sa. ³² Xu kò nxãaska ncõo-kg'ao xu hàà, a hàà tc'ãà dim khòèm di c'óán khõá, ncêe kò Jesom cgoa xgàuèa ba, naka c'èem dian hēéthēé e. ³³ Igaba èe xu ko Jesom koe hàà, ka xu kò sao-xg'ae Mem nxãakamaga x'óóa hãa, xu kò táá c'óáa ba khõá. ³⁴ Igabam kò ncõo-kg'ao xu ka c'èe ba Jeso ba kg'áo-xgàom cgoa gáo dxàbè, i kúúga qháése c'áòan hēé naka tshàan hēéthēé gaa koe guu a ntcãa. ³⁵ (Khòèm èe kò bóò o ba kò nxàea tseegukagu u, si gam dis nxàea tseegukagu sa tseegu si i. Me q'anaa, tseegu sam ko nxàe sa, *a ba a ko nxàea tcg'òó o*, gatu igaba tu gha thée nxãasega dtcòm ka.) ³⁶ Ncêe zi guú zia kò kúrúse, èe *Nqarim dis Tcgāyas* koe góáèas gha nxãasega nxàea tseegukaguè ka, ncêe kò máá: “C'óáa ba ka cúían ga khõàè tite,” ta méé sa. ³⁷ Si ko c'èes Tcgāyas

Nqarim di sa gataga máá: “Bóò xu gha gaam ãe xu gáòà hãa ba,” témé.

Jeso ba ko kg'ónòè

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Lk 23:50-56)

³⁸ Ncêe zi gúù zi qãá q'oo koem kò Josefam Arimatea di ba, ncêe kò Jesom di xgaaxgaase-kg'ao ii ba, Jesom dim tc'áro ba xàà hãase Pilatom koe dtcàrà, Juta nem kòo q'áo khama. Me kò Pilato ba kgoara máá me me. Me hàà a Gam dim tc'áro ba sée. ³⁹ Nikodemasem ncêe kò kg'aia Jeso ba ntcùú ka dàraa hãa ba kò hãa cgoa mea. Nikodemase ba kò tshãán hěé, naka tcgáùse di nxúlan hěéthěé óá, 30 qóm-q'ooan khama noo o. ⁴⁰ Jesom dim tc'áro ba tsara kò sée, a tsara a tshãán cgoa xg'ae-xg'ae a q'úú qgái cgoa kúrúèa kòan cgoa tcám me. Ncêe sa kò caus Juta ne ko ma kg'aiga kg'ónòkus ga si i. ⁴¹ Eẽm kò Jeso ba xgàùèa hãam qgàim koem kò xhàrà ba hãa, me kò kàbam haẽm tc'àms di ba xhàrà q'oo koe hãa, ncêe cúí khòè ga qanega gam koe kg'ónòè tama ba. ⁴² Juta ne dim cárm kg'ónòsean di me e kò ii, si kò tc'àm sa cùú si i, khama ne kò Jeso ba gas koe ga kg'ónò.

20

Kàa gúùs tc'àm sa

(Mt 28:1-8; Mk 16:1-8; Lk 24:1-12)

¹ Tc'ãà dim cárm bekem dim di ntcùúkg'ai cgoa, qanega i ntcùú u koes kò Maria Magatalena sa tc'àms koe hàà, a hàà nxõá sa bóò si tc'àms-kg'ám koe ghànèa tcg'òòèa. ² Si ko Simonem Peterem koe hěé naka c'ẽem xgaaxgaase-kg'aom koe hěéthěé qgóéa síí, ncêe kò Jesom ka ncàmmea ba, a síí bìrí

tsara a a máá: “X'aiga ba xu tc'áms koe séèa tcg'òóá hãa, ta c'úúa hãa nda koe xu úú Mea hãa sa!” tas méé.

³ Me kò nxãaska Petere gaam xgaa-xgaase-kg'aom cgoa xgoaba, tsara tc'áms koe qõò. ⁴ Wèéa tsara ga kòo qàrò, igabam kò gaam xgaa-xgaase-kg'ao ba Petere ba qgóéa guu, a tc'áms koe tc'ää a síí. ⁵ Téém ko a qámse a xhõo a bóò kam kò q'úú qgáí cgoa kúrúèa kòàn cúí ga bóò i gaa koe hãa, igabam kò táá q'oo koe tcää. ⁶ Me kò nxãaska Simonem Petere ba kháóká xùri me a hàà, a hàà tc'áms koe tcää; a q'úú qgáían cgoa kúrúèa kòàn bóò i gaa koe xõe, ⁷ naka kg'ónò cgoa dim qgáím ncèe kò Jesom tcúú koe hãa ba hěéthěé e. Qgáí ba kò kòàn cgoa hãa tama a kò cúíaga qabesea ntcõe. ⁸ Me kò nxãaska gaam xgaa-xgaase-kg'aom, èe kò tc'áms koe tc'ää a síí ba, q'oo koe tcää thěé, a bóò, a dtcòm. ⁹ Qanega tsara kò *Nqarim dis* Tcgäya sa kóma q'ää tama, Jeso ba méém x'ooan koe tées gùú si i ta kòo méé sa. ¹⁰ Tsara kò nxãaska xgaa-xgaase-kg'ao tsara x'áé koe kàbise a dìbi.

Jeso ba ko Maria Magatalenas koe x'áíse
(Mt 28:9-10; Mk 16:9-11)

¹¹ Igabas kò Maria sa tc'áms ka tchàa koe téé a ko kg'ae. Eès hãa a ko qanega kg'ae kas kò qámse a tc'áms q'oo koe xhõo a bóò, ¹² a sa a càmm moengele tsara q'úúse hana tsara bóò, tsara Jesom dim tc'áróm kò xõe koe ntcõóá-ntcõe, c'èe ba kò tcúúa ba kò hãa koe ntcõe, me c'èe ba ngàrèa ba kò hãa koe ntcõóá-ntcõe. ¹³ Tsara tée si a máá: “Khóè seè, dùús domka si ko kg'ae?” témé. Si máá: “Tirim X'aiga ba xu tcg'òóá hãa, ra c'úúa hãa nda xu úú Mea sa!” témé.

¹⁴ Ncēetas ko mée kas kò kabise a Jeso ba bóò Me tééa-tēe, igabas kò Jeso Me e sa táá bóò q'ãa.

¹⁵ Me Jeso ba bîrí si a máá: “Khóè seè, dùús domka si ko kg'ae? Dîi ba si ko qaa?” témé. Xhàrà-kg'ao Me e, tas kò tc'ēea hãa khamas kò bîrí Me a máá: “Aboè, ncēè tsáá ga tsi kò sèè Mea hãa ne bîrí te nda koe tsi xòó Mea hãa sa, nakar sèè Me,” témé.

¹⁶ Me Jeso ba bîrí si a máá: “Mariaè!” témé.

Si tééa kabise a q'óá-kg'ai Me, a Hebera dis kg'uis ka máá: “Raboni!” témé. (Ncēe sa ko máá: 'Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè,' témé.)

¹⁷ Me Jeso ba bîrí si a máá: “Táá qgóó Te guu, qanega Ra Abom koe kabise ta ga hãa ke. Igaba mée si Tíi qōe ga xu koe qōò naka síi bîrí xu naka máá: ‘Kabiser ko Tirim Abom koe, gaxao dim Abo ba; a Tirim Nqari ba, gaxao dim Nqari ba,’ ” témé.

¹⁸ Si kò Maria Magatalena sa xgaa-xgaase-kg'ao xu koe qōò a síi bîrí xu a máá: “X'aiga bar bóò hãa!” témé. A sa a bîrí xu ncēe zi guù zim bîrí sia sa.

Jeso ba ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu koe x'áise

(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Lk 24:36-49)

¹⁹ Tc'ãà dim cáín bekem dim di dqòan ka xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu xg'aea hãa, i kò Juta ne di bëean ka nquu-kg'áman qarika tcēekg'ammèa. Kam kò Jeso ba hàà xg'aekua xu koe téé a ba a bîrí xu a máá: “Tòókuan mée i gaxao cgoa hãa!” témé. ²⁰ Eēm ko ncēe sa mééa xg'ara kam kò tshàua ba hēé naka xòèa ba hēéthēé x'ái xu. Eē xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu X'aiga ba bóò ka xu kò qāè-tcao.

²¹ Me gaicara Jeso ba bîrí xu a máá: “Tòókuan mée i gaxao cgoa hãa! Ncēm ma Abo ba ma tsééa

óá Tea khamaga Ra ko ma tsééa úú xao o ke,” témé.
²² Eẽtam ko mééa xg'ara kam kò dqòma tcãà cgae xu u, a máá: “Tcom-tcomsam Tc'êe bar ko máà xao o. ²³ Ncêe c'êe khòean xao kòo gaan di chibian qgóóa máá ne i qgóóa máàèa, a ncêe qgóóa máá a tama xao kò hãa, ne i qgóóa máàè tite,” tam méé.

Jeso ba ko Tomasem koe x'áíse

²⁴ Nxãaskam kò Tomasem (ncêe Didimo ta kòo ma tciièm) 12 xu ka c'êe ba gaxu cgoa hãa tama, ãem kò Jeso hààraa ka. ²⁵ Khama xu kò c'êe xu xgaaxgaase-kg'ao xu bìrí me a máá: “Ncãa xae X'aiga ba bóò!” témé.

Igabam kò bìrí xu a máá: “Cgabian di xg'ama ner kòo tshàua ba koe bóò tama, a tshàua te gaa xg'aman koe tcãà tama, naka tshàua te xòèa ba koe tcãà tama ner cuiskaga dtcòma hãa tite,” tam méé.

²⁶ Bekem qãa q'oo koe xu kò Gam di xu xgaaxgaase-kg'ao xu nquum koe gaicara xg'aea hãa, me kò Tomase ba hãa cgoa xua. Nquu-kg'ám ne kò tcêekg'amsea hãa, igabam kò Jeso ba gaxu xg'aeku koe hàà téé, a máá: “Tòókuan méé i gaxao cgoa hãa!” témé. ²⁷ A nxãaska Tomase ba bìrí a máá: “Tshàua tsi ncêe koe tcãà, naka tsia tshàua Te bóò. Tchoanà tshàua tsi naka xòèa Te koe tcãà a. Káise tc'êe-tc'êesean cgoa q'aa naka dtcòm,” témé.

²⁸ Me Tomase xoa Me a máá: “Tiri Tsi X'aiga Tseè, a tiri Tsi Nqari Tseè!” témé.

²⁹ Me nxãaska Jeso ba bìrí me a máá: “Ncêe tsi ncãa bóò Te ka tsia ko dtcòm? Eẽ bóò tama igaba ko dtcòm nea ts'ee-ts'ee kg'aièa!” témé.

Dùú domkas ncêes tcgãya sa góáèa sa

³⁰ Jeso ba kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cookg'ai koe kái zi x'ái zi c'ěe zi kúrú, ncěes tcgāyas koe góáse tama zi, ³¹ igaba i ncěean góáèa hãa, nxāasega tu gha dtcòm, Jeso ba Krestem Nqarim dim Cóa Me e sa ka, a tu a gha dtcòmān ka Gam dim cg'òem koe kg'òèan úú ka.

21

Jeso ba ko 7 xu xгаа-xgaase-kg'ao xu koe x'áise

¹ Ncěe zi gúù zi q'áa q'oo koem kò Jeso ba gaicara Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu koe x'áise, Tiberia dim tshàam koe. Ncěetam ma x'áisea. ² Simonem Petere ba hěé, naka Tomase ba hěé (ncěe kò Didimo ta ma tciiè ba), naka Nataniele ba hěé, ncěe kò Kana koe guua ba, Galilea di i, naka Sebetem di tsara cóa tsara hěé, naka xгаа-xgaase-kg'ao tsara c'ěe tsara hěéthěé xua kò xg'aea hãa. ³ Simonem Petere ba kò c'ěe xu bìrí a máá: “Qòòr ko a síí x'aùan qgóó,” témé. Xu máá: “Qòò cgoa tsi xae gha,” témé. Xu tcg'oa a xu a síí dxòrom koe q'ábà, igaba xu kò ěem ntcùúm ka táá cúí gúù ga qgóó.

⁴ Kaisa ntcùúkg'ai cgoam kò Jeso ba tshàam-kg'ám koe téé-těe, igaba xu kò xгаа-xgaase-kg'ao xu táá Jeso Me e sa bóòā q'āa. ⁵ Me Jeso ba tcii xu a máá: “Cóa xaoè, cúí x'aù ga xao gáé hòò tama?” témé. Xu xoa Me a máá: “Eě-ěel!” témé. ⁶ Me bìrí xu a máá: “Gaxao dis c'uisí sa kg'àò xòèan dxòrom di koe xaoa tcāà, c'ěe gúù xao gha hòò ke,” témé. Xu xaoa tcāà si, a xu a dxòrom q'oo koe tcèèa tcāà sa ka tààè, x'aùan di kái-q'ooan ka.

⁷ Me kò nxāaska xгаа-xgaase-kg'aom ěe Jesom kò ncàma hãa ba Petere ba bìrí a máá: “X'aiga Me e!”

témé. Eẽm ko Simonem Petere ba kóm X'aiga Me e sa kam kò gam di qgáían hãa (tséé sam kò nxõòa máá ana hãa khama), a ba a tshàan q'oo koe nxàla tcãa. ⁸ Igaba xu kò c'ěe xu xgaa-xgaase-kg'ao xu dxòrom cgoa tshàam tsam-tsáo koe síí, x'aùan ka cg'oèa hãas c'uisí sa tcéè a. Nqõómk'g'ai ka xu kò nqúù tama, 100 khama noo zi náà-q'oo zi cúí zi kò qaùà hãa. ⁹ Eẽ xu ko nqõómk'g'ai koe hàà ka xu kò gaa koe bóó si c'ee sa dxùúsea hãa, a x'aùan úúa hãa naka péréan hěéthěé e.

¹⁰ Me kò Jeso ba bìrí xu a máá: “C'ěe x'aùan ěe xao ncãa qgóó xao óá,” témé.

¹¹ Me kò Simone Petere ba q'ábà, a c'uisís x'aùan ka kò cg'oèa sa tcéèa tcg'òó, 153 i kò ii. Kái i kò ii igabas kò c'uisí sa táá tòà. ¹² Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Hàà xao naka hàà tc'õó,” témé. Nxãaska i kò xgaa-xgaase-kg'aoan kgoarase tama, tēē Me i gha a máá: “Dìí Tsia?” témé ka. X'aiga Me e sa xu kò q'ana hãa khama. ¹³ Me Jeso ba hàà, a hàà péréan sée, a máà xu. A ba a gataga hěé x'aùan ka.

¹⁴ Ncēea kò nqoana dim x'aèm ga me e, ncēm kò Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu koe x'áíse ba, ěem kò x'ooan koe ghùìèa ka.

Jeso ba hěé naka Petere ba hěéthěé tsara

¹⁵ Eẽ xu ko tc'õóa xg'ara kam kò Jeso ba Simonem Petere ba bìrí a máá: “Simoneè, Johanem di tsi cóá tseè, ncēe xu khòè xu ka tsia ncàm Tea?” témé. Me bìrí Me a máá: “Eè, X'aigaè, ncàm Tsia raa sa Tsi q'ana,” témé. Me Jeso ba bìrí me a máá: “Tiri ghùu-coan dxòókagu,” témé.

¹⁶ Me kò gaicara Jeso ba bìrí me a máá: “Simoneè, Johanem di tsi cóá tseè, ncàm Tea tsia?”

témé. Me bìrí Me a máá: “Èè, X'aigaè, ncàm Tsia raa sa Tsi q'ana,” témé. Me Jeso ba máá: “Tiri ghùuan kòre,” témé.

¹⁷ Ngoana dis kam kò Jeso ba bìrí me a máá: “Simoneè, Johanem di tsi cóá tseè, ncàm Tea tsia?” témé. Petere ba kò tshùù-tcao, Jeso ba kò ngoana q'oro tèè me a máá: “Ncàm Tea tsia?” témé khama, kam kò máá: “X'aigaè, wèé zi guù zi Tsi q'ana; ncàm Tsia raa sa Tsi q'ana!” témé. Me Jeso ba máá: “Tiri ghùuan dxòókagu. ¹⁸ Tseegukar ko tseeguan bìrí tsi a ko máá: Eè tsi xg'ao cg'aré ii ka tsi xg'ao ko hãakaguse, a ko kg'ama tõe a qõò èe tsi ko tc'èe koe. Igaba ncõe tsi kaia hãa ka tsi gha tshàua tsi tchoanà, me gha c'èem khòè ba hãakagu tsi, a ba a èe tsi tc'èe tama koe úú tsi,” tam méé. ¹⁹ (Ncèeta mééan kam kò Jeso ba Peterem gha hàà x'óóm dàò ba nxàe, a ba a Nqari ba x'àakagu.) Kam kò nxãaska bìrí me a máá: “Xùri Te!” témé.

²⁰ Petere ba kò ntcèè, a c'èem xgaaxgaase-kg'aom Jesom kò ncàmà hãa ba qãáa ba koe bóò, me ko xùri tsara a. (Ncõe ba gam èe kò dqòà di tc'òoan koe, Jesom koe ghãase ntcõem ga me e, ncõe kò tèè Me a ko máá: “X'aigaè, dìina ko hàà khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Tsi?” témé ba.) ²¹ Eè ko Petere bóò me, kam kò Jeso ba tèè a máá: “X'aigaè, kháé gam ka ntamaà?” témé. ²² Me Jeso ba xòa me a máá: “Kg'õèasem gha hãa, Ra nxãakg'aiga síi kàbise sar kòò tc'èe ne i ko nxãan tsáá koe duú sa nxàe? Tsáá méé tsi xùri Te,” tam méé.

²³ Si kò ncèes tchõà sa khòè qõeku xu koe qòàrase, ncèem xgaaxgaase-kg'ao ba x'óó tite di sa. Igabam kò Jeso ba máá, x'óóm tite, témé tama, kg'amam kòò máá: “Kg'õèasem gha hãa, Ra nxãakg'aiga síi

kabise sar kòo tc'ěe ne i ko nxãan tsáá koe dùú sa nxàe?" témé.

²⁴ Ncěem xgaa-xgaase-kg'ao ba gam ncěe zi gùù zi kò nxàea tseegukaguam ga me e, a kò góá zi ba. Ta q'ana hãa gam dis nxàea tseegukagu sa tseegu si i sa.

Tcgãyas dis chõò-q'oo sa

²⁵ Jeso ba kò gataga thěé c'ěe zi gùù zi kái zi kúrú. Ncěe wèéa zi ga kò cúí-cúí góáèa hãa nem ga kò, bóòr ko ka, nqõóm ga ba kgoana naka wèé zi tcgãya zi ncěe zi qgóó tama, ěe ga kò góáèa hãa zi.

Kabas Qae-xg'ae sa
The New Testament in the Naro language of Botswana
copyright © 2012 The Bible Society of Botswana

Language: Naro

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-08-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

d01ddea0-c0e8-5bc4-86fa-b235639fa99b